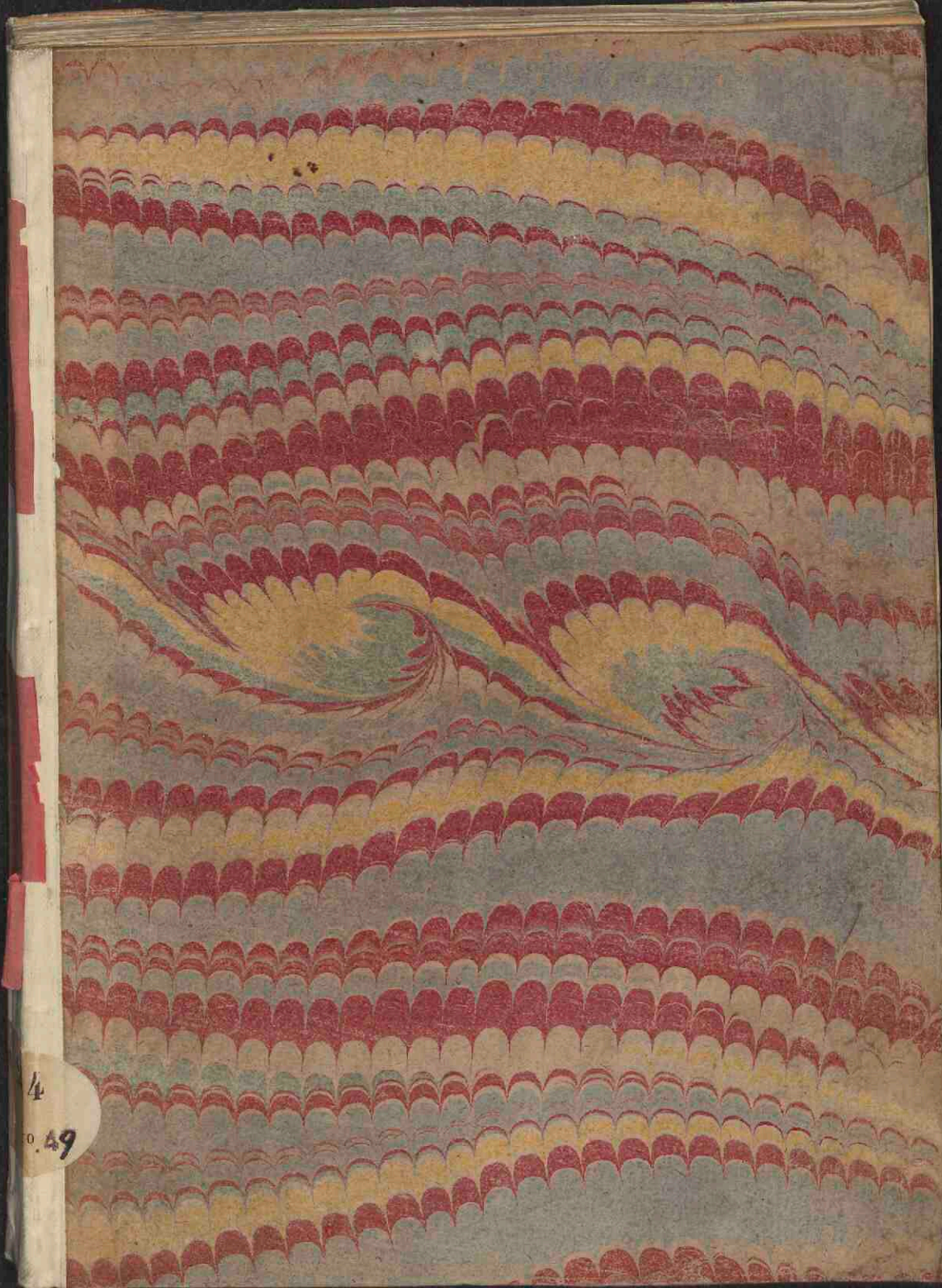

Regula pastoralis

<https://hdl.handle.net/1874/361314>

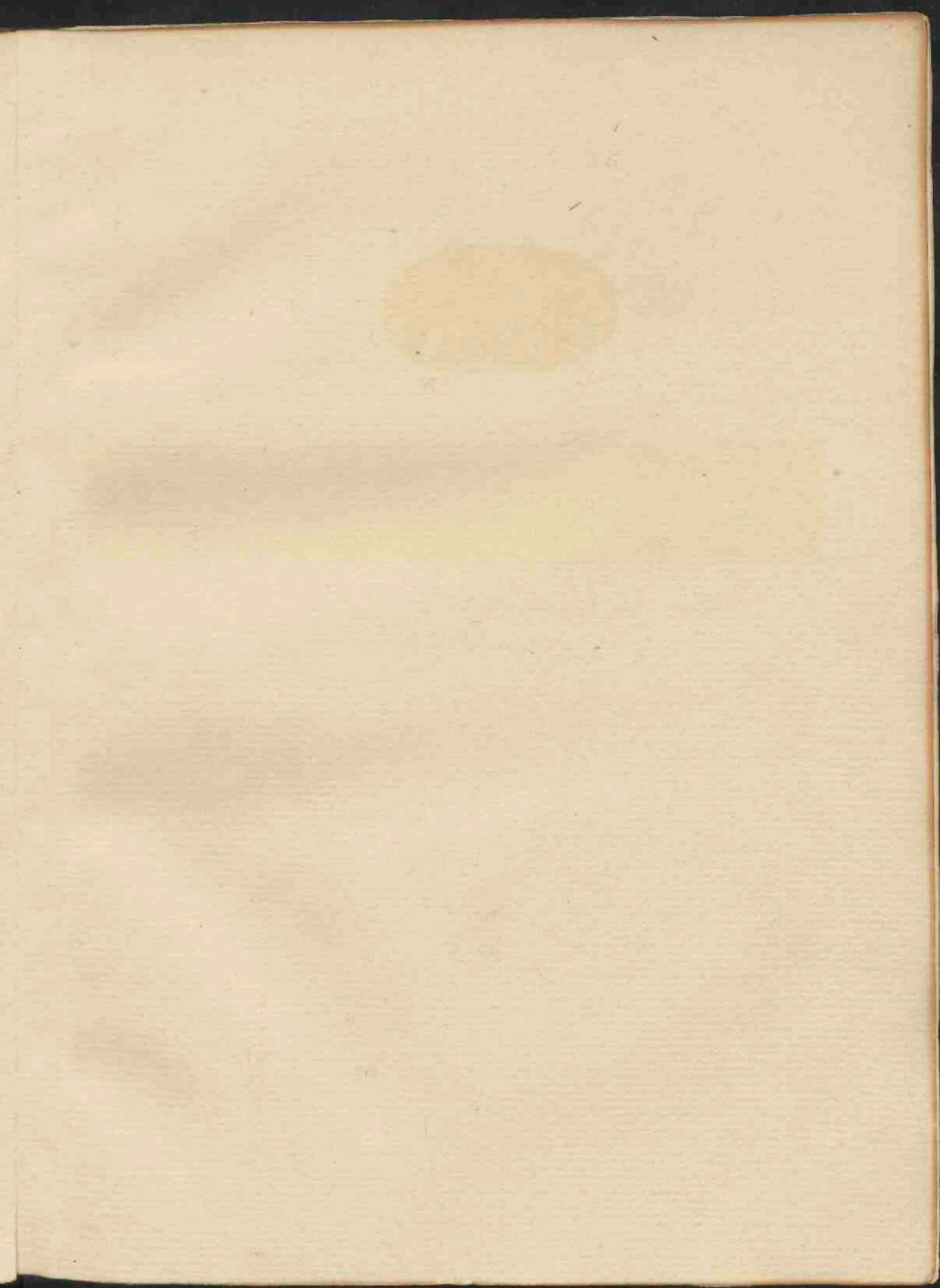
4
0.49

Kast 214

Pl. F N°. 49.

265. Gregorius I, Pastorale. Venetië, Hieron. de Paganinis 13 Dec.
1492. 8o. 214. F. 49

Type 2. — HC* 7986. — Peddie II p. 298. — Pell. 5390. — Pr. 5466.

10

Pastoralis sancti Gregorii pape.

Tabula pastoralis

Incipit tabula capitulorum libri
pastoralis sancti Gregorij pape.

Ne venire impitri ad magisteri
um audeant. Cap. i.

Ne locū regimnis lubeāt q̄ viuēdo
n̄ pficiūt q̄ meditatōe didicerūt. ij.

De pōdere regimnis z q̄ adūsa q̄q̄
d̄spiciēda sint: p̄spa formidāda. iij.

Q̄ plerunq̄ occupatio regimnis
sollicitatē dissipet mētis. Cap. iij.

De his q̄ in regimine p̄desse exēplo
possunt virtutū: sed quietē prop̄riā
sectando refugiunt. Cap. v.

Q̄ hi qui pondus regimnis p̄ hu
militatē fugiunt tunc vere sunt hūi
lis oditōis si nō reluctātur. Cap. vi.

Q̄ nōnunq̄ p̄dicatōis offm̄ nōnul
tilaudabl̄ appetūt: z ad h̄ nōnulli
laudabiliter coacti p̄trahunt. vij.

De his q̄ p̄esse cupiūt z ad vsus sue
libidinis instr̄m̄ apostolici sermōis
arripiunt. Cap. viij.

Q̄ mens p̄cesse volentiū plerūq̄
sibi ficta bonorum operū promissioe
blanditur. Cap. ix.

Qualiter quisq̄ ad regimē venire
debeat. x.

Qualiter quisq̄ ad regimē veni
re non debeat. Cap. xi.

Is q̄ ad regimē ordiate puenit q̄les
se ipso regie debeat exhibere. xij.

Ut rector semp̄ cogitatione sit mū
dus. Cap. xij.

Ut rector semp̄ sit ordinatione p̄e
cipuus. Cap. xij.

Ut rector sit discretus in silētio: vti
lis in verbo. Cap. xv.

Ut rector sit singulis cōpassioe p̄

xim̄ p̄ cūcti p̄tēplatoe suspēsus. xvi

Ut sit rector bñ agētibus p̄ hūilita
tē socius: p̄ delinquentiū vicia p̄ celū
iusticie erectus. Cap. xvij.

Ut sit rector interiorū curā: in exte
riorū occupatōe nō inuēs: z exte
riorū p̄uidentiā: interiorū sollicitu
dine non derelinquens. L. xvij.

Ut rector solerter iugilet ne cū cu
pido placendi hōi pulset. L. xix.

Q̄ scire rector d̄s q̄ plerūq̄ vicia
virtutes esse mentiuntur. Cap. xx.

Que eē d̄s rectoris discretio corre
ctionis dissimulationis z mansue
tudinis. Cap. xxi.

Quam rector sacre legis meditati
onibus debeat eē intentus. L. xxij.

Q̄ta debet esse diuersitas in arte
predicationis. Cap. xxij.

Q̄ aliter admonendi sunt viri ali
ter femine. Cap. xxij.

Q̄ aliter admonendi sunt iuuenes
aliter senes. Cap. xxv

Q̄ aliter admonendi sunt inopes:
aliter locupletes. Cap. xxvi.

Q̄ al̄ admo. s. leti al̄ tristes. xxvij.

Q̄ al̄ ad. s. s. b. d. i. al̄ p. l. a. t. i. xxvij.

Q̄ al̄ admo. s. serui al̄. d. n. i. xxix.

Q̄ aliter admonendi sunt sapien
tes: aliter bebetes. Cap. xxx

Q̄ aliter admonendi sunt impudē
tes: aliter verecundi. Cap. xxxi.

Q̄ aliter admo. sunt p̄erui: aliter
pusillanimes. Cap. xxxij.

Q̄ aliter admonendi sunt impatiē
tes: aliter patientes. Cap. xxxij.

Q̄ aliter admonendi sunt beniuoli
aliter inuidi. Cap. xxxij.

De aliter admonendi sunt simplices
aliter impuri. Cap. xxxv.
De aliter admonendi sunt incolum-
mes: aliter egri. Cap. xxxvi.
De aliter admo. sunt q̄ flagella me-
tuunt z p̄pterea inoceter vivunt: alif
qui sic duruerunt: vt neq; p̄flagella
corrigantur. Cap. xxxvij.
De aliter admoñ. sunt nimis taciti:
aliter nimis loq̄ces. Cap. xxxviii
De aliter admon. sunt pigri: aliter
precipites. Cap. xxxix.
De aliter admo. sunt mansueti: ali-
ter iracundi. Cap. xl.
De aliter admo. sunt humiles: ali-
ter elati. Cap. xli.
De aliter admo. sunt p̄naces: ali-
ter constantes. Cap. xlii.
De aliter admo. sunt gule dediti: a-
liter abstinentes. Cap. xliii.
De al̄ admo. sunt q̄ sua tribuunt: ali-
ter q̄ aliēa rape p̄tendunt. Ca. xliiiij.
De al̄ ad. sunt qui nec aliena appe-
tunt: nec sua largiuntur: aliter qui sua
tribuunt z aliēa rape n̄ desistunt. xlv.
De aliter admonendi sunt discor-
des: aliter pacati. xlvj
De aliter admo. sunt sciantes iurgia
aliter pacifici. L. xlvij.
De al̄ ad. sunt q̄ sacre legis v̄ba nō
recte intelligunt: aliter q̄ recte quidē
intelligunt s̄ humil̄ n̄ loquunt. xlviii
De al̄ ad. sunt q̄ cū p̄dicare valeāt
p̄t̄ hūilitate timēt: aliter quos imp-
sectio vel eras prohibet z p̄cipita-
tio impellit. Cap. xlix.
De aliter admo. sunt q̄ nec qd̄ t̄pali-
ter p̄sperantur appetunt: aliter q̄ t̄pa-

lia cōcupiscunt: sed tamē laboribus
fatigantur. Cap. l.
De aliter admo. sunt cōiugijs obli-
gati: aliter liberi. Cap. li.
De aliter admo. sunt p̄tōrū carnis
cōscij: aliter ignari. Cap. liij.
De al̄ admo. sunt qui p̄tā deplorāt
operū: aliter q̄ cogitationū. Ca. liiiij.
De aliter admo. sunt q̄ cōmissa plā-
gunt: nec tñ deserāt: al̄ qui deserūt
nec tamē plangunt. Cap. liiiij.
De al̄ admo. sunt q̄ illicita q̄ faciunt
enā laudāt: aliter q̄ accusant p̄uana
nec tamē deuitant. Cap. lvi.
De al̄ admo. sunt q̄ rep̄tina cōcup-
scētia superantur: aliter qui culpa ex
consilio ligantur. Cap. lvi.
De al̄ admo. sunt: q̄ s̄ mima: crebro
tñ illicita faciunt: al̄ q̄ se a p̄uis custo-
diunt: s̄ alioq̄ i ḡuib⁹ d̄merant. lvij.
De al̄ admo sunt q̄ nec bona ichoāt
aliter q̄ inchoata nō p̄sumāt. lviii.
De al̄ q̄ mala occulte agunt z bona
publice: al̄ q̄ bona abscondunt: z tñ q̄
busdā factis publice: de se male opi-
nari permittunt. Cap. lix.
De excitatōe multis adhibēda p̄tra-
rijs passionib⁹ laborantib⁹. Ca. lx.
De excitatione vni adhibēda. lxi.
De aliqua leuioza vitia relinquēda
sunt vt grauiora subtrahantur. lxij.
De infirmis mentibus oīno nō de-
bent alta p̄dicari. Cap. lxiiij.
De ope p̄dicationis z voce. lxiiij.
De actis oībus q̄liter p̄dicatoz ad
semetip̄m redeat: ne hunc vel vitā:
vel p̄dicatio extollat. Cap. lxxv.
Explicit tabula.

Incipit prologus pastoralis
sancti Gregorii pape.

Altoralis cure me ponde-
ra fugere delitescendo vo-
luisse: benigna frater cha-
rissimie atq; humillima in-
tentione reprehendis: q̄ ne quibusdā
leuia esse videātur: p̄ntis libri stillo
exprimo de eoz grauedie oē quod
penso: vt ⁊ hec q̄ vacat incaute non
expetat: ⁊ qui incaute expetiit: ade-
ptus se esse pertimescat. Quadrip-
tita hō disputatiōe liber iste distin-
guitur: vt ad lectoris sui animū or-
dinatis allegationibus quasi quib-
busdam passibus gradatur. Nam
cum rez necessitas exposcit: p̄san-
dum valde est: ad culmē regiminis
q̄q; qualiter veniat: atq; ad hoc ri-
te pueniēs qualiter viuat: ⁊ bene vi-
uens q̄lūter doceat: ⁊ recte docens
infirmatē suā quotidie quāta si-
deratione cognoscat: ne aut humili-
tas accessum fugiat: aut puentioni
vita p̄radicat: aut vitam doctrina
destituat: aut doctrine presumptio
extollat. Prius ergo appetitum ti-
mor temper: post aut magisterium
q̄d a nō querente suscipiē vita cō-
mēdet. Ac deinde necesse est vt pa-
storis bonū quod viuēdo ostendit
⁊ loquēdo ppagetur. Ad extremū
vero superest: vt p̄fecta queq; opera
s̄sideratio proprie infirmitatis de-
primat: ne hec ante occulti arbitri
oculos tumor elationis extinguat.
Sed qz sunt pleriq; mihi in p̄tā

similes: qui dūz metiri se nesciūt: q̄
non didicerūt docere cōcupiscunt.
Qui p̄odus magisterij tāto leuius
estimāt: quāto vim magnitudinis
illius ignorant. Ab ipso libri huius
reprehēdantur exordio: vt qz indo-
cti ac precipites doctrine arcē tene-
re appetūt: precipitationis sue ausi-
bus in ipsa locutiōis nostre ianua
repellantur.

Explicit prologus.

Incipit liber beati Gregorij pa-
 pet qui dicitur pastoralis. **E**t primo ne i periti ad magisterium
 audeat venire. **U**lla ars doce-
 ri presumitur:
 nisi interta pri-
 meditatioe di-
 scatur. Ab im-
 pitis ergo pa-
 stozale magi-
 sterium qua te-
 meritate suscipitur: quando ars est
 arrium regimen animarum. Quis
 autem cogitationu vulnera ocul-
 tiora esse nesciat: vulneribus visce-
 rum? Et tamen sepe qui nequaquam
 spiritalia precepta cognouerunt: cor-
 dis se medicos profiteri non me-
 tuunt. Dumque pigmetorum vim ne-
 sciunt: videri medici carnis non eru-
 besunt. Sed quia auctore deo ad
 religionis reuerentiam: omne iam
 presentis seculi culmen inclinatur:
 sunt nonnulli qui intra sanctas eccle-
 siam per speciem regiminis: gloria
 affectant honoris: videri doctores
 appetant: transcendere ceteros co-
 cupiscunt: atque attestante veritate:
 primas salutaciones in foro: pmos
 in cenis recubitus: primas in con-
 uentibus cathedras querunt. Qui
 susceptum cure pastoralis officium
 ministrare digne tanto magis ne-
 queunt: quanto ad humilitatis ma-
 gisterium ex sola elatione peruiene-

runt. Ipsa quippe in magisterio
 lingua confunditur: quando aliud di-
 scitur et aliud docetur. Quos contra
 dominus per prophetam queritur
 dicens. Ipsi regnauerunt et non ex
 me: principes extiterunt et non co-
 gnoui. Et se namque et non ex arbitrio
 summi rectoris regnant: qui nullis
 fulti virtutibus nequaquam diuinitus
 vocati: sed sua cupidine accensi: cul-
 men regiminis rapiunt: potius quam al-
 sequantur. Quos tamen iterum iudex
 et puebit et non cognoscit: quia
 quos permittendo tolerat: profecto
 per iudicium reprobationis igno-
 rat. Unde ad se quibusdam et post
 miracula venientibus dicit. Recede-
 dite a me operari iniquitatis: nescio
 qui estis. Pastorum imperitia voce
 veritatis increpatur: cum per pro-
 phetaz dicitur. Ipsi pastores igno-
 rauerunt intelligentiam. Quos rur-
 sum dominus detestat dicens. Te-
 nentes legem nescierunt me. Et ne-
 sciri ergo se ab eis veritas queritur
 et nescire se principatum nescientium
 protestatur: quia profecto hi qui
 ea que sunt domini nesciunt: a deo
 nesciuntur: paulo attestante qui ait.
 Si quis autem ignorat: ignorabitur.
 Que nimirum pastorum sepe iperi-
 tia: meritis congruit subditorum:
 qui quantum lumen scientie sua cul-
 pa exigente non habeant: districto
 tamen iudicio agitur: ut per eorum
 ignorantiam hi et qui sequuntur offendat.
 Iudicium namque in euangelio per semetipsum

Prima pars pastoralis.

veritas dicit. Si cecus ceco ducatum prebeat: ambo in foueā cadūt. Hinc psalmista non optantis aīo: sed prophetātis ministerio denunciat dicens. Obscurentur oculi eorū ne videant: 7 dorsum eorum semp incurua. Oculi quippe sunt qui in ipsa honoris sūmi facie positi: prouidendi officium itineris suscepūt. Quibus hi nimirum qui subsequēter inherent dorſa nominātur. Obscuratis ergo oculis dorsum flectitur: quia cum lumen scientie pdunt qui p̄sunt: profecto ad portanda peccatorum onera curuantur qui sequuntur.

De locum regiminis subeant qui viuendo non perficiunt q̄ meditando didicerūt. E. ij.

Esunt nōnulli qui solerti cura precepta p̄scrutant: sed q̄ intelligendo penetrant: viuēdo cōculcant. Repente docent que non opere sed meditatione didicerunt: 7 qd̄ verbis predicant moribus impugnant. Unde fit vt cum pastor per abrupta graditur: ad precipitium grex sequatur. Hinc nāq; dominus per prophetam cetera contēpibile pastorum scientiam querē dicens. Cum ipsi lipidissimā aquā biberētis: reliquam pedib; vestris turbabātis: 7 oues mee que delecta pedibus vestris fuerāt pascebantur: 7 que pedes vestri turbauerāt hec bibeant. Aquam quippe lipidissimā pastores bibūt: cum fluēta veritatis recte intelligētes hauri

unt: sed eandē aquā pedibus pturbare: ē scē meditationis studia male viuendo corrumpere: quam. s. eorū turbatam pedibus oues bibunt: cū subiecti quiq; non sectantur verba que audiunt: sed sola que cōspiciūt exempla prauitatis imitātur. Qui cum dicta sūt que per opera peruertuntur: quasi corruptis fontibus i potulatum sumunt. Hinc quoq; per prophetam scriptum ē. Causa ruine sacerdotes mali. Hinc rurſū dominus per prophetā dicit. Facti sunt domui israel in offendiculum iniquitatis. Nemo quippe amplius in ecclesia nocet: q̄ qui peruerſe agens nomen vel ordinē sanctitatis habet. Delinquentem namq; hunc redarguere nullus p̄sumit: 7 in exemplum culpa vehementer extenditur: qñ pro reuerentia ordinis peccator honorat. Indignānt quiq; tantū reatus pōdera fugerēt: si veritatis sententiam sollicita cordis aure pensarent: qua ait. Qui scandalizauerit vnum de pusillis istis qui in me credunt: expedit eī vt suspendatur molla asinaria in collo eius: 7 demergatur in profundū maris. Per mollam quippe asinariam secularis vite circuitus ac labor exprimitur: 7 per profundū maris extrema damnatio designatur. Qui ergo ad sanctitatis spēm deductus vel h̄o ceteros destruit: vel exemplo meli; profecto fuerat vt hunc ad mores sub exteriori ba-

bitu terrena acta constringerent: quod
sacra officia in culpa ceteris imita-
bilem demonstrarent: quia nimi-
rum si solus caderet: hunc utcumque
tollerabilior inferni pena cruciaret.

Quantum sit pondus
regiminis. Cap. iij.

Ec itaque breuiter diximus:
ut quantum sit pondus regi-
minis monstraremus: ne temerare
sacra regimina quisquis iis impar
est audeat: et per concupiscentiam
culminis ducatum suscipiat perdi-
tionis. hinc etiam pie iacobus pro-
hibet dicens. Nolite plures magi-
stri effici fratres mei. hinc ipse dei homo
nimirum mediator regnum percipere vi-
tauit in terris: qui supernorum quod spi-
rituum scientiam sensumque transcen-
des: ante secula regnat in celis. scri-
ptum quippe est. Iesus dum cognouisset
quia venturi essent ut raperent
eum et facerent eum regem: fugit in
montem sol. Quis enim principari
hominibus tam sine culpa potuisset:
quod is qui hos nimirum regeret quod
ipse creauit. Sed quia nimirum
idcirco in carne appuit: ut non solum
nos per passionem reddimeret: ve-
rum etiam per conuersationem do-
ceret: exemplum sequentibus pre-
bens recte fieri noluit: ad crucis ve-
ro patibulum sponte conuenit. Ob-
latam gloriam culminis fugit: et pe-
nam probrose mortis appetit: ut mem-
bra eius videlicet discerent fauores
mundi fugere: et terrores minime

timere: pro veritate aduersa dilige-
re: prospera formidando declinare:
quia et illa sepe per timorem inquit-
nant: et illa per dolorem purgant.
In istis se animus extollit: in istis
autem etiam si quando se erexerit ster-
nitur. In istis sese homo obliuiscitur:
in istis vero ad sui memoriam nolens
etiam coactusque reuocatur. In istis
sepe et acta bona depereunt: in illis
autem longi quoque temporis admis-
sa teruntur. Nam plerumque aduer-
sitatis magisterio sub disciplina cor-
premitur: quod si ad regiminis culmen
eruperit: in elationem protinus visus
glorie permutatur. Sic saul qui in-
dignum se prius considerans fuge-
rat: mox ut regni gubernacula su-
scipit intumuit. Namque honorari
coram populo cupiens: dum repre-
hendi publice noluit: ipsius qui in re-
gno se vixerat scidit. Sic dauid au-
toris iudicio pene in cecis actioni-
bus placens: mox ut pressiore ponde-
re caruit: in timorem vulneris eru-
pit. Factusque est in morte vir crudeli-
ter rigidus: quod in appetitu femine
eneruiter fluxus. Et qui malis animi no-
uerat pie perere: in bonorum necesse post
vidit sine obstaculo retractationis
ambulare. Prius quippe ferire depre-
hensam persecutorem noluit: et post cum
dano dissuadentis exercitus et devo-
tum in libertate erexit. Quod profecto ab ele-
ctorum numero culpa longius raperit: ut
si hinc aduentum flagella reuocassent.

De cura regiminis cor per diuersa
quij

diuerberat.

Cap. quartum.

Epe suscepti cura regiminis
 cor per diuersa diuerberat: 7
 ipar quisq; iuenit ad singula dñi cō
 fusa mente diuidit ad multa. Un
 qdā sapiēs. puidet prohibet dices:
 Fili. Ne i multis sint actus tui: qd
 videlz nequaq; plene i vnusculul
 q; operis ratioe colligitur: dñi mēs
 p diuersa pñtur. Cumq; foras p in
 solentem curā trahit: a timoris in
 timi soliditate vacuatur: 7 fit in ex
 teriorum dispositione sollicita: 7 sui
 solūmodo ignara: scit cogitare mul
 ta se nesciens. Nam cum plus q̄ ne
 cesse est: se exterioribus implicat q̄si
 occupata in itinere obliuiscitur quo
 tendebat: ita vt a studio sine inquisi
 tionis aliena: ne ipsa que partē dā
 na cōsideret: 7 per quāta deliquat
 ignoret. Neq; eni peccare se egechi
 as credidit: cum venientibus ad se
 alienigenis: cellas aromatum ostē
 dit: sed in damnatione securitatis pro
 lis ex eo iram iudicis pertulit: quo
 se facere licenter existimauit. Sepe
 dum multa suppetunt: dumq; agi
 possunt que subiecti: quia acta sunt
 admirentur in cogitatione animus
 se elenat: 7 plene in se iram iudicis
 prouocat: q̄uis foras per iniqua
 opera non erumpat. Intus quippe
 est qui iudicat: intus qd iudicatur.
 Qd ergo in corde delinquimus: la
 tet hoies qd apud nos agim: sed
 tamē ipso iudice teste peccam. Ne
 genis rex babilonic tunc reus de

elatione extitit: cum ad elatiōis ver
 ba peruenit: quippe qui ore ppbe
 tico: 7 ante cum ab elatione tacuit
 sententiam reprobationis audiuit.
 Culpam namq; perpetrare supbie
 iam ante dederat: qui omnipotē
 tem deū que se offendisse reppit: cū
 ctis sub se gētibus predicauit. Sed
 post hec successit sue potestatis ele
 uatus dum magister fecisse se gau
 der: cunctis prius in cogitatioe se p
 tulit: 7 post ad hec tumidus dixit.
 Nōne hec est babilō magna: quā
 ego edificauit in domum regni 7 i
 robur fortitudinis mee 7 in gloria
 decoris mei: Que videlicet vox illi
 us ire vindictā aperte pertulit: quā
 occulta elatio accendit. Nam distri
 ctus iudex prius inuisibūter vidit
 qd post publice feriedo reprehēdit
 Unde 7 irrationabile hūc animal
 vertit: ab humana societate separa
 uit: agri bestijs mutata mente iun
 xit: vt districto instoq; iudicio ho
 mo quoq; esse perderet: q̄ magnus
 se vltra homines existimasset. Hec
 itaq; proferentes non potestatem
 reprehendimus: sed ab appetitu il
 lius cordis infirmitatez munimus:
 ne imperfecti quisq; culmen arripe
 re regiminis audeant: 7 qui in pla
 nis stantes titubant: in precipitio
 pedem ponant.

De his qui in regimine prodesse
 exemplo possunt: sed quietem pro
 pria sectado refugiūt. Ca. v.
 Am sunt nōnulli qui exūnia

virtutum dona percipiunt: et per exercitatione ceterorum in magnis muneribus exaltantur: qui studio castitatis mundi: abstinentie robore validi: doctrine dapibus referti: patientie longanimitate humiles: aueritatis fortitudine erecti: pietatis gratia benigni: iustitie seueritate districti sunt. Qui nimirum culmen regiminis si vocati suscipere renuntiant: ipsa sibi plerumque dona adiungunt: que non pro se tantummodo: sed et pro alijs accipiunt. Licetque sua et non aliorum lucra cogitant: ipsis se que priuatim habere appetunt: bonis priuant. Hinc namque ad discipulos veritas dicit. Non potest ciuitas abscondi super montem posita: neque accendunt lucernam: et ponunt eam sub modio sed super candela: ut luceat omnibus qui in domo sunt. Hinc petro ait. Symon iohannis amas me? Qui cum protinus se amare respondisset audiuit. Si diligis me pascue oves meas. Si ergo dilectionis est testimonium cura pastoris: quisquis virtutibus pollens: greges dei renuit pascere: pastorem summum conuincitur non amare. Hinc paulus dicit. Si christus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt: et si christus pro omnibus mortuus est: superest ut qui viuunt iam non sibi uiuant: sed et qui pro ipsis mortuus est: et resurrexerit. Hinc per moysen precipitur: ut uxorem fratris sine filiis de-

functi: supstes frater accipiat: atque a nomine fratris filium gignat. Quam si accipe forte reuenerit huic in faciem mulier spuar: unquam ei pedem discalciet: eiusque bitaculum domum discalcietati vocet. Frater quippe defunctus ille est: qui post resurrectionis gloriam apparens dixit. Ite nunciate fratribus meis. Qui quasi sine filiis obiit quia adhuc electorum suorum numerum non impleuit. Huius scilicet uxorem superstes frater sortiri precipitur: quia dignum profecto est ut cura sancte ecclesie et qui banc bene regere preualet imponatur. Cui nolenti in faciem mulier exprimit: quia quisquis ex muneribus que accipit prodesse alijs non curat: bonis quoque eius sancta ecclesia exprobrans: et quasi in faciem saluam iactat. Cui ex uno pede calciaminum tollitur: ut discalcietati domus vocetur. Scriptum quippe est: calcietati pedes in preparatione euangelij pacis. Si ergo ut nostram: sic curas proximorum gerimus: utrumque pedem per calciaminum munimus. Qui vero suam cogitans utilitatem proximorum negligit: quasi unius pedis calciaminum cum dedecore amittit. Sunt itaque nonnulli qui magis ut dicimus muneribus ditari: dum solius contemplationis studiis inardescunt parere utilitati proximorum in predicatione refugiunt: secretum quietis diligunt: secessum speculationis petunt. De quibus scilicet districte iudicetur

et tantis proculdubio rei sunt: quā
tis prodesse venientes ad publicūz
ponerunt. Quia enim mente is qui
proximis pfuturus emiseret uti-
litati ceterorum secretum preponit
suū: quādo ipse summi patris vni-
genitus ut multis prodesset de sinu
pātis egressus est ad publicūz nrm?

Qui per humilitatem pō-
dus regūinis fugiunt: tunc vere
humiles sunt: cum diuinis iudicijs
non reluctant. *Cap. vi.*

Esunt nonnulli qui ex sola
humilitate refugiant: ne eis
quibus se impares existimant pre-
ferantur. Quorum profecto humili-
tas si ceteris quoqz virtutibus cin-
gatur: tūc ante dei oculos verax ē:
cum ad respuendum hoc qd subire
precipitur pertinax non est. Neqz
enim vere est humilis qui supni nu-
tus arbitrium ut debeat pcesse in-
telligit: et tamē pcesse contempnit.
Sed diuinis dispositionibus sub-
ditus atqz a vitio obstinationis ali-
enus: cum sibi regūinis culmē im-
peratur: si iam donis puentis est
quibus et alijs prosit: et ex corde de-
bet fugere et intus obedire.

Quoniam nōnunq̄ predicationis offm̄ et nō-
nulli laudabiliter appetūt. *Cap. vii.*

Uamuis nonnunq̄ predica-
tionis officium et nonnulli lau-
dabiliter appetūt: et ad hoc nōnul-
li laudabiliter coacti pertrahuntur.
Quod licet agnoscimus si duozū

ppbetarum facta pēsamus: quozū
vnus ad p̄dicādū ut mitti debuisset
spōte se p̄buit: quo tamē alter p̄ge-
re cū pauore recusauit. *Esaias* q̄p-
pe domino querētī quē mitteret: vl-
tro se obtulit dicens. *Ecce ego*: mitte
me. *Jeremias* autē mittit: et tamen
ne mitti debeat humiliter reluctat
dicens. *AAA*. domine deus: ecce
nescio loqui qz puer ego sum. *Ne-*
pe ab vtrisqz exterius diuersa vox
p̄dijt: sed a diuerso fonte dilectōis
non emanauit. Duo q̄ppe sunt pre-
cepta charitatis dei videlicet amor
et p̄mi. Per actiōnē igitur vitā p̄-
desse proximis cupiens *esaias* offi-
cium predicationis appetijt: p̄ cō-
tēplatiōnē vero *jeremias* amorē con-
ditōris sedule inherere desiderās:
ne mitti ad predicandum debeat cō-
tradict. Quod ergo laudabiliter al-
ter appetit: hoc laudabiliter alter
expauit. *Iste* ne tacite cōtēplatio-
nis lucra loquendo p̄deret: ille autē
ne damna studiosi opis tacēdo sen-
tīret. Sed hoc in vtrisqz est subti-
lius int̄dū: qz et is qui recusante
plene nō restitit: et is qui mitti volu-
it: ante se per altaris calculum pur-
gatum vidit: ne aut non purgatus
adire quisq̄ sacra mysteria: audeat
aut quē supna gratia elegit sub hu-
militatis specie superbe cōtradicat.
Quia igitur valde difficile est pur-
gatum se q̄libet posse cognoscere:
predicationis officium tutius decli-

Sancti gregorii pape.

atur. Rectamen declinari vt dici
 mus pertinaciter debet: cum ad sus
 sciendum hoc superna voluntas
 agnoscat. Quod moyses vtrūq;
 miro opere expleuit: qui preeffet tā
 te multitudini ⁊ noluit ⁊ obediuir.
 Superbus enim fortasse effret si du
 catum plebis innumere sine trepi
 datione susciperet: ⁊ rursus super
 bus existeret si auctoris impio obe
 dire recusaret. Utrobiz ergo hu
 milis: vtrobiz subiectus; ⁊ preeffe
 populis semetipsum metiendo no
 luit: ⁊ tamen de imperatis viribus
 presumendo cōsensit. Hinc ergo q̄
 q; percipientes colligant; cuius quā
 ta culpa ex appetitu proprio ceteris
 preferri non metuumt: si sancti viri
 plebium ducatum suscipe deo eniaz
 iubente timuerunt. Moyses suadē
 te domino trepidat ⁊ ifirmus quis
 q̄ vt honoris onus percipiat anhe
 lat. Et qui ad casum valde purget
 ex propriis: humerum libenter op
 primendus ponderibus submitit
 alienis. Que egit ferre non valet: ⁊
 auget quod portet.

De his qui preeffe concupi
 scunt. *Cap. viij.*

Et rursus vero qui preeffe cō
 cupiscunt ad usum suelibidinis
 instrumentum apostolici sermonis
 arripiunt quos ait. Si quis episco
 patum desiderat: bonus opus desi
 derat. Qui tamen laudans deside
 rium: in pauore vertit protinus qd

laudauit: cum repente subiungit.
 Oportet episcopum irreprehensi
 bilem esse. Eūq; virtutum necessa
 ria sequenter enumerat: que sit irre
 prehen sibilitas ipsa manifestat. Et
 fauet ergo desiderio: ⁊ terret ex pre
 cepto. Ac si apte dicat: Laudo qd
 queritis: sed pius discite qd q̄ gratis:
 ne dum vosmetipfos metiri negli
 gitis: tāto sedioz vestra reprehensi
 bilitas appareat: q̄to ⁊ a cūctis cō
 spici in honoris arce festinat. Pha
 gnus enim regendi artifex fauori
 bus ipellit: terroribus retrahit: vt
 auditores suos ⁊ descripto irrepre
 prehensibilitatis culmine restrigat
 a superbia: ⁊ officium laudando qd
 queritur componat ad vitā. Quis
 notandum q̄ illo in tempore dicit:
 quo quisquis plebibus preeerat: pri
 mus ad martyrii tormenta duceba
 tur. Tūc ergo fuit laudabile episco
 patum querere: quando per eum:
 vnumquemq; dubium non erat:
 ad supplicia grauiora peruenire.
 Unde ipsum quoque episcopatus
 officium boni operis expressione
 diffinitur: cum dicitur. Bonum o
 pus desiderat. Ipse ergo sibi testis
 est quia episcopatum non deside
 rat: qui non per hoc quod appetit
 boni operis ministerium sed hono
 ris gloriam querit. Sacrum quip
 pe officium non solum non diligit
 omnino: sed nescit: qui ad culmen
 regiminis anhelans: in occulta

meditatione cogitationis ceterorum
subiectione pascit laude propria leta-
tur: ad honores eorum eleuat: re: af-
fluentiū ab iudicia exaltat. Audi er-
go lucrū queritur sub eius honozis
specie: quo mūdi destrui lucra de-
buerant. Cum mens humilitatis
culmen arripere ad elationem co-
gitat: quod foris appetit itus im-
mutat.

Quis mens preesse volentiū plerūq;
sibi ficta bonozum operum promul-
sione blāditur. *Cap. ix.*

Ed plerūq; hi qui subire ma-
gisterium pastorale cupiunt:
nonnulla quoq; bona opa animo p-
ponunt. Et quis hoc elationis in-
tentione appetat: opaturos tamen
se magna ptractant. Fitq; vt aliud
intus intentio supprimat: aliud tra-
ctantis animo supficies cogitatio-
nis ostendat. Nam sepe mēs de se
ipsa mēit: et fingit se de bono ope
amare quod nō amat: de mūdi autē
gloria nō amare qd amat. Que pri-
cipari appetens: fit ad hoc pauida
anteq; perueniat: audax cū puene-
rit. Tendens enim ne nō perueni-
at trepidat: sed repente perueniens
iure sibi hoc debitum ad qd puenit
putat. Cumq; pcepti principatus
officio pfrui seculariter cepit: liben-
ter obliuiscitur qd qd religiose cogi-
tauit. Cū necesse est vt cū cogitatio
extra vsum ducitur: p̄tinus mētis
oculus ad opera trāfacta reuocet.

Ac p̄set quisq; qd subiectus egir:
et repente cognoscit si prelatus bo-
na agere q̄ proposuerat facit. Quis
nequaq; valet i culmine positus hu-
militatem discere: qui in imis posi-
tus sup̄bire non desijt: nescit laudē
cum sup̄petit fugere: qui ad hāc dō-
dicat cum deesset anbelare. Nequa
q̄ vincere auaritiā potest: quādo
ad multozum sustentationez tēdit:
is cui sufficere propria nec soli potu-
erunt. Et ante ergo acta vita se q̄s-
q; inueniat: ne i appetitu culminis
se imago cogitatiois illudat. Quā-
uis plerūq; in occupatione regi-
minis: ipse quoq; boni opis vltus p-
ditur: q̄ in trāquillitate tenebat: qz
quieto mari recte nauē etiam iperil-
tus nauita dirigit: turbato autē tem-
pestatis fluctibus: etiā peritus nau-
ta se confundit. Quid nāq; est pote-
stas culminis nisi tempestas mē-
tis? In q̄ semp cogitationū pcellis
nauis cordis quatitur: huc illucq;
incessanter impellitur: vt p̄repenti-
nos excessus oris et opis: quasi per
obuiantia sara fragātur. Inter hec
itaq; qd sequēdū ē: Quid tenēdus
nisi vt virtutibus pollens coactus
ad reginē veniat: virtutibus vacu-
us nec coact⁹ accedat? Ille si omni-
no remittit: caueat ne acceptā pecu-
niam in sudario ligans: de eius oc-
cultatione iudicetur. Pecuniam q̄p-
pe i sudario ligare est: pcepta dona
sub ocio lēti torporis abscondere. Et

cōtra iste cum regniē suscipit: attē
dat ne p' exemplū prauū operis pba
riscoꝝ moꝝe ad ingressum regniē
dentibus obitaculū fiat: quia iuxta
magistri vocem: nec ipsi intrāt nec
alios intrare permittūt. Lūicōside
randū quoqꝫ est: qꝫ cū causam po
puli elect' p̄sul suscipit: q̄si ad egruz
medicus accedit. Si ergo adhuc ī
eius corpore passiones viuūt: qua
p̄sumptione p̄cusso mederi p̄perat
qui in facie vulnus portat?

Qualis quisqꝫ ad regimē veni
re debeat.

Cap. x.

Ule igit' ille modis omnibus
debet ad exemplū viuēdi pro
trahi: qui cūctis carnis passionib'
moriēs: iāz sp̄aliter viuūt: qui pro
spera mūdi postposuit: q̄ nulla ad
uerfa p̄tūescit: q̄ sola interna desi
derat: cuius intētiōni bene cōgru
ens nō oīno p̄ imbecillitatē corpus
nec valde p̄ cōtumeliā repugnat
sp̄s: qui ad aliena cōcupiscēda nō
ducit: sed p̄p̄tia largit': qui p̄ pie
tatis viscera citius ad ignoscenduz
ducit: sed nunq̄ plusq̄ deceat igno
scens ab arce rectitudinis inclinā: q̄
qui nulla illicita p̄perat: sed perpe
trata ab alijs vt p̄p̄tia deplorat: q̄
ex affectu cordis aliene infirmitati
compatitur: sicqꝫ in bonis proximū
sicut in suis p̄fectibus letatur: qui
ita se imitabilē ceteris in cūctis que
agūt insinuat: vt iter eos nō habeat
saltes qd̄ de transactis erubescat: q̄
sic studet viuere: vt p̄ximozū quo

qꝫ corda arētia doctrine valeat fluē
tis irrigare: qui 7 experimēto iam
didicit qd̄ obtinere a domino q̄ po
poscerit possit. Cui p̄ affectus vocē
iam quasi sp̄aliter dicitur. Adhuc
loquēte te dicā Ecce adsum. Si enī
fortasse quis veniat: vt p̄ se ad iter
cedendū nos apud potentē quēpiā
viruz qui sibi iratus: nobis vero est
est incognit' ducat: p̄tinus respon
demus. Ad intercedēdū venire nō
possuz: quia familiaritatis eius no
ticiam non habeo. Si ergo homo
apud hominē de quo minime p̄su
mit: fieri intercessor erubescit: qua
mēte apud deum intercessoris locū
p̄ populo arripit: qui familiares se
eius gr̄e esse p̄ vite meritū nesciūt?
Aut quō ab eo alijs venias postu
lat: qui vtrum sibi sit placatus igno
rat? Qua in re est adhuc aliud soli
citi' formidandū: ne q̄ placare iraz
posse credit': hanc ipse ex proprio
reatu mereat. Cuncti enī liq̄ do no
nimus: quia cuz is qui displicet ad
interpellandū mittit: irati animus
ad d̄terioꝝa prouocatur. Qui ergo
adhuc desiderijs terrenis astringi
tur: caueat ne districti iram iudicis
grauis accendens duꝫ loco glorie
delectat: fiat subditis auzoꝝ ruine.
Solertter ergo se vniūqꝫqꝫ metia
tur: ne locū regimēnis assumere au
deat: si adhuc in se vitium dānabi
liter regnat. Ne is que crimen de
prauat propriū: intercessor fieri ap
petat pro culpis alioꝝum.

Prima pars pastoralis.

Qualis quisque ad regimen venire non debeat.

Cap. xi.

Inc etenim superna voce ad moysen dicitur. Loquere ad aaron. Homo de semine tuo per familias: qui habuerit maculam: non offerat panem deo suo: nec accedat ad ministerium eius. Ubi et repente subiungitur. Si cecus fuerit: si claudus: si vel paruo vel grandi vel torto naso: si fracto pede: si manu: si gibbus: si lippus: si albuginem habens in oculo: si iugem scabiem: si impetiginem in corpore: vel poderosus. **Secundus** quippe est qui supernae lumen intelligentie vel contemplationis ignorat: qui presentis vite tenebris pressus: dum venturam lucem: nequaquam diligendo conspiciat: quo gressus operis porrigat nescit. Hinc etenim prophetante anna dicitur. Pedes sanctorum suorum seruabit: et impij in tenebris contrescent. Claudus non est qui quidem quo pergere debet aspiciat: sed per infirmitatem mentis vite viam perfecte non valet tenere quam videt: quia ad virtutis statum dum fluxa consuetudo non erigitur quo desiderio innittit: illuc gressus operis efficaciter consequuntur. Hinc etenim paulus dicit. Remissas manus et dissoluta genua erigite: et gressus rectos facite pedibus vestris: ut non claudicans quis erret: magis autem sanetur. Paruo autem na-

so est: qui ad tenendam mensuram discretionis idoneus non est. Naso quippe odoros fetoresque discernimus. Recte ergo per nasus discretio exprimitur per quam virtutes eligimus: delicta reprobamus. Unde et in laude sponse dicitur. Nasus tuus sicut turris que est in libano. Quia nimirum sancta ecclesia que ex causis singulis temptamenta prodeant: per discretionem conspiciat: et ventura vitiorum bella ex alto deprehendit. Sed sunt nonnulli qui dum se estimari hebetes volunt: sepe se in quibusdam inquisitionibus plusquam necesse est exercentes: ex nimia subtilitate falluntur. Unde hic quoque subditur: vel grandi et torto naso. Nasus etenim grandis et tortus est: discretionis subtilitas immoderata: que dum plusquam decet excreuerit: actionis sue rectitudinem ipsa confundit. Fracto autem pede vel manu est: qui vias dei pergere omnino non valet: atque a bonis actibus funditus exors vacat: quatenus hec non ut claudus saltem cum infirmitate teneat: sed ab his omnimodo alienus existat.

Gibbus vero est: quem terre sollicitudinis pondus deprimit: ne unquam ad superna respiciat: sed solis his que in infimis calcant intendat. Qui et si quando aliquid ex bono patrie celestis audierit: ad hoc nimirum per se consuetudinis pon-

dere pregrauatus: cordis faciē nō
attollit: quia cogitationis statū eri
gere nō valet: quē terrene vltus sol
licitudinis curuz tenet. Ex eorum
q̄ppe specie psalmista dicit. Incur
uatus sum ⁊ humiliatus sum vsqz
quaqz. Quozū culpā p̄ semetipsam
veritas reprobās ait. Semen autē
qđ cecidit in spinis: hi sunt qui au
dicunt verbū: ⁊ a sollicitudinibus
⁊ diuitijs ⁊ voluptatibus vite cun
tes suffocantur: ⁊ nō referūt fructū.
Lippus vero est cuius quidē inge
nium ad cogitationē veritatis emi
cat: sed tū hoc carnalia opa obscu
rant. In lippis quippe oculis pupil
le sane sunt: s; humore defluētī ifir
mitate palpebre grossescūt. Quozū
quia infusione crebra atterit: etiā
acies sane pupille vitiatur. Et sunt
nōnulli quozū sensum carnalis vite
operatio sauiat: qui videre recta p̄
ingeniū poterant subnilit: sed viu
prauozū actuum calligāt. Lippus
itaqz est cui⁹ sensus natura exacuit:
sed conuersationis prauitas ⁊ fundit.
Eubene p̄ angelū dicitur. Colirio
inunge oculos tuos vt videas. Co
lirio quippe inungimus oculos vt
videamus: cum ad cognoscendam
veri luminis claritatē: intellect⁹ no
stri aciem medicamine bone opera
tionis adiuiamus. Albuginē ve
ro habet in oculo qui veritatis lucē
videre nō sinitur: quia arrogātia sa
pientie sue seu iusticie cecat. Dupl

la nāqz oculi nigra videt: albuginē
vero tolerans nihil videt. Quia vi
delicet sensus humane cogitationis
si stultū peccatozēqz se intelligit: co
gitationem intime claritatis appre
hendit. Si autem candorem iusti
cie seu sapientie sibi tribuit: se a luce
superne cogitationis excludit. Et
eo claritatem veri luminis non pe
netrat: quo se apud se per arrogau
tiam exaltat. Sicut de quibusdam
dicitur. Dicentes enim se esse sapiē
tes stulti facti sunt. Jugem vero
scabiem habet: cui carnalis petu
lantia sine cessatione dominat. In
scabie etenim seruoꝝ visceruz ad cu
tem trahitur: per quā luxuria recte
designatur: quia si cordis tempta
tio vsqz ad operationez prosilit ni
mirum seruoꝝ intimus vsqz ad cu
tis scabiem prorumpit: ⁊ foris cor
pus sauiat. Quia dum in cogita
tione: voluptas nō reprimitur: etiā
in actione dominatur. Quaz enim
cutis pruriginem paulus curabat
abstergere: cum dicebat. Tempta
tio nos non apprehendat nisi hu
mana. Ac si aperte diceret. huma
num quidē est in corde temptatio
nem perpen: demoniacuz vero est:
temptationis certamine ⁊ in opera
tione superari. Impetiginē quo
qz habet in corpe quisquis auari
tia vastatur in mēte: que si in par
uis nō cōpescitur nimirū sine mēsu
ra dilatat. Impetigo q̄ppe corpus

Secūda pars pastoralis

sine dolore occupat: et absque occupati tedio excreta: membra de corem sedat. Quia et auaritia capti animi dei quasi delectat exulcerat: et dum adipiscenda queque cogitationi obijcit: ad inimicitiam accedit: et dolore in vulnere non facit: quia estuanti animo ex culpa: abundantia permittit. Sed decore membrorum perditur: quia aliarum quoque virtutum per hanc pulchritudo deprauatur: et quasi totum corpus exurpat: quia per vniuersa vitia animi supplantat. Paulo attestare qui ait. Radix omnium malorum est cupiditas. Ponderosus vero est qui turpitudine non exercet ope: sed tamen ab hac cogitatione continua: sine moderamine grauat in mente. Qui nequaquam quidem usque ad opus nephandum rapitur: sed eius animus voluptate luxurie: sine illo repugnationis stimulo delectatur. Titium quippe est ponderis: cuius humor viscerum ad vitia labitur: qui perfecto cuius molestia dedecoris intumescunt. Ponderosus igitur est: qui totis cogitationibus ad lasciuiam defluens: pondus turpitudinis gestat in corde: et quasi praua non exerceat ope: tamen ab his non eleuatur mente: nec ad usum boni operis in apto valet asurgere: quia grauat hunc in abditis pondus turpe. Quisquis ergo qui libet horum vitio subigitur: panes domino offerre prohibetur: ne perfecto diluere aliena delicta non valeat is que adhuc propria deuastant.

Quia igitur paucis ad pastorale magisterium dignus qualiter veniat: atque hoc indignus qualiter pertimescat ostendimus. Nunc is qui ad illud digne peruenit: in eo vivere qualiter debeat demonstramus.

Explicit prima pars libri. Incipit secunda. Is qui ad regimen ordinate peruenit qualiter se in ipso regimine debeat exhibere. Cap. xii.

Antequam debet actionem populi actio transcedere presulis quasi distare solet a grege vita pastoris. Proprietet namque ut metiri sollicite studeat: quanta tenende rectitudinis necessitate cōstringitur: sub cuius estimatione populus grex vocat. Sit ergo necesse est cogitatione mundus: actione precipuus: discretus in silentio: utilis in verbo: singularis cōpassione perximus: precunctis contemplatione suspensus: bene agentibus per humilitatem socius: contra delinquentium vitia per celum iusticie erectus: internorum curam in exteriorum occupatione non minus: exteriorum prudentiam in internorum sollicitudine non relinquens. Sed hec que breuiter enumerando perstrinximus: paulo latius explicando differamus.

Ut rector semper sit cogitatione mundus. Cap. xiiij.

Rector semper cogitatione sit mundus: quatenus nulla hanc immunditia polluat: qui hoc suscepit officium: ut in alienis quoque cordibus

pollutionis maculas tergat. Quia
 necesse est vt esse munda studeat ma-
 nus: q̄ diluere sordes curat: ne ta-
 cta queq; deterius inquinat: si soz-
 dida in se lutū tenet. Hinc nāq; p̄ p̄
 p̄betā dicitur. Mūdāmini q̄ ferti
 vasa dñi. Vasa etenī dñi ferūt: q̄ p̄
 rīmorū aīas ad eterna sacraria per-
 ducēdas in sue p̄uersatiōis fide su-
 scipiūt. Apud semetipsos ergo quā-
 tum debeāt mūdari cōspiciāt: q̄ ad
 eternitatē tēplū vasa viuētia in sinu
 pprie sponsiōis portāt. Hinc voce
 diuina p̄cipit vt in aarō pectore ra-
 tionale iudicij virtis ligatibus ip̄i
 maf: q̄renus sacerdotale cor neq;
 q̄ cogitationes fluxe possideāt: s;
 ratio sola cōstrigat. Nec idiscrētū
 quid vel inutile cogitet: q̄ ad exēplū
 alijs p̄stitur ex grauitate vite semp
 debet ostēdere quātū in pectore ra-
 tionē portet. In q̄ etiā rationali vi-
 gilāter adiūgitur: vt duodeci noīa
 patriarcharū describātur. Ascrip-
 tos etenī p̄sē semp i pectore: ferre
 est antiq̄rū vitā sine intermissiōe co-
 gitare. Nā tūc sacerdos irrephēsi-
 biliter gradit: cū exēpla p̄cedētū
 patrū indefinēter intuet: cū sancto-
 rū vestigia sine cessatiōe cōsiderat:
 z cogitationes illicitas depzimit:
 ne extra ordīs limitē opis pedētē
 dat. Quod bene z rationale iudicij
 vocat: q̄z debet bona malaq; subti-
 li rector examine discernere: z q̄ vel
 q̄bus: q̄n vel qualiter p̄gruāt studi-
 ole cogitare: nihilq; ppriū q̄rere:

sed sua cōmoda p̄p̄quoz bona de-
 putare. Unde illic scriptū ē. Pones
 autē in rationali iudicij doctrinā z
 v̄ritatem: q̄ erunt in pectore aaron:
 quādo ingreditur corā domino: z
 gestabit iudiciū filiorū israel in pe-
 ctore suo in p̄spectu domini semp.
 Sacerdoti quippe iudiciū filiorū
 israel i pectore corā dño in p̄spectu
 gestare: ē subiectoz causas p̄ sola
 interni iudicis intētiōe discutere.
 Ut nil se ei humanitatis admisce-
 ar: in hoc quod diuina positus vice
 dispēsar: nec cozeccōis studia pri-
 uatus dolo: eraspēt. Lumq; cōtra
 aliena vitia emulatoz ostēditur que
 sua sunt exēq̄tur: ne tranq̄litate iu-
 dicij: aut latēs iuidia maculet: aut
 p̄ceps ira p̄turbet. Sed dñi cōside-
 ratur terror eius qui super omnia
 p̄sident: videlicet iudicis irimī: nō
 sine magno timore regantur subie-
 cti. Qui nimirū timor dñi mentē re-
 ctoris humiliat: purgat: ne hāc aut
 p̄sumptio spiritus eleuet: aut car-
 nis delectatio inquinat: aut p̄ terre-
 narum rerum cupidinem importu-
 nitas pollute cogitatōis obscurat.
 Que tamen non pulsare animum
 rectoris neq̄unt: sed festina necesse
 ē vt repugnatiōe vincātur: ne viciū
 quod p̄ suggestiōnē tēptat molitie
 dilectatiōis subigat. Cūq; h̄ ab aīo
 tarde repellit muerōe cōsensus oc-
 cidat. Ut rector sit semp opatio
 neprecipuus. Cap. xiiij.
 It rector opatione precipu^o

Secunda pars pastoralis

vt vite viā subditis bene viuēdo de
nunciet: ⁊ grex q̄ pastoris vocē mo
refq; loquitur p̄ exēpla melius q̄ p̄
verba gradiatur. Qui enī neces
sitate loci sui exigite summa dicere:
hac eadē necessitate cōpellit sūma
mōstrare. Illa nāq; vox libēt^o au
ditoy cor penetrat: quā dicētis vi
ta cōmēdat: qui qd loquēdo ipar:
ostēdēdo adiuuat vt fiat. Ih̄c enī p̄
pphetā dicif. Sup mōrē excelsus
ascēde tu q̄ euāgelicas s̄io: vt videli
cet q̄ celesti p̄dicatiōe vtitur: ima iā
terrenoy opus deserēs: in rex cul
mie stare videat. Tātoq; facili^o sub
ditos ad meliora bona ptrabat: q̄n
to p̄ vite meritū de supnis clamat.

Ih̄c diuina lege armū sacerdos
i sacrificiū ⁊ dextrū accipit ⁊ sepa
tū vt nō solū sit ei^o opatio vtilis: s;
ēt singularis. Nec inter malos tm̄
modo q̄ recta sunt faciat: sed bñ q̄
opantes subditos sicut honore or
dinis supat: ita ēt virtutū more trā
scēdat. Cui in esu q̄q; pectusculū cū
armo tribuit: vt quod de sacrificio
p̄cipit summere: hoc de semetipso
discat imolare: ⁊ nō solū pectore q̄
recta sunt cogitet: sed spectatores q̄
q; suos ad sublimia armo opis iui
ret. Nulla p̄spa p̄ntis vite appetat
nulla aduersa p̄timecat. Blādifi
ta etenī mūdi respectio inimo terroꝝ
despiciat: terrores aut̄ p̄siderato in
terne dulcedinis blādīmēto p̄tēnat
Vnde supne q̄q; vocis ipio i vtro
q; humero sacerdos velamie super

humerali astringitur: vt p̄tra adū
sa ⁊ p̄spa virtutū semp ornamento
munitat: q̄tenus iuxta vocē pauli:
p̄ arma iusticie a dextris ⁊ a sinistris
gradies: cū ad sola q̄ interiora sunt
nitit: i nullo delectatiōis ifim e late
re flectat: nō hūc p̄spa eleuet: non
adūsa p̄turbēt: nō blāda vs; ad vo
luptatē dimulceat: nec aspa vs; ad
despationē p̄māt: vt dñ null^o passi
omb^o mētis humiliat itētionē: quā
ta i vtroq; humero sup humeralis
pulchritudie regat oñdat. Quod
recte ēt sup hūerale ex auro iacinto
purp a bis tincto cocco ⁊ torta bisso
fieri p̄cipit: vt q̄nta sacerdos clare
scere virtutū diuinitate debeat demō
stretur. In sacerdotē q̄ppe bim
ante omia aux; fulget: vt in eo intel
lectus sapie p̄ncipaliter emicet Cui
iacinctus q̄ ereo colore respēdet ad
iūgit: vt p̄ omē quod itelligēdo pe
netrat: nō ad fauorem ifimos: s; ad
amozē celestiu surgat: ne dñ suis i
caut; laudib^o capif: ipso ēt virtutis
intellectu vacuet. Auro q̄ppe atq;
iacincto purpura p̄mifcet: vt vs; sa
cerdotale cor cum summa q̄ p̄dicat
spectat i semetipso ēt suggestiōes vi
tiorum resp̄mat eisq; velut ex regia
p̄tate p̄tradicat: q̄tenus nobilitates
semp itime regeneratiōis aspiciat: ⁊
celestis regni sibi bitū i oibus defē
dat. De hac enī nobilitate sp̄s p̄ pe
trū dicif. Vos estis genus electū:
regale sacerdotiū. De hac ēt potesta
te q̄ vitia subigū^o ioh̄is voce robo

ramur cum dicit. Quotq̄ aut̄ receperit eū dedit eis patrē filios dei fieri. Hāc enī dignitatē fortitudinis psalmista cōsiderās ait. Mihi aut̄ nimis honorificati sūt amici tui deus: nimis sfortat⁹ est principatus eoz. Quia nimirū sc̄dōrū mēs p̄cipaliter ī summis erigit: cū exteri us abiecta p̄peti cernūtur. Auro at̄ iacincto ac purpure bis tinctus cocco adūgit: vt ante iterni oculos iudicis: omnia virtū bona ex charitate decorētur. Et cūcta q̄ corā hōibus rutilāt: hīc ī spectu intimi arbitri flāma intimi amoris accēdat. Que scilicet caritas qz dñm simul ⁊ p̄mū diligit: q̄st ex duplici tictura fulgescit. Qui igit̄ sic ad auctoris sp̄m anelat p̄rimoz curaz negligat: vel sic p̄rimoz curā exequat vt viuino amore torpescat q̄a vnum hoz qd̄libz negligit: in sup̄humeralis ornamēto h̄c coccoz bis tinctum nescit. S; cū mēs ad p̄cepta caritatis tendit: restat p̄culdubio vt p̄ abstīnētiāz caro macret. Tū bene bis tincto cocco torta bisus adūgitur. De terra etenī bisus nitenti sp̄e oritur. Et qd̄ per bissum nisi cādēs decore munditie corporalis castitas designat: Que videlicet torta pulcritudini sup̄humeralis inecrit: q̄a tūc castimonia ad p̄fectū mūditiē cādo rēducitur: cū p̄ abstīnētiāz caro fatigat. Quqz int̄ ceteras virtutes et afflicte carnis meritū p̄ficiat: q̄st in diuisa sup̄hūneralis sp̄e byssus torta

candelat. Ut sit rector discretus in silētio: vtilis ī v̄bo. Cap. xv.

Rector discretus in silētio vtilis in verbo: ne aut tacēda proferat aut reticescat proferenda. Nā sicut incauta locutio in errore p̄trahit: ita indiscretū silētiū: hos q̄ erudiri poterāt in errore delinq̄t. Sepe nāqz rectores ip̄rouidi hūanā amittere gr̄am formidātes: loq̄ libere recta p̄tinescūt: ⁊ iuxta veritatis vocē: nequaq̄ iā gregis custodie pastores studio s; mercenarioz vice deseruiunt: q̄a veniēte lupo fugiunt: dū se sub silētio abscondunt. Hinc nāqz p̄ p̄phetā eos dñs increpat dicēs. Canes mutinō valentes latrare. Hic rursū q̄rit dicēs. Nō ascēdistis ex aduerso: neqz opposuistis vos murū p̄ domo israel: vt staretis in p̄elio in die dñi. Ex aduerso quippe ascēdere ē p̄ defēsiōe gregis voce libera huius mūdī potestantib⁹ p̄trahere. Et in die dñi in p̄lio stare: ē prauis decertantib⁹ ex iustitie amore resistere. Pastori enī recta timuisse dicere: qd̄ ē alio q̄ tacēdo terga p̄buisse: Qui nimirū si p̄ grege se obicit: murū p̄ domo israel hostibus opponit. Hic rursū de linq̄nti populo dī. Prophete tui viderunt tibi falsa ⁊ stulta nec apiebant iniquitatē tuā: vt te ad penitentiā p̄uocaret. Prophete nāqz in sacro eloquio nōnūq̄ doctores vocant q̄ dū fugitiua eē p̄ntia indicāt q̄ sunt ventura manifestāt. Quos s̄mo di

Secunda pars pastoralis

minus falsa videre redarguit: quia
 dñi corripere culpas metuit: incaf-
 sum delinquentib⁹. pmissa securita-
 te blādūtur. Qui iniquitatē peccati-
 um nequaq̄ aperiuunt: q̄a ab incre-
 pationis voce cōticescūt. Clavis q̄p-
 pe aptionis ē sermo correptionis:
 qz icrepādo culpā detegit: quā sepe
 nescit ipse et q̄ p̄trahit. Hinc pau-
 lus ait. Ut potens sit exhortari in
 doctrina sana: et eos q̄ cōtradiciunt
 redarguere. Hinc p̄ malachiā dī.
 Labia sacerdotis custodiūt sciāz: et
 legē req̄rūt ex ore eius: quia ange-
 lus domini exercitūū est. Hinc per
 elaiā domini admōet dicēs. Clama-
 ne cesses: q̄i tuba exalta vocē tuā.
 P̄recomis q̄ppe officii suscipit: q̄s-
 q̄s ad sacerdotiū accedit: vt añ ad-
 uerū iudicis q̄ terribiliter seq̄tur: ip-
 se scilicet clamādo gradiat. Sacer-
 dos ergo si p̄dicatiōis est nescius:
 quā vocē datur⁹ est p̄co mur⁹. Hinc
 est eni quod sup̄ pastores primos ī
 liguarū specie spirit⁹ sanctus isedit
 qz nimirū q̄s repleuerit de se. prin⁹
 loq̄ntes facit. Hic moysi p̄cipit vt
 sacerdos tabernaculū ingrediēs tin-
 tinabulū ābiatur vt videlicet vocē
 p̄dicatiōis habeat: ne sup̄ni specta-
 toris iudiciūz: ex silentio offendat.
 Scriptū q̄ppe est. Audiat sonit⁹
 quādo ingrediēs et egrediēs sanctua-
 riū ī aspectu dñi et nō moriāz. Sa-
 cerdos nāqz ingrediēs et egrediēs
 moriē si d̄ eo sonit⁹ nō audiat: qz
 irā cōtra se occulti iudicis exigit:

si sine p̄dicatiōis sonitu icedit. Ap-
 te autē tintinabula vestimēto eius de-
 scribūtur inserta. Vestimēta enī sacer-
 dotis quid aliud q̄ recta opa debe-
 mus accipe. P̄pheta attestāte q̄
 ait. Sacerdotes tui īduātur iusticiā.
 Vestimēto itaqz illius tintinabula ī-
 herēt: vt vite viā cū sonitu ligue. ip-
 sa q̄qz sacerdotū opa damēt. Sed
 cū rector se ad loq̄ndū preparat: sub
 quāto caute studio loq̄tur attēdat
 ne si ad loq̄ndūz inordinate rapit: et
 erroris vulnere corda audientiū feri-
 antur. Et cū fortasse videri sapiens
 desiderat vnitatē cōpagē insipienter
 abscedat. Hic nāqz v̄itas dicit. Ha-
 bete sal in vobis et pacē habete iter
 vos. Per sal q̄ppe sapia v̄bi desig-
 tur. Qui igit loq̄ sapiēter nitit: ma-
 gnopie metuat ne ei⁹ clocho audien-
 tiū v̄nitas p̄fundat. Hic paul⁹ inq̄t
 Non plus sape q̄ opz sape sed sa-
 pe ad sobrietatē. Plus vult sape q̄
 opz sape: q̄ illa q̄ lex nō dicit seruat.
 Hic i sacerdotū veste iuxta v̄bū do-
 mini tintinabulis mala punica cōiū-
 gūtur. Quid. n. p̄ malapunica nisi
 fidei v̄nitas d̄signat: Nā sic ī ma-
 lo punico vno exteri⁹ cortice: multa
 iteri⁹ grana muniūtur: sic inume-
 ros sancte ecclesie populos v̄itas si-
 dei p̄tegit: q̄s intus diuinitas meri-
 toz tenet. Ille igitur rector icaut⁹
 ad loq̄ndū. p̄parat: hoc quod tā p̄-
 misimus p̄ semetipsam v̄itas cla-
 mat discipulis: habet sal in vobis: et
 pacē iter vos bēte. Ac si figurate

p habitum sacerdotis dicat. Mala
 punica tintinabulis iungite: vt p oē
 qd dicitis vnitare fidei cauta obier-
 uatione teneatis. Prouidēdum
 quoq; est sollicita intentōe rectori-
 bus: vt ab eis non solum praua nul-
 lo mō: s; nec recta qdē nimie z inor-
 dinate pferātur. Quia sepe dictoz
 virtus pditur: cū apud corda audiē-
 tium loquacitas incauta ipoztuni-
 tate leuigatur: z auctorē suū hec ea-
 dem loquacitas inqnat que seruire
 auditorib; ad vsum pfēs ignorat.
 Unde bene per moysen d; Vir qui
 fluxum semis patitur: imund; erit.
 In mēte qppe audientiu; semen se-
 cuture cogitatiois est audite qlitas
 locutionis: quia dum per aures ser-
 mo cōcipitur: cogitatio i mēte gñā-
 tur. Unde ab huius mundi sapiēti-
 bus: predicator egregius semūbi;
 est vocatus. Qui ergo fluxum se-
 minis sustinet immūdu; asseritur:
 quia multiloquio subditus ex eo se
 inqnat qd si ordinate pmeret: recte
 plem cogitationis edere i audientiu;
 corde potuisset. Dūq; incautus per-
 loq;itate defluit: nō ad vsum gnīs
 s; ad imūditā semē fundit. Unde
 paulus quoq; cū discipulum de in-
 stantia predicatoris admoneret z i-
 cēs: testificor coras deo z xpo iesu:
 q iudicaturus ē viuos z mōtuos z
 p aduētum ipius z regnu; ei;: pre-
 dica verbum iusta oportune impoz-
 tunc: dicitur ipoztūe pmissit opoz-
 tunc. Et apud auditoroz mētē ipa

se sua vilitate destruit si h;e ipoztu-
 nitas oportunitate nescit. Qd
 rector sit singulis compassiōe. pri-
 m; p cūct; pteplatōe suspēs. E. xvi.

Et rector singulis cōpassione
 prius p cūct; pteplatōe suspē-
 sus: vt p pietatis viscera i se infirmi-
 tatē ceteroz trāserat: z p speculati-
 onis altitudine semetipm q; iuisi-
 bilia appetēdo trāscēdat: ne aut al-
 ta petēs ifirma primoz despiciat:
 aut ifirmis primoz agruēs appe-
 tere alta derelinquat. Hic ē nāq; q
 paul; i padisū ducit: celiq; tertij se-
 creta rimat: z tñ illa iuisibilia pte-
 platōe suspēsus ad cubile carnaliū
 mētis anti; reuocat: atq; in occultis
 suis qualiter debeāt cōuersari dis-
 pēsat dicēs. Propter fornicationez
 at vnusq; suaz vxozem habeat: z
 vnaqueq; suuz viz habeat. Uxori
 vir debitū suum reddat: similiter z
 vxoz viro. Et paulopost. Nolite
 fraudare iuicem: nisi forte ex p̄fesu
 ad tps: vt vacetis o;oni: z iteruz re-
 uertimini in idipm. Ecce iā celesti-
 bus secretis isif; z tñ p p̄descēōis
 viscera carnaliū cubile pscrutatur.
 Et quē subleuat; ad iuisibilia erigit
 hūc misatus ad secreta ifirmatū
 oculū cordis flectit. Celuz ptepla-
 tōe trāscēdit: nec tñ stratū carnaliū
 sollicitudine deserit: q; p̄page carita-
 tis sumis simul z ifinis iuct;: z i se
 metipō virtute sps: ad alta valēter
 rapit: z pietate i alijs eqnimitē i-
 firmatur. hinc etenim dicit. Quis

Infirmitas et ego non infirmus?
 Quis scandalizat et ego non vros?
 Hinc rursus ait. Factus sum iudeus tanquam iudeus. Quod videlicet exhibebat non amittendo fidem: sed excedendo pietatem: ut in se persona infidelium transferens: ex semetipso disceret: quam liter alijs misereri debuisset quin hoc illis impediret: quod sibi ipse si ita esset impedire recte voluisset. Hinc iterum dicit. Siue mente excedimus deo siue sobrii sumus vobis. Quia et se metipsum nouerat propter plando transcendere: et eundem se auditoribus commode descendendo temperare. Hinc iacob domino desuper iniret: et in uncto deorsum lapide ascendentes et descendentes angelos videt. Quod scilicet recte predicatione non solum sursum sanctum caput ecclesie videlicet dominus propter plando appetunt: sed deorsum quoque ad membra illius miserando descendunt. Hinc moyses crebro tabernaculum ingreditur et egreditur: et qui intus in propter platione rapit. foris infirmamentum negotijs urget. Intus archana dei considerat foris onera carnalium portat. Qui de rebus quoque dubijs semper ad tabernaculum recurrit: coram testamenti archa dominum consulit: exemplum proculdubio rectoribus prebens: ut cum foris ambigunt quod disponant: ad mentem sepe quasi ad tabernaculum redeant: et velut coram testamenti archa dominum consulant: et de hijs in quibus dubitant apud semetipsos inter sacri eloquij

paginas requirant. Hinc ipsa veritas per susceptionem nobis in se humanitatis ostensam in monte ozoni inheret: miracula in urbibus exercet: imitationis videlicet via bonis rectoribus sternens: ut suam summa committendo appetunt: necessitatibus tamen infirmatum committendo miscant. Quod tunc caritas ad alta mirabiliter surgit: cum ad ima proximorum se misericorditer attrahit et eum benigne descendit ad infima: eo valenter recurrit ad summa. Tales enim sese qui presunt exhibent: quibus subiecti occulta quoque sua perdere non erubescant: ut cum temptationum fluctibus paruuli tollerant ad pastorem mentem: quasi ad sinum matris recurrant. Et hoc quod se ignari pulsanque culpe sordibus prouident: exhortationis eius solatio: a lachrymis orationis lauet. Unde et ante fores templi ad abluendas ingredientium manus: mare enee in iuterum duodecim boues portant: qui quidem facie exteriorius eminent: sed posterius latent. Quid namque duodecim bobus: nisi vnusquisque ordo pastorum signatur. De quibus paulo discretus lex dicit. Non obturabis os boni triturati. Quorum quidem nos apta opera cernimus sed apud distinctum iudicem qui illis posterius manent in occulta retributione nescimus. Quod tamen descensionis sue patientiam diluendis proximorum commessionibus preparent velut ante fores templi iuterum portant: ut quisque intrare eternitatis ianuam mereat: temptationes suas

Sancti gregōrij pape

mēti pastoris idicet: z q̄si in bonum
 lutere cogitatiois vel opis manus
 lauet. Et sit plerūq; vt dū rectoris
 aiūs aliena tēptamēta cōdescēden/
 do cognoscat auditis tēptationib⁹
 etiā ipse pulsetur. Quia z hec eadē
 p̄ quē populi multitudo diluuntur: a
 qua p̄culdubio luteris inquinatur
 Nam dum sordes diluentium su/
 scipit: q̄si suemūditie serenitatez p̄/
 dit. Sed hec neq; quā pastori tinē/
 da sunt: quia deo s̄btiliter cūcta pē/
 sante tanto facilius a sua eripit: q̄
 to misericordi ex aliena tēptatione
 fatigat. Ut sit rector bñ agētib⁹
 p̄ hūilitatē socius: ḡ deliquētū vi/
 tia p̄ celum iustitie erectus. L. xvij.
 It rector bñ agētib⁹ p̄ hūili/
 tatē socius ḡ deliquētū vitia
 p̄ celū iustitie erect⁹: vt bōis i nullo
 se p̄ferat: z cū prauoz culpa erigit
 ptatē prin⁹ sui pozat agnoscat: q̄ti
 n⁹ honore suppresso: eq̄lē se s̄bditis
 bñiuētib⁹ s̄piter: z erga pueros
 iura rectitudinis nō exercere formi/
 det. Quia sicut i libris moralib⁹ di/
 xisse me memini: liq̄t q̄ om̄s homi/
 nes natura eq̄les genuit: sed varie/
 tate meritoz alijs alios ordine cul/
 pa postponit. Ipsa aut̄ diuersitas
 q̄ accessit ex vitio diuino iudicio dis/
 pensat: vt qz om̄s homo eq̄ stare
 nō valet: alter regat ab altero. Un/
 de cūcti q̄ p̄sunt nō i se ptatē debēt
 ordi: s; eq̄litate pensare p̄ditōis:
 nec p̄ se hoib⁹ gaudeat: s; p̄desse.
 P̄ces et̄z n̄i antiq̄ nō hoiz reges

s; pastores gregū fuisse mēozantur
 Et cū noe diis filiisq; ei⁹ dicit: cre/
 scite z multiplicam̄i z replete terrā.
 p̄tin⁹ adiūxit: z terror v̄ ac tremor
 sit sup̄ cūcta aiālia terre. Quoz v̄z
 terror ac tremor: qz eē sup̄ oia aiālia
 a terre p̄cipit: p̄scō eē sup̄ boies p̄/
 hibeat. Iḡō q̄ppe b̄uz aiālib⁹: nō
 ar̄ hoib⁹ ceteris nā p̄lat⁹ ē: z iccirco
 d̄z ei: vt ab aiālib⁹ z nō ab hoib⁹ ti/
 meat: qz ḡ nāz suā sup̄bire ē: ab eq̄
 li velle timeri: z t̄i necē ē vt rectoris
 a s̄bdit̄s timeatur: q̄n ab eis d̄m̄m
 mime timeri d̄p̄hendat: vt hūana
 saltē formidie peccare metuāt: q̄ vi/
 uia iudicia nō formidāt. Nequa q̄
 nāq; q̄positi ex h̄ q̄sito timore sup̄/
 biāt in q̄ nō suā gloriā: s; s̄bditoz
 iustitia q̄runt. In eo. n. q̄ metū sibi
 a p̄se viuētib⁹ erigūt: q̄si n̄ hoib⁹
 s; aiālib⁹ d̄nant. Qz v̄z ex qua pte
 bestiales sunt s̄bditi: ex ea debēt et̄
 formidini iacere substrati. S; ple/
 rūq; rector eo ipso q̄ ceteris p̄m̄iet:
 elatione cogitatiois intumescit. Et
 dū ad iustus cūcta subiacēt: dum ad
 votū iusta fideliter cōplētur: dū om/
 nes s̄bditi si qua bñ gesta sunt lau/
 dib⁹ efferūt malegestis autē nulla
 auctoritate p̄dicūt: dū plerūq; lau/
 dāt: et̄ quod reprobāe debuerāt: se/
 ductus ab his q̄ infra suppetunt: su/
 per se aiūs tollitur: z dum foris im/
 mēso fauore circūdatur: intus a d̄i/
 tate vacuat: atq; oblit⁹ sui in voces
 se sp̄git alienas: talēq; se credit q̄lē
 foris audit: nō q̄lē int⁹ d̄iscernē d̄/
 B iij

Secunda pars pastoralis.

buit; subiectos despiciat eosq; eq̄les
sibi nature ordine nō agnoscat. Et
quos forte p̄tatis excesserit: trāscen-
dissē se etiā meritis vite credit: cūc̄
se estimat āpli⁹ sape: q̄bus se videt
āplius posse. In quodā q̄ppe se cul-
mine apud semetipsum cōstituit: z
q̄ eq̄ ceteris nature cōditōe p̄strin-
gitur ex equo respicere ceteros dedi-
gnatur. Sicq; vsq; ad eius sumi-
litudinē ducit de q̄ scriptū est. Om-
ne sublimē videt: z ipse est rex sup
omnes filios supbie. Qui singula-
re culminē appetens: z socialē vitam
angeloꝝ despiciēs ait. Bonā sedē
meā ad aq̄lonē: z ero similis altissi-
mo. *M*iro ergo iudicio intus fove-
am delectiōis iuenit: dū foris se in
culmine p̄tatis extollit. Appotestā-
te q̄ppe angelo similis efficiatur: dū
homo hominib⁹ se esse similis dedi-
gnat. Sic saul post humilitatē me-
ritū: i timore supbie culmine p̄tā-
tis excreuit. Per humilitatē q̄ppe
platus ē: p̄ supbiā reprobatus: do-
mitio attestante q̄ ait. *M*ōne cuzel-
ses paruulus in oculis tuis: caput
re cōstitui i tribub⁹ israel. *P*aruul⁹
se in suis oculis prius viderat: sed
suis tēporali potētia: iam se par-
uulū non videbat. *L*eteroꝝ nāq;
opationē se p̄ferēs: qz plus cunctis
poterat: magnū se p̄re om̄ibus esti-
mabat. *M*iro aut̄ modo cū apud
se paruulus: apud dominum ma-
gnus: cum vero apud se magnus
appuit: apud dominū paruulus fu-

it. *P*lerūq; ergo dū ex subiectoꝝ
affluētia animus inflat: inflatum
supbie ip̄o potētie fastigio lenocinā-
te corūpitur. Quā videlicet potē-
tiam bene regit: qui z tenere illam
nouerit z impugnare bene hanc re-
git qui scit per illam super culpas
erigi z scit cū illa ceteris equalitate
cōponi. *H*umana etenim mēs plerū-
q; extollit: etiā cum nulla potestate
fulcit. Quanto magis in altū se erē-
git: cū ei et potestas adiūgit. Quā
tamē potestatē recte dispēlat: q̄ sol-
licite nouit z sumere ex illa q̄ adiu-
uat: z expugnare q̄ tēptat: z eq̄les
cum illa se ceteris cernere: z tamen
se peccāribus celo vltiōis āteferre.
Sed hāc discretionē plerūq; agno-
scim⁹: si pastoris primi exēpla cer-
nam⁹. *P*etr⁹ nāq; auctore deo san-
cte ecclesie p̄ncipatū tenēs: a bene
agēte coꝛnelio z sese humiliter ei p̄-
sternente: immoderatiū venerari
recusauit: seq; illi similem recogno-
uit dicens. Surge ne feceris: z ego
ipse homo sum. Sed cum ananiē z
saphyre culpam repperit: mox q̄-
ta potētia excreuisset super ceteros
oñdit. *V*erbo nāq; eoz vitā p̄culit
q̄ spū p̄scrutante dep̄ehēdit: z sū-
mū se intra ecclesiā p̄ptā recoluit:
qđ honore sibi vehemētē ip̄elo co-
rā bñ agētib⁹ sribus non agnouit.
*I*llic cōionem equalitatis meruit
sanctitas actionis. *H*ic celus vltio-
nis: ius apuit potestatis. *P*aulus
bene agentibus fratribus: prelatū

se esse nesciebat cum dicebat. Non
 qz dominamur fidei vestre: sed ad
 iutores sumus gaudij vestri. Atqz
 illico adiūrit. Fide enī statis. Ideo
 non dominamur fidei vestre: quia
 fide statis equales enim vobis su-
 mus in quo vos stare cognoscim⁹
 Quasi prelatum se fratribus esse ne-
 sciebat cū diceret. Facti sumus par-
 uuli i medio vīm. Et rursus. Nos
 autē serui vestri p̄ christū. Sed cuz
 culpa que corrigi debuisset inuenit
 illico magistrū se esse recoluit dicēs
 Quid vultis in vīrga veniam ad
 vos? Sumus itaqz locus bene re-
 gressi is qui p̄est vitis pot⁹ q̄ fra-
 tribus dominat. Sed cū delinqn-
 te subditos prepositi corrigunt: re-
 stat necesse est: vt sollicitē attendāt
 q̄tinus p̄ discipline debitū: culpas
 qdē iure potestatis feriat: sed p̄ hu-
 militatis custodiam: equales seip-
 sis fratribus qui corriguntur agno-
 scāt. Quāuis plerūqz etiam dignū
 est: vt eisdē quos corrigimus: taci-
 ta nobis cogitatione preferamus.
 Illorum namqz p̄ nos vitia vigore
 discipline feriuntur: in his vero q̄ ip-
 si cōmittimus: nec verbi quidez ab
 aliquo inuiectione laceramur. Tan-
 to ergo apud dominum obligatio
 res sumus quāto apud hoīes inul-
 te peccamus. Disciplina autē nostra
 subditos diuino iudicio tanto li-
 beriores reddit quanto hic eorum
 culpas: sine vindicta non deserit.
 Seruanda itaque est in corde

humilitas: z in opere disciplina.
 Atqz inter hec solerter intueendum
 est ne dum immoderatus custodi-
 tur virtus humilitatis soluantur iu-
 ra regiminis. Et dum prelatus q̄s-
 qz plus se q̄ decet deicit: subditoꝝ
 vitā restringere sub discipline vici-
 lo non possit. Teneant ergo recto-
 res exterius quod p̄o alioꝝ vtilita-
 te suscipiunt: seruent interius quod
 de sua extimatione pertimescūt: sed
 tamen quibusdam signis decenter
 erumpentibus eos apud se esse hu-
 miles etiā subiecti deprehendant:
 quatenus in auctoritate eoz qd̄ for-
 mident videāt: z de humilitate qd̄
 imitentur agnoscant. Studeāt igitur
 sine intermissione qui p̄sunt: vt
 eoz potentia q̄tum magna exteri-
 us cernitur: tm̄ apud eos interius
 deprimatur: ne cogitatione vincat:
 ne in dilectionem sui animū rapiat:
 ne iam subter se mens eā regere nō
 possit: cui se libidie dñante sup̄pōit
 Ne enim presidentis aīus ad elati-
 onem potestatis sue delectationi ra-
 piatur: recte p̄ quendā sapientē dici-
 tur. Duce te p̄stiterunt noli extolli.
 sed esto in illis quasi vnus ex illis.
 Ih̄nc ēt petrus ait. Nō dñantes in-
 dero: s; forma facti gregis dei. Ih̄c
 p̄ semetipsam v̄itas ad altiora nos
 virtutū merita puocans dicit. Sci-
 tis qz principes gentiū dñantur eo-
 rum: z qui maiores sunt exercēt po-
 testatem in eos: nō ita erit iter vos.
 Sed quicūqz voluerit iter vos p̄i-

Secunda pars pastoralis

mus esse: erit vester seruus: et quod voluerit iter vos maior fieri: sit vester minister: sicut filius bovis non venit ministrari: sed ministrare. Hinc est quod seruum ex suscepto regimine clauis quod post supplicia maneant indicat: dices. Quod si dixerit malus ille seruis in corde suo: moram faciet dominus meus venire: et cepit percutere conseruos suos maducetant et bibat cum ebriis: veniet dominus serui illius in die quod non sperat: et hora quod ignorat: et diuidet eis: partem quod de eius ponet cum ypocritis. Inter ypocritas enim iure deputat: quod ex simulatione discipline ministerium regiminis vertit in usum diuersionis. Et tamen nonnunquam grauius delinquit: si in se plus equitas quam disciplina custodit. Quia enim falsa pietate superat serire et delinquentes filios nosuit: apud districtum iudicem cum filiis semetipsum crudeli damnatione percussit. Hinc enim et diuina voce dicit. Inhorozasti filios tuos magis quam me. Hinc pastores increpat per prophetam dices. Quod fractum est non alligasti: et quod abiectum non reduxisti. Abiectus ei reducit: cum quis in culpam lapsus ad statum iusticie: ex pastoralis sollicitudinis vigore reuocat. Fracturam vero ligamen astringit: cum culpam disciplina depmit: ne plaga versus ad iterum defluat: si hanc discretiois seueritas non coartat. Sed sepe deterius frangit cum fractura incaute religatur: ita ut grauius scissuram sentiat: si hanc imoderatius ligamenta astringunt.

Unde necesse est ut cum peccati vulnus in subditis corrigendo restringit: magna se sollicitudine et districtio ipsa moderetur: quatenus sic iura discipline non delinquentes exerceat: ut pietatis viscera non admittat. LuRANDUS quippe est: ut rectore sedit: et misericordiam pietas et partem exhibeat disciplina. Atque inter hec sollicita circumspectioe puidendum: ne aut districtio rigida: aut pietas sit remissa. Nam sicut in libris iam moralibus dicitur: disciplina vel misericordia multum constituitur: si vna sine altera teneatur. Sed erga subditos suos inesse rectoribus debet: et iuste seruens misericordia: et pie seruens disciplina. Hinc namque est quod docente veritate per samaritani studium seminiuus in stabulum ducit et vinum atque oleum vulneribus eius adhibetur: ut per vinum scilicet mordeantur vulnera: per oleum soneantur. Necesse quippe est ut quisquis sanandis vulneribus: preest in vino morsum doloris adhibeat: in oleo molitie pietatis: quatinus per vinum mundentur putrida per oleum vero sananda soneantur. Discenda est ergo leuitas cum seueritate: faciedum est quiddam ex utroque temperamentum: ut neque multa austeritate exulcerent subditi neque nimia benignitate soluantur. Quod iuxta pauli vocem: bene illa tabnaculi archa significat: in qua cum tabulis virga simul et manna est. Quod cum scripture sacre scia in boni rectoris pectore si est virga districtiois

fit et mēna dulcedis. Hic dauid ait. Virga tua et baculus tuus ipsa me cōsolata sunt. Virga quippe percimur baculo aut sustentamur. Si ergo est districtio virge que seriat: sit et sola tō baculi que sustentet. Sit itaque amor sed nō emolliēs: sit vigor sed nō exasperans: sit celus: sed nō imoderate leuiens: sit pietas sed nō plusquam expechat pens. Ut dū se in arte regiminis iustitia demētiatque pmiscet: is que pest corda subditoy et terendo demulceat: et tñ ad interioris reuerentiā demulcēdo pstringat. Ut sit rector iternoy curā in exterioroy occupatione non minuens: et exteriorum prouidētia interioroy sollicitudine nō relinquens. Cap. xviii

Et rector interioroy curā in exterioroy occupatōe nō minuens exterioroy prouidētia in interioroy sollicitudine nō relinqns: ne aut exterioribus deditus ab intimis corruat aut solis interioribus occupatus: que foris debet proximis nō impēdat. Sepe namque nonnulli velut oblitū fratribus ammarū causa prelati sunt: toto cordis admissu: secularibus curis inseruiunt. Has curas adfunt se agere exaltat ad has et cum desunt: diebus ac noctibus cogitatōe turbide estibus anhelant. Cumque cessante forsitan oportunitate quieti sunt: ipsa detentiua que te fatigantur. Voluptatem namque censentiua actionibus deprimuntur labores deputant: si in terrenis ne-

gotijs non laborāt. Sicque sit ut dū se vrgeri mūdamus tumultib⁹ gaudēt iterna que docere alios debuerat ignorēt. Unde subditoy queque pculdubio vita torpescit: que cū pifice re spiritualiter appetit: i exēplo ei⁹ que sibi platus ē: que i obstaculo itineris offēdit. Laguēte enī capite mēbra in cassum viger: et i exploratiōe hostiū frustra velociter exercit⁹ sequitur: si ab ipso duce itineris erratur. Nulla mētes sbditoy exortatio sbleuat: eoyque culpas icrepatio nulla castigat: que dū paminay pfulēter reni exercet offm iudicis: a gregis custodia vacat cura pastoris. Et sbditi veritatē lumē appbēdere nequēt que dū pastoy sens⁹ terreno studio occupat: vicio tēptationis impulsus ecclesie oculos puluis cecat. Quo ptra recte redēptoy hūani generis cū nos avētris voracitate pperceret dicēs. Atēdite vobis vt nō grauentur corda v̄a in crapula et ebrietate: ilico adiūxit: aut icuris hui⁹ vite vbi pauore que ptinus subdidit intente adiciēs ne forte supueniat repētina dies illa. Cuius aduēt⁹ etiā qualitates denūtiat dicēs: Tanquā laqus enim veniet sup faciem orbis terre. Hic itē dicit. Nemo potest duobus dominis seruire. Hinc paulus religiosoy mentes a mūdi sfozio cōtestādo ac porius quēsiēdo suspendit dicēs. Nemo militans deo implicat se negocijs secularib⁹: vt ei placeat cui se pbavit. Hinc ecclesie

Secunda pars pastoralis

rectoribus et vacandi studia precepit
 et consulendi remedia ostendit dicens. Se-
 cularia igitur iudicia si habueritis
 contempnibiles qui sunt in ecclesia:
 illos constituite ad iudicandum: ut
 ipsi videlicet dispensationibus inser-
 uiat terrenis quos dona spiritualia
 non exornant. Ac si aptius dicat. Qui
 penetrare intima nequeunt saltē ne-
 cessaria foris operentur. Hinc moy-
 ses qui cum deo loquitur: ietro alienige-
 ne reprehensione iudicatur: quod ter-
 renis populorum negotiis stulto la-
 bore deficiat. Cui et consilium mox pre-
 batur: ut pro se alios ad iurgia dirimen-
 da constituat: et ipse liberus ad eruden-
 dos populos spiritualium archana co-
 gnoscat. Et sicut ergo inferiora ge-
 nera sunt: a rectoribus summa cogitata
 ut scilicet oculum qui pavidis gressibus pre-
 met: cura pulveris non obscuret. Ca-
 put namque subditorum sunt omnes qui pre-
 sunt. Et ut recta pedes valeant itinera car-
 pere: hoc proculdubio debet caput ex alto
 providere: ne a propectu sui itinere pe-
 des torpeat: cum curvata rectitudine
 corporis: caput sese ad terram declinat.
 Quis autem mente animarum presul honore pa-
 storali inter ceteros vitatur: si inter
 terrena negocia que in aliis reprehen-
 dere debuit: et ipse versatur? Quis
 ex ira iuste retributōis per prophetam
 dominus minatur dicens. Erit si-
 cut populus sic sacerdos. Sacer-
 dos quippe est ut populus: quoniam ea
 agit his qui spirituali officio: fugatur: qui
 illi nimis faciunt qui adhuc de stu-

dijs carnalibus iudicantur. Quis
 magno scilicet dolore charitatis ieremias
 propheta respiciens: quasi sub destruc-
 tione templi deplorat dicens. Quomodo
 obscuratus est aurum: mutatus est co-
 lor optimus: dispersi sunt lapides scia-
 rii: in capite omnium platearum. Quid nam-
 que auro quod metallis ceteris premit
 nisi excellentia sanctitatis? Quid colore
 optimo: nisi cunctis amabilis reue-
 rentia religionis exprimit. Quid scia-
 rii lapidibus: nisi sacrorum persone ordi-
 num signat? Quid platearum nomi-
 ne: nisi presentis vite latitudo figu-
 ratur? Quia enim greco eloquio prela-
 tus latitudo dicitur. profecto a latitu-
 dine platee sunt vocate. Per semet
 ipsas vero veritas dicit. Lata et spa-
 tiosa via est: que ducit ad perditionem.

Aurum ergo obscuratur: cum ter-
 renis actibus sanctitatis vita polluit.
 Color optimus immutat: cum quo-
 rumdam que degere religiose credebantur:
 estimatio animi acta minuit. Nam cum qui
 liber propter sanctitatis habitum terrenis
 actibus inseruit: quasi colore permutato
 animi humanos oculos: eius reverentia
 palefcit. Sciarumque lapides in plate-
 is dispersuntur: cum caput secularium la-
 tera foris expetunt hi qui ad ornamen-
 tum ecclesie iterum mysterijs: quasi in secre-
 tis sciarum obverunt vacare. Ad hoc
 quippe sciarum lapides fiebant: ut intra
 sacra sanctorum in vestimento summi sa-
 cerdotis apparerent. Cum ministri ve-
 ro sciarum a subditis honorem sui redē-
 ptoris ex merito vite non exigunt:

des in ornamento summi pontificis non sunt. Qui nimirum scularij lapides: dispersi per plateas iacet: cum profectio factorum ordinum voluptatum suarum latitudinem dedit: terrenis negociis inheret. Et notandum quod non hos dispersos in plateis: sed in capite platearum dicit quia et cum terrena agunt: summi videri appetunt: ut lata itinera teneant voluptate delectationis: et in plateis sunt capite ex honore scitatis. Nihil quoque obstat si scularij lapides eisdem ipsos quibus constructum scularium existeret accipimus. Qui dispersi in capite platearum iacet: quia sacrorum ordinum viri terrenis actibus ex desiderio insulant: ex quorum presens officio scitatis gloria stare videbatur. Secularia itaque negocia aliena ex compassione toleranda sunt: nunquam vero ex amore requirenda: ne cum mentem diligenter aggrauant: hanc suam iustitiam perdere: ad ima de celestibus mergant. At nonnulli gregis quidem curam suscipiunt: sed sic sibi met vacare ad spiritualia appetunt: ut rebus exterioribus nullatenus occupentur. Qui cum curare corporalia fundit: negligunt: subditorum necessitatibus minime concurrunt. Quorum nimirum predicatio despiciunt plerumque: quia dum delinquunt facta corripunt: si tamen eis necessaria presens vite non tribuunt: neque liber audiantur. Egentis etenim mentem doctrine sermo non penetrat: si hunc apud eius animam manum manum non comedat. Tunc autem vbi se non facile ger

minat: quoniam hoc in audientis pectore pietas predicantis rigat. Unde rectorum necesse est ut interiora possit in fundere cogitatione innoxia et exteriora prouidere. Sic itaque pastores erga interiora studia subditorum suorum ferueant: quantum in eis exterioris vite quoque prouidentiam non relinquunt. Nam quasi iure ut diximus a precipienda predicatio gregis animam frangitur: si cura exterioris subsidia a pastore negligat. Unus et primus pastor sollicite admonet dicens. Seniores qui in vobis sunt obscuro sentio: et testis christi passionum: et eius qui in futuro reuelanda est gloria communicatorum pascite qui in vobis est gregem dei. Qui in hoc loco utrum passionem cordis: an corporis suaderet aperit: cum protinus adiungit. Prouidentem non coacte sed spontaneam: secundum dominum: neque turpis gratia lucri: sed voluntarie. Quibus profecto verbis pastoribus pie precauetur ne dum subditorum inopiam satiant: se mucrone ambitionis occidant. Ne cum per eos carnis subsidiis proficiunt proximi: ipsi maneat a iustitie pane ieiuni. Hanc pastorum sollicitudinem paulus excitat dicens. Qui suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negauit: et infideli deterior. Inter hoc itaque metuendum est spiritus: et vigilanter itendum: ne dum cura ab eis exterior agitur: ab interna intentione mergatur. Plerumque enim ut predicantur

Secunda pars pastoralis.

cōda rectorū dū tpali sollicitudinī
caute deseruiūt: ab inimo amore fri
gescūt: z foras fusi obliuisci nō me
tuūt: q̄a aiaz regimīna susceperunt.
Sollicitudo ergo q̄ subditū exteri⁹
z iterius ipēdit: sub certa necēe est
mēsurā teneat. Un̄ bñ ad ecceh. d̄z
Sacerdotes caput suū non radāt:
neq; comā nutriāt: s; tōdētes atton
dēt capita sua Sacerdotes nāq; iu
re vocati sūt: q̄ vt sacz ducatiū pbe
ant: fidelib⁹ p̄sunt. Capilli nō i ca
pūte: sūt cogitatōes i mēte. Qui dūz
sup cerebz ifensibilz oriūtur: curas
pn̄tis vite designt: q̄ ex sensu negli
gēt qz ipoztune alii p̄deūt: q̄si nob
nō sentiētib⁹ p̄cedūt. Qz igr̄ cum
cti qui p̄sunt h̄zē quidē sollicitudies
exteriorēs debēt: nec tñ eis vehemē
ter icumbē: sacerdotes recte. phibē
tur z caput radē z comā nutrire: vt
cogitatōes carnis de vita subditoz
neca se fundit⁹ āputēt: nec rursus
ad crescēdum nimis relaxēt. Un̄ z
bñ d̄z. Tōdētes tōdēat capita sua:
vt v; cure tpalis sollicitudis: z q̄tū
necē ē p̄deāt: z tñ recidētur cit⁹ ne
imoderatū exerceāt. Dū igr̄ z p̄ ad
mixtatā exteriorū puidētā: cozpuz
vita p̄regit: z rursus p̄ imoderatā
sollicitudinē cōdis iterio nō ipēdit
capilli i capite sacerdotū: z suant vt
cutē coopiat: z secantur ne oculos
claudāt. Ne s; studio rectorū hōi
bus placē appetat: s; tñ ad qd̄ pla
cere debeat intēdat. La. xix.
Qter h̄ necē ē vt rector soler

ter vigilet ne hunc cupido placendi
hoib⁹ pulser: ne cū studiose iteriora
penetrat: cū p̄uide exteriora s; bñ
strat: se magis a subditū diligē q̄ si
tatē q̄rat. Ne cū bōis actib⁹ sult⁹ a
mūdo v; alien⁹: hūc auctori reddat
extraneū amor su⁹ hōis nāq; redē
ptoris ē: q̄ p̄ recta opa q̄ fac: ei⁹ vi
ce ab ecēa amari occupat. Qz adul
terie cogitatōis ē re⁹: si placē p̄uer
sponse oculis appetit: p̄ quē sp̄dus
dona trāsmittit. Qui nūmz amor
ppus cū rectorū m̄te cepit: h̄ac alii
iozdiatē ad mollitiē: alii nō ab aspi
tatē rapit. Ex amore. n. suo mēs re
ctoris i mollitiē v̄tit: qz euz peccan
tes subditos respicit: ne erga hunc
eoz dilectio torpeat corripe nō p̄su
mit. Nonunq; nō errata subditoz
q̄ i crepe d̄buerat adulatōib⁹ demul
cet. Un̄ bñ p̄. ppham d̄z. Te illis q̄
psuūt puluillos sub oī cubito man⁹
z faciūt cervicalia sub capite vniūse
etas ad capiēdas aias. Puluillos
q̄ppe sub oī cubito man⁹ ē ponē: ca
dētes a sua rectitudie aias: atq; i b⁹
mūdi se delectatōe reclinatēs blāde
refouere. Quasi eiz puluillo cubit⁹
vel cervicalib⁹ cap̄ iacētis: excipit:
cum correptōis duritia peccati s; b
trahit: eiq; mollities fauoris adbi
bet vt i errore mollitius iaceat: quē
nulla aspitas d̄ditōis pulsat. S; h̄
rectores q̄ semetipsos diligūt: his
p̄culdubio exhibēt: a qb⁹ se noceri
posse i studio glorie tēporalis tūnēt
Nam quos contra se valere non

aspiciunt: hos nimirum asperitate semper
rigide iniectionis permittunt. Nunquam de-
miter admonent: sed pastoralis mansue-
tudinis oblitum: iure orationis permittunt.
Unde bene per prophetam diuina vox in-
crepat dicens. Vos autem cum austeritate
impabatis eis: et cum potentia. Plus
enim se suo auctore diligentes iactant
erga subditos erigunt: nec quid agere
debeant: sed quid valeant attendunt. Nil
sequenti iudicio metuunt: improbe deo tem-
perate gloriantur. Libere ut licet illi
citra faciatur: cum subditorum nemo predicat
Qui ergo et praua studet agere: et
tamen vult adhuc ceteros tacere: ipse et
sibi testis est: quia plus veritatem appetit
diligere: quam se non vult defendi. Nemo
quippe est qui ita viuatur: ut aliquid non
delinquit. Ille ergo plus veritatem appe-
tit amari: quam sibi a nullo vult se veri-
tatem perire. Hinc etenim petrus incre-
patos pauli libenter accepit. Hinc
corruptos subditi humiliter audiu-
erunt. Quia rectores boni dum pri-
uato diligere amore se nesciunt: libe-
re puritatis verbum a subditis: ob-
sequium humanitatis credunt.

Sed inter hec necesse est ut cu-
ra regiminis tanta moderaminis tem-
perante arte: quatinus subditorum mens
cum quod recte sentire poterit sic in vo-
cis libertate pcedat: ut tamen libertas in
supbia non erumpat. Ne dum fortasse
immoderata lingue eis libertas cedi-
tur: vite ab his humilitas amittatur.
Sciendum quoque quod oporteat
rectores boni ut placere hominibus

appetant: sed ita ut sue estimatiois dul-
cedine primos in affectum veritatis
trahant: non ut se amari desiderent: sed
ut dilectionem suam quasi quendam viam faciatur:
per quam corda audientium ad amorem
veritatis introcant. Difficile quippe est
ut quilibet recta denunciatis predica-
torum: qui non diligit: audiat. Debet
ergo qui preest et studere se diligit: qua-
tinus possit audiri: et tamen amorem suum
per seipsum non querere: ne inueniatur ei
cui suare per officium cernitur: occulta
cogitationis tyrannide resultare. Quod
bene paulus insinuat cum sui nobis
studium manifestat dicens. Sicut et
ego pro oia omnibus placeo. Qui tamen
rursus dicit. Ego si adhuc hominibus
placere: christi suus non esse. Placet
ergo paulus et non placet: quia in eo quod
placere appetit: non se: sed pro se homi-
nibus placere veritatem querit. Quod
scire sollicite rector debet quod plerumque
vicia se esse virtutes mittuntur. Cap. xi.

Libere et rector debet quod plerumque
vicia se esse virtutes mittuntur.
Nam sepe sub per simonie nomine se
tenacia palliat: contraque se effusio
sub appellatioe largitatis occultat.
Sepe inordinata remissio pietas
creditur: et effrenata ira spiritualis
celi virtus estimatur. Sepe precipitata
actio velocitatis efficacia: atque
agendi tarditas: grauitatis consili-
um putatur. Unde necesse est ut re-
ctor animarum virtutes ac vicia vi-
gilanti cura discernat: ne aut cor te-
nacia occupet: et paruum se videri

Secunda pars pastoralis

Dispensatōibus exultet: aut cū effu-
se qđ pditur largum se qđ miseran-
do gloriē. Aut remittēdo qđ feri-
re debuit: ad eterna supplicia subdi-
tos ptrahat aut imanis feriēdo qđ
deliquit: ipse grauius delinqt. Aut
hec qđ agere recte ac grauius potu-
it: immature pueniēs leuiget: aut
bone actionis meritū differēdo ad
deteriora pmittet. **Que** rectoris
debet esse discretio correptionis: dis-
simulationis; erroris; et mansueti-
dinis.

Capitulum. xxi.

Liēdū quoq; ē qđ aliqui sub
lectorum vitia: prudēter dissi-
mulāda sunt: sed quia dissimulātur
indicāda. Aliqui et aperte cogni-
ta: maturē tolerāda. Aliqui nō sub-
tiliter et occulte pscrutanda. Aliqui
āt leuiter arguēda. Aliqui vero ēt ve-
hementer icrepāda. **Nonnul-**
la qđppe vt dixim⁹ dissimulāda sunt
prudēter: sed quia dissimulātur in-
dicāda: vt cū delinqs et depbēdi
se cognoscit et ppeni: has qđs i se ta-
cite tolerari cōsiderat: augere cul-
pas erubescat: seq; se iudice puiat:
qđ sibi apud se rectoris paciētia de-
mēter excusat. **Qua** scilicet dissimu-
latione bene iudicam dñs corripit:
cū p pphetam dicit. **Ad**uēta es: et
me non es recordata: neq; cogita-
sti in corde tuo: quia ego tacēs et qđ
nō vidēs. **Et** dissimulauit ergo cul-
pas et innotuit: qđ et p peccatē tacu-
it: et hoc ipm qđ tacuerat dixit.
Nonnulla at vel apte cognita: ma-

ture tolerāda sunt: cū videlicet rez
minime oportunitas congruit: vt
apte corrigātur. **Nam** secta immat-
ure vulnera deterius inferuescūt:
et nisi cū tempore medicamēta con-
ueniāt: pstat pculdubio qđ mede-
di offm amittāt. **Sz** cū tps sbditis
ad correptōem qritur: sb ipso cul-
paz pondere: paciētia pfulis exer-
cetur. **Unde** p psalmistā bene dici-
tur. **Supra** dorsuz meum fabrica-
uerunt peccatores. **In** dorso qđppe
onera sustinemus. **Supra** dorsum
igitur suum fabricasse peccatores q-
ritur. **Ac** si aperte dicat. **Quos** cor-
rigere neqō: qđ supūpositū onus
porto. **Nonnulla** vero sunt sbti-
liter pscrutanda et occulte: vt qui-
busdā signis erūpētib⁹: rectori sb-
ditoz mēte: omne qđ clausuz latet
inueniat: et iterueniēte correptōis
articulo ex minimis maiora cogno-
scat. **Unde** bñ ad ezechieles dō. **Fut**
homiis fode parietē tibi. **Ubi** mor-
idē ppheta sbiungit. **Et** cū pfodis-
sem parietē: apparuit hostiū vnuz:
et dixit ad me. **In**gredere et vide ab-
ominationes pessimas. **qs** isti faci-
unt hic. **Et** ingressus vidi: et ecce oīs
similitudo reptiliuz et aialium abo-
minatio: et vninēra idola domus
israel depicta erant in pariete. **Per**
ezechieles quippe ppositoz psona
designatur: p parietē vero duritiā
sbditoz. **Et** qđ est parietem foderē
nisi acutis in quā istionibus duritiā
cordis aperire: **Quem** cum perfo-

disset apparuit hostium unum quod cum
 cordis duritia vel studiosis peccata
 tionibus vel maturis correctionibus
 ex quibus omnia in eum quod corripitur cogita
 scindit: quasi quodam ianua ostendit:
 tionum interiora videatur. Unde bene
 sequitur. Ingrederere et vide abomina
 tiones pessimas quas isti faciunt hic.
 Quasi ingredere ut abominationes
 inspicias quod discussis quibusdam signis
 exterioribus appareribus: ita subdito
 corda penetrat: ut cuncta ei quod illicite
 cogitatur innotescat: vni et subdidit.
 Et ecce omnis similitudo reptilium et
 animalium abominatio. In repti
 libus omnino cogitationes terrene si
 gnatur. In animalibus vero inquit
 aliquantulum a terra suspense: sed adhuc
 terrene mercedis premia requireres.
 Nam reptilia toto corpore terre inhe
 rent: animalia autem mole corporis
 a terra suspensa sunt: appetitu tamen
 gula ad terram semper inclinant. Repti
 lia itaque sunt intra parietem: quoniam cogi
 tationes voluuntur: imete quod a terrenis
 desideriis nunquam leuantur. Animalia quod
 sunt intra parietem quoniam et si qua lazarum
 sta: si qua honesta cogitatur appe
 teditis tamen lucris temporalibus ho
 noribusque deseruiunt. Et per semetip
 sam iam quidem a terra suspensa sunt:
 sed ad hoc per ambitum quod per gule desi
 derium sese ad ima submitunt. Unde
 et bene subdidit. Et vniuersa idola do
 mus israel depicta erant in pariete.
 Scriptum quippe est: et auaritia quod est
 idolorum seruitus. Recte igitur post

animalia idola describuntur: quia et
 si honesta actione nonnulli quia a terra
 se erigunt: ambitione tamen inhone
 sta semetipsos ad terram deponunt.
 Bene autem dicitur. Depicta erant in pa
 riete: quod dum rerum exteriorum intrinse
 cus spes attrahunt: quasi in corde
 pingit quod fictis imaginibus de
 liberanda cogitat. Notandum itaque
 est quod prius foramen in pariete: ac de
 inde hostium cernit: et tunc demum
 occulta abominatio demonstratur.
 Quia nimirum vniuersumque peccati:
 prius signa foris secus deinde iam
 apte iniquitatis ostendit: et tunc demum
 omne malum quod intus latet aperitur.

Nonnulla autem sunt leuiter argu
 enda. Nam cum nulla malitia sed sola
 ignorantia vel infirmitate delinquitur:
 profecto necesse est ut magno mo
 deramine ipsa delicti correctio temper
 tur. Lucti quippe quod quod in hac mor
 tali carne subsistimus: correctionis
 nostre infirmitatibus subiaccem. Ex
 se ergo debet quisque colligere quali
 ter aliene huic oporteat imbecillita
 ti misereri: ne contra infirmitatem pe
 ximi: si ad increpationis vocem ser
 uentius rapitur oblitus sui esse vi
 deatur. Unde paulus apostolus
 admonet dicens. Si preoccupatus
 fuerit homo in aliquo delicto: vos
 qui spirituales estis huiusmodi in
 struite in spiritu mansuetudinis: con
 siderans teipsum ne et tu tempereris.
 Ac si aperte dicat. Cum displicet ex
 aliena infirmitate quod conspicis: pesa

Secunda pars pastoralis

quod es: ut increpationis celo se spiritus
 temperet: dum sibi quoque quod increpat
 timet. Nonnulla autem sunt increpanda
 debemeter: ut cum culpa ab auto-
 re non cognoscit quantum sit ponderis:
 ab increpationis ore sentiat: et cum quod
 sibi malum quod perpetravit leuigat: sed
 contra se ex corripientis asperitate per-
 timescat. Debitum quippe rectoris est:
 superne patrie gloria per voces predica-
 tionis ostendere: quanta in huius vite
 itinere temptamenta antiqui hostis la-
 teant aperire: et subditorum mala que
 tollerari leuiter non debet: cum ma-
 gna cella asperitate corrigere: ne si mi-
 nus contra culpas acceditur: culparum
 omnium reus ipse teneatur. Ubi be-
 ne ad ezechiel dicitur. Summe tibi
 laterem et ponas eum coram te: et descri-
 bes civitatem ierusalem. Statimque subiun-
 gitur. Et ordinabis aduersus eam ob-
 sidionem: et edificabis munitiones et con-
 portabis agerem: et dabis contra eam ca-
 stram: et ponas arietes in gyro: et quis
 ad munitionem suscipiens prius subferat.
 Et tu summe tibi sartagine ferream
 et ponas eam murum ferreum iter te et i-
 ter civitatem. Cuius enim ezechiel pro-
 pheta: nisi magistrorum spiritum tenet?
 Cui dicitur. Summe tibi laterem et
 ponas eum coram te: et scribe in eo civi-
 tatem ierusalem. Sancti quippe docto-
 res sibi laterem summunt: quasi terrenum
 auditorum cor ut doceat apprehendunt.
 Quae scilicet laterem coram se ponunt: quia
 tota id mentis intentione custodi-
 unt. In quo et civitatem ierusalem

iubentur describere: quia summo
 pere terrenis cordibus curat: qui sit
 supne pacis visio demonstrare. Sed
 quod incassum gloria patrie celestis a-
 gnoscit: nisi et quanta huic irruat ho-
 stis callidi temptamenta noscatur: ap-
 te subiungitur. Et ordinabis aduer-
 sus eam obsidionem: et edificabis mu-
 nitiones. Sancti quippe predica-
 tores obsidionem circa laterem in
 civitas ierusalem descripta est ordinat
 quasi terrene metum sed supernam iam patri-
 am requirit: quanta eam in huiusmodi
 vite tempore vitiorum impugnet adversitas
 demonstrat. Nam cum vnumquodque pecca-
 tum quomodo perficientibus insidietur
 ostenditur: quasi obsidio circa civi-
 tatem ierusalem voce predicatoris
 ordinat. Sed quod non solum debet in-
 tescere quantum vitia impugnent: verum et
 quomodo custodite nos virtutes ro-
 borent: recte subiungit. Et edificabis
 munitiones. Munitiones quippe
 sanctus predicator edificat: quasi vir-
 tutes quibus resistat vitij demonstrat.
 Et quia crescente virtute plerumque
 bella temptationis augentur: recte ad-
 huc additur. Et comportabis age-
 rem et dabis contra eam castra: et in
 gyro ponas arietes. Aggerem namque
 comportant quando quisque molem cre-
 nis temptationis emunitat: et contra ie-
 rusalem castra erigit: quando recte
 intentioni auditorum: hostis calli-
 di in circumspectas esse et quasi in-
 prebensibiles insidias predicat. Et
 quod in gyro arietes ponit: cum tempta-

Sancti gregōrij pape

tiōis aculeos in hac vita nos undi-
 q; circūdantes: ⁊ virtutum murus
 p̄iorantes immorescit. Sed cuncta
 beclit̄ rector subtiliter insinuet: ni
 si contra delicta singulorū emulati-
 onis spiritu ferueat: nulla nisi ippe-
 tuum absolutionem parat. Un̄ ad
 huc illi recte subiungitur. Et tu sum-
 me tibi sartaginē ferream: ⁊ eā po-
 nes murum iter te ⁊ iter ciuitatem.
 Per sartaginē q̄ppe mentis fricu-
 ra: p̄ ferrum vero in:reparatiōis for-
 titudo designatur. Quid vero acri-
 us doctoris mentem: q̄ cel̄ del̄ fr̄
 git ⁊ ex cruciat. Un̄ paulus but̄ sar-
 taginis v̄rebat̄ fricura cum dice-
 ret. Quis ifirmatur ⁊ ego non ifir-
 mor: Quis scandalicatur ⁊ ego nō
 v̄ror: Et quia q̄ q̄s celo del̄ accen-
 ditur: ne damnari ex negligentia
 debeat: forti ī perpetuum custodia
 munitur: recte ergo dicitur. Pones
 eā murū ferreū inter te ⁊ iter ciuita-
 tē. Sartago eī ferrea ferreus mu-
 rus inter prophetas ⁊ ciuitatem po-
 nitur: quia cum nec fortem celū rec-
 toris exhibent: eūdem celum inter
 se ⁊ auditores suos: forte munitōz
 tenent: ne tūc ad vindictas destituti
 sint: si nunc fuerit in correptōe disso-
 luti. S; iter hoc sciendum est: quia
 dum se mens doctoris ad ierepatio-
 nem exasperat difficile est valde vt
 non aliqui ⁊ ad aliq̄d qd̄ dicere nō
 debeat erumpat. Et plerūq; cōiun-
 git: vt ouz culpa subditoꝝ cum ma-

gna inuectiōe corripitur: magistr̄
 lingua vsq; ad excessus perabatur.
 Cum increpatio imoderate accen-
 ditur: corda delinquentium ī despera-
 tione depm̄itar. Unde necesse ē vt
 exasperatus rector cum subditoꝝ
 mentem plus se q̄ debuit percussisse
 cōsiderat apud se semp ad p̄uiaz re-
 currat. Ut p̄ hec lamenta in cōspec-
 tu veritatis veniam obtineat: ex eo
 ē qd̄ p̄ celi eius studiuz peccat. Q̄
 figuratiue dñs per moysen p̄cepit
 dicēs. Si q̄s abierit cum amico suo
 simpliciter in situā ad cedēda ligna
 ⁊ lignum securis effugerit manu:
 ferramq; lapsus de manubrio am̄
 cum eius percussit ⁊ occiderit: hic
 ad vnam p̄dictaz vrbium fugiat ⁊
 viuet: ne forte primus eius cuius
 effusus ē sanguis doloris stimulo
 persequatur ⁊ apprehendat eum ⁊
 percutiat animam eius. Ad siluam
 quippe cuz amico inus: quotiens
 adiutuenda delicta subditoꝝ cō-
 uertimur: ⁊ simpliciter ligna succi-
 dimus: cum delinquentiam vitia
 pia intentione resecamus. Sed se-
 curis mana fugit: cum sese increpa-
 tio plusquam necesse est in asperita-
 tem pertrahit. Ferrumq; de ma-
 nubrio prosilijr: cum de correptio-
 ne sermo durior excedit: ⁊ amicum
 percutit ⁊ occidit: quia auditorem
 suum prolata contumelia a spiritu
 dilectionis interficit. Corrupti nā-
 q; mens ad odiū rep̄t̄. p̄uic: si

Secūda pars pastoralis.

hāc immoderata increpatio plusq̄
debit accendit. Sed is q̄ incaute
lingua pcutit: 7 primū extinguit:
ad tres necesse est vrbes fugiat: 7
vna earū defensu viuat. Quia si ad
penitētie lamēta uersus: i unitate
sacmēti subspe fide caritate absco-
dit: reus ppetrati homicidij nō te-
netur. Eūq̄ extincti primū cū in-
uenerit nō occidet: q̄a cū districtus
iudex uenerit: q̄ sese nobis p nature
nre cōfortiū iunxit: ab eo pculdu-
bio culpe reatū nō expetit: quē sub
ei⁹ uenia spes fides 7 caritas absco-
dit. Quātū rector sacre legis me-
ditatōibus eēdebeat itē. Ca xxij.
Ed omē h̄ rite a rectore agit
si supne formidinis 7 dilec-
tionis spū afflatus studiose cotidie
sacri eloq̄i pcepta meditet: vt in eo
ym sollicitudis 7 erga celestē vitaz
puide circūspectōis: q̄ humane cō-
uersatōis vsus idelinēt destruit:
diuine admonitōis vba restaurēt.
Et q̄ ad vetustatē vite p societate se-
culariū ducit: ad amorem semper
spiritalis patrie compūctōis aspira-
tōe renouet. Valde nāq̄ iter hu-
mana vba cor defluit. Eūq̄ idubi-
tant cōstet qd̄ externis occupatō-
num tumultibus ipulsi a semetipso
corruat: studere incessabiliter deber:
vt p eruditōis studiū resurgat. Hic
est enī q̄ platū gregi discipulū pau-
lus admonet dicens. Dū venio attē-
de lectōni. Hinc dauid ait. Quō di-
le x̄ legē tuā dñe: tota die meditatio

mea est. Hinc moysi dñs de portan-
da archa pcepit dicens. Facies q̄-
tuor circulos aureos: quos pones
p q̄tuor arche angelos. Faciesq̄
vectes d̄ lignis cethi: 7 opies auro i
ducesq̄ p circulos q̄ sunt i archela-
teribus: vt portet i eis: q̄ semper erūt
i circulis nec vnq̄ extrahentur ab
eis. Quid p archam nisi santa ecclē-
sia figurat? Cui q̄tuor circuli p q̄-
tuor angulos adiūgi iubentur: q̄a in
eo qd̄ p q̄tuor mūdi ptes dilatata
tēdit: pculdubio q̄tuor sci euāge-
lij libris accicta p̄dicat. Vectes de
lignis cethi. fiunt: q̄ eisdē ad portā-
dum circulis inserūtur. Quia fortes
psueratesq̄ doctores velut i putri-
bilis liḡ q̄rēdi sunt: q̄ istructōibus
sacrozū volūūuz semp inherentes
scē ecclēsie vnitatē denuntiet: 7 qua
si iromissi circulis archaz portant.
Vectib⁹ qppe archam portare est
bonis doctoribus sc̄taz ecclēsiā ad
rudes ifidelium mētes p̄dicādo de-
ducere. Qui auro q̄q̄ iubentur opi-
ri: vt cū finōe alijs insonāt: ipsi p et
vite splendore fulgescant. De quib⁹
aperte subditur. Qui semper erūt i
circulis nec vnq̄ extrahētur ab eis.
Quia nūmrum necesse est vt qui ad
officiū predicationis exubant:
a sacrelectionis studio non recedāt
Ad hoc nāq̄ vectes inesse circuli
semper iubentur: vt cum portar
archam necessitas erigit: de intro-
mitendi s̄ vectibus: portandū tardū
as uulo generetur. Quia videlicet

cum spiritali aliquid a subditis pastor inquiratur: ignominiosa valde est: si tunc querat discere: cum questiones debet enodare. Sed circulis vectes inheret: ut doctores semper in suis cordibus sacra eloquia meditantur: testamenti archam: sine mora eleuent: si quod necesse est prius doceant. Unde bene primus pastor ecclesie: pastores ceteros admonet dicens: parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea que in nobis est spe. Ac si aperte dicat ut ad portandam archam mora nulla prepediat: vectes a circulis nunquam recedant. *Explicit secunda pars. Incipit tertia. Ubi ostenditur quanta debeat esse diuersitas in arte predicacionis.* Cap. xxiij

Uia igitur qualis debeat esse pastor ostendimus nunc qualiter doceat demonstramus. Ut enim lo-

ge ante nos reuerēde memorie gregorius naçagenus edocuit non vna eademque exortatio congruit cunctis: quia nec cunctos par morum qualitas astringit. Sepe namque alios offendunt: que alijs profunt. Quia et plerumque herbe que hec animalia nutriunt: alia occidunt. Et leuis sibilus equos mitigat: catulos vero instigat. Et medicamentum hunc morbum imminuit: alteri vires iungit. Et panis qui vitam fortius roborat: p-

uulorum negat. Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo doctorum: ut et ad sua singulis congruat: et tamen a communis edificacionis arte nunquam recedat. Quid enim sunt intente mentes auditorum: nisi ut ita dixerim: quedam in cythara tensiones strate cordarum: Quas tagendi artifex: ut non sibi metipsum dissimilem cantum faciat: dissimiliter pulsat. Et ideo corde consonam modulationem reddunt: quia vno quidem plectro: sed non vno impulsu feruntur. Unde doctor quisque ut in una cunctos virtute caritatis edificet: ex vna doctrina: non vna eademque exortatione tagere audientium corda debet. *Aliter namque viri: aliterque admonēde sunt scie.*

Aliter iuvenes et aliter senes: aliter inopes aliter locupletes.

Aliter leni: atque aliter tristes: aliter subditi: aliter vero prelati.

Aliter serui: aliter domini: aliter huius mundi sapientes: aliter bebetes: aliter ipudentes: aliter verecundi: aliter perui: aliter pusillanimes.

Aliter patientes: aliter impatientes.

Aliter beniuoli: aliter inuidi.

Aliter simplices: aliter impuri.

Aliter incolumes: aliter egri.

Aliter qui flagella metuunt et propterea innocenter viuunt: aliter qui iniquitate duruerunt: ut nec per flagella corrigantur.

Aliter nimis taciti: aliter multiloquio vacantes.

Tertia pars pastoralis

Aliter pigri: aliter precipites.

Aliter mansueti: aliter iracundi

Aliter humiles aliter elati.

Aliter pertinaces aliter inconstantes

Aliter gulae dediti: aliter abstinentes

Aliter qui sua bona misericorditer tribuunt: aliter qui aliena rapere contendunt.

Aliter qui nec aliena rapiunt nec sua largiuntur: aliter qui ea quae habent sua tribuunt: aliena quoque rapere non desistunt

Aliter discordes aliter peccati.

Aliter seminantes iurgia: aliter pacifici.

Aliter admonendi sunt: qui sacre legis verba non recte intelligunt: aliter qui recte intelligunt: sed humiliter non loquuntur. Aliter qui cum predicare digne valeant: praeter nimiam humilitatem formidant: aliter quos a predicatione imperfectio vel etiam prolixitas: et tamen precipitatio impellit

Aliter qui in hoc quod temporalia temporaliter appetunt. prosperantur aliter qui quidem quae mundi sunt concupiscunt sed tamen aduersitatis labore fatigantur.

Aliter coniugii obligati: aliter a coniugii nexibus liberi.

Aliter admixtionem carnis experti: aliter ignozantes.

Aliter qui peccata deplorant operum: aliter qui cogitationum.

Aliter qui commissa plangunt: nec tamen deserunt: aliter qui deserunt nequam plangunt.

Aliter qui illicita quae faciunt etiam laudant: aliter qui accusant prava nec tamen deuitant.

Aliter qui repentina concupiscentia superantur: atque aliter qui in culpa ex consilio ligantur.

Aliter qui licet minima crebro tamen illicita faciunt: atque aliter qui a paruis se custodiunt: sed aliquando in grauius demerguntur.

Aliter qui nec bona incobant: aliter qui incobata minime presumunt

Aliter qui mala occulte agunt: et bona publice: aliter vero qui bona quae faciunt abscondunt: et tamen quibusdam factis publice: male de se oppinari permittunt.

Sed quae vtilitas est quod cuncta haec collecta enumeratione transcurramus: si non etiam admonitionis modo per singula quanta possumus breuitate pandamus.

Quod aliter admonendi sunt viri: atque aliter femine. Cap. xviii.

Virum enim admonendi sunt viri atque aliter scilicet illis grauius: istis vero iniungenda sunt leuiora. Ut illos magis exerceant: istas vero leuia demulcendo conuertant.

Quod aliter admonendi sunt iuuenes aliter senes. Cap. xxv.

Virum admonendi sunt iuuenes: aliter senes. Quia illos plerumque seueritas admonitionis ad profectus dirigit: istos vero ad meliora opera deprecatio blanda con-

Sancti gregori pape

ponit. Scriptum quippe est. **S**eniores ne increpaueris: sed ut patrem obsecra. **Q**ualiter admonendi sunt inopes: aliter vero locupletes. **Cap. xxvi.**

Liter admonendi sunt inopes: atq; aliter locupletes. **I**llis offerre consolationis solatijs contra tribulationem: istis vero in ferre metum contra elationem debemus. **I**nopi quippe a domino p prophetam dicitur. **N**oli timere qz non confunderis. **E**ui non longe post blandiens dicit. **P**aupercola tempestate commissa. **R**ursumque hanc consolatur dicens. **E**t te elegi in camino paupertatis. **A**t ostra paulus discipulo d diuitib⁹ dicit. **D**iuitibus huius seculi precipe non supra sapere neq; sperare in incerto diuitiarum suar. **U**bi est valde notanda quod humilitatis doctor: memoriam diuitum faciens: no ait roga sed precipe quia z si impendenda est pietas infirmanti: bonor tamen no debetur elationi talibus ergo rectum quod dicitur: tanto rectius inbetur: qro z in rebus transitorijs altitudine cogitationi intumescunt de quibus dñs in euangelio dicit. **N**e vobis diuitibus qui habetis consolationem vestram. **Q**uia enim q sunt eterna gaudia nesciunt: ex presentis vite abundantia consolantur. **D**ifferenda est igitur eis consolatio quos caminus paupertatis exco-

quit: atq; illis inferendus e timor: quos solatio glorie teporalis extollit: vt z illi discant qz diuitias qs no cupiscunt possident: z isti cognoscant qz eas quas cupiscunt possidere nequaquam possunt. **P**leruq; eni qualitas psonar pmutat ordinem mor: vt sit diues: humilis: pauper elatus. **U**nde mor pdicantis lingua cu audiens vita debet componi: vt tanto districtius in paupe elatione feriat quanto eaz nec illata paupertas inclinat. **E**t tanto leuius humilitatem diuitum demulceat: quanto eos nec abundantia q subleuat exaltat. **N**onnunq; tamen z diues superbus exhortatiōis blandimento placandus est: qz z pleruq; dura vulnera p leuia somenta molescunt: z in sano z furore sepe medico blandire reducitur. **C**uq; eis in dulcedinem descenditur: languor insanie mitigatur. **N**eq; n. negligēter intuenda est quod cum saulem spiritus aduersus innaderet apprehensa dauid cythara eius vesania sedabat. **Q**uid enim per saulem nisi elatio potentum? **E**t quid per dauid innuitur nisi humilis vita sanctorum? **C**um ergo saul ab immundo spiritu arripitur: dauid canete: eius vesania temperatur. **Q**uia consensus potentium per elationem in furorem vertitur: dignum est vt ad salutē mentis: quasi dulcedine cythare locutiōis nre tranquillitate reuocetur.

Tertia pars pastoralis.

Aliqñ autē huius seculi potētes cū arguunt: prius p̄ quasdā similitudines velut de alieno negotio req̄rendi sunt: et cum rectam sententiā quasi in alterum protulerint tunc modis congruentibus de proprio reatu feriēdi sunt vt mens tēporali potētia tumida: cōtra corripientem nequaq̄ se erigat: q̄ suo sibi iudicio superbie ceruicem caleat: et in nulla sui defēsiōe se exerceat quā sententiā proprii oris ligat. Hinc est enim quod nathā propheta arguere regem venerat: et quasi de causa pauperis contra diuitem iudiciū querebat: vt prius rex sententiā suam diceret: et postmodum reatū suum audivit: quatinus nequaq̄ iustitiā cōtradiceret: quas in seipse protulisset. Vir itaq; sanctus et peccatorē considerās et regem miro ordine audacem reum prius p̄ cōfessionē ligare studuit: postmodū p̄ iujectionē secare. Celavit paululū quod q̄sinit: sed percussit repente quē tenuit. Pigrius enim fortasse incideret: si sub ipso sermōis exordio: apte culpā ferire voluisset. Sed premissa similitudine eam quā occultabat eracuit increpationem. Ad egrum medicus venerat: secūdū vulnus videbat: sed de patientia dubitabat. Abscondit igitur ferrum medicinale sub veste: quod educum sub o sicut in vulnere: vt secantem gladium sentiret eger anteq̄ cerneret: ne si ante cerneret sentire recusaret. Quasi admonēdi

sunt tristes: aliter leti. Ca. xxvij.

Liter admonēdi sunt leti: atq; aliter tristes. Letis inferenda sunt tristitia que sequuntur ex supplicio. Tristibus vero inferēda sunt leta que sequuntur ex regno. Discāt leti ex minarum asperitate quod timeant. Audiant tristes premioꝝ gaudia de quibus presumant. Illis quippe dicitur. Ne vobis qui rideatis nūc: quoniam flebitis. Isti vero eodem magistro dicente audiant. Iteꝝ videbo vos et gaudebit cor vestrum: et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Nonnulli autem leti vel tristes: non rebus sunt: sed cōplexionibus existunt. Quibus profecto intinandum est: quod quibusdam complexiōibus iuxta sunt quedam vicia. Habent enim leti ex propinquo luxuriā: tristes vero irā. Unde necesse est vt non solum quis q̄ consideret quod ex complexione sustinet: sed etiaz quod ex vicio deteriꝝ purget: ne dum nequaquā pugnat: contra hoc quod tollerat: ei quoq; a quo se liberum extimat: vicio succūbat. Quod aliter admonēdi sunt subditi: aliter vero p̄lati.

Cap. xxvij.

Liter admonēdi sunt subditi: atq; aliter p̄lati. Illos ne subiectio conterat: istos ne locus superiorum extollat. Illi ne minus quod iubentur impleāt: isti ne plus iusto inbeāt que compleantur. Illi vt humiliter subiaceāt: isti vt tem-

peranter p̄sint. Nam quod intel-
 licit̄ ⁊ figurat̄ post illis dicitur.
 Filii obedite parentibus vestris
 in domino: istis vero p̄cipitur.
 Et vos patres nolite ad iracundiã
 p̄uocare filios vestros. Illi discant
 quomodo ante occulti arbitri oculo
 sua interiora cõponãt. Isti quo-
 modo cõmissis sibi: exẽpla bene vi-
 uẽdi exteriùs p̄beãt. Scire etiã
 prelati debẽt: quia si p̄uersa vnq̄ p̄-
 petrãt tot mortib⁹ digni sunt: quot
 ad s̄bditos suos p̄ditiois exẽpla
 transmittunt. Un̄ necesse est ut tan-
 to se cautius a culpa custodiãt q̄ pro
 p̄ p̄uã q̄ faciunt: nõ soli moriãtur
 sed alioꝝ aie q̄s p̄ius destruxerunt
 mortib⁹ rei sunt. Admonẽdi sunt illi
 ne disticius puniantur: si absoluti
 nequerint reperiri saltes de se. Isti
 ne de s̄bditoꝝ errãtib⁹ iudicent
 etiã: si se iã de se securos inueniũt
 Illi vt tanto circa se solliciti⁹ viuãt
 quanto eos aliena cura non iplicat
 Isti vero vt sic alioꝝ curas expleãt
 quatinus ⁊ sua agere non desistant
 ⁊ sici p̄ propria sollicitudine ferueant
 vt a commissozũ custodia minime te-
 p̄scãt. Illi enĩ sibi met vacãri dicẽt
 Uade ad fornicam o piger: ⁊ con-
 sidera ei⁹ vias: ⁊ discẽ sapiã. Isti
 at̄ terribiliter admonet cũ d̄. Fili-
 mi si spõderis. p̄ amico tuo defi-
 xisti apud extraneũ manum suam
 ⁊ illaqueatus es verbi oris tui: ⁊
 captus sermonibus tuis proprijs.
 Spondere namq; pro amico ẽ alie

nam animã in periculo sue p̄uersati-
 onis accipere. Un̄ ⁊ apud extrane-
 um manus defigitur: quia apud cu-
 ram sollicitudinis que ante deerat
 mens ligatur. Vbi vero salubris il-
 laq̄atus ẽ ac. p̄p̄ijs sermonibus ca-
 ptus: quia dum cõmissis sibi cogit̄
 bona dicere: ipsum p̄ius necesse ẽ
 q̄ dixerit custodire. Illaqueatus est
 igitur oris sui verbi: dum ratõẽ exi-
 gente constringitur: vt eius vita ad
 aliud quẽ admonet relaxat: vnde ⁊
 apud districtum iudicem cogitur:
 tanta in opere exoluere: quãta enĩ
 constat alijs voce p̄cepisse Unde
 bene mox exortatio subditur cũ di-
 citur. Ergo fac fili mi quod dico ⁊
 temetipsum libera quia incidisti in
 manus. p̄imi tui. Discurrẽ: festina
 suscita amicuũ tuũ: ne dederis som-
 num oculis tuis: nec dormitẽt pal-
 pebre tue. Quisquis autem ad viuẽ-
 duũ alijs exemplũ p̄ponitur: non
 solum vt ipse vigilet: sed etiã vt ami-
 cũ suscitẽt admonet. Ei nãq; vigi-
 lare bene uiuendo non sufficit: si nõ
 ⁊ illum cui p̄cẽ a peccati torpore di-
 siungit Bene autem dicitur Ne de-
 deris somnum oculis tuis nec dor-
 mitẽt palpebre tue. Somnum q̄
 p̄pe dare oculis ẽ: itẽtione cessãte
 s̄bditoꝝ curam negligere omni-
 no. Palpebre vero dormitant cum
 cogitationes nostre ea que in s̄bdi-
 tis agnoscunt arguenda pigredine
 deprimente dissimulat. Bene enĩ
 dormire est commissozum acta: uce

Secunda pars pastoralis

scire nec corrigere. *Nō* autem dormire sed dormire est: que quidem reprehēdenda sunt cognoscere: sed tamen propter mentis tedium dignis ea in reparationibus non emendare. Dormitando vero oculus ad plenis simuz somnum ducitur: quia dum plerumq; qui preest malum quod cognoscit non refecat: ad hoc quādoq; negligentie sue merito peruenit vt quod a subiectis delinquitur non cognoscat. Admonēdi sunt itaq; qui presunt: vt per circumspectionis studium oculos perniciles intus et in circuitu habeant: celi animalia fieri contēdant. *Est* etiam quippe animalia celi in circuitu et intus oculis plena describuntur. Dignū quippe est vt cuncti qui presunt intus et in circuitu oculos habeant: quatinus et interno iudici in semetipsis placere studeant: et exempla vite exterius prebētes: ea etiā que in alijs sunt corrigēda reprehēdāt. Admonēdi sunt subditi ne prepositorum suorum vitam temere iudicēt: si quid eos fortasse agere reprehēdibiliter vidēt: ne vnde recte mala redarguant: inde per elationis impulsu in profundiora mergantur. Admonēdi sunt ne cum culpas prepositorum considerāt: cōtra eos audaciores fiant. Sed sic si qua sunt valde eorum praua: apud semetipsos diiudicent: vt tamen diuino cōstricti timore: ferre sub eis iugum reue-

rentiē non recusent. Quod melius ostendimus si dauid factum ad mediu deducamus. Saul quippe persecutor: cum ad ventrem purgandum fuisset ingressus speluncam illic cum viris suis dauid inerat: quā iam tam longo tēpore: persecutiōis eius mala tollerabat. Cumq; viri sui ad feriendum saul accederent: fregit eos responsionibus: quia mittere manū in claustrum domini nō deberet. Qui tamē occulte surrexit et ora clamidis eius abscidit. Quid .n. p saul nisi mali doctores? Quid per dauid: nisi boni subditi designantur. Saul igitur ventrem purgare est: prauos prepositos conceptum in corde malitiam: vsq; ad opera miseri odoris extendere. et cogitata apud se nota factis exteriorib; exequendo monstrare. Quem tamen dauid ferire metuit: quia pie subditorum mentes ab omni se peste obtreccationis abstinētes: prepositorum vittam nullo lingue gladio percutiunt: etiam cum de imperfectione redarguuntur. Quia etiam si quādo p infirmitate sese abstinere vix possunt: vt extrema quedam atq; exteriora prepositorum mala: sed tamē humiliter loquantur: quasi ora clamidis silenter incidunt. Quia videlicet duz prelate dignitati saltem in notie et latenter derogant: quasi regis superpositi vestem secant: et cū ad se redeunt ipsos se vehementer

sine vel de tenuissima verbalitacione reprehendunt. Unde et bene illic scriptum est. Post hec dauid percussit cor suum: eo quod absciderat oram damidis saul. Facta quidem prepositorum oris gladio ferenda non sunt: et cum iam reprehendenda recte iudicantur. Quando vero contra eos vel in minimis lingua labit: necesse est: ut per afflictionem penitentiam cor prematur: quatinus ad se reddat: et cum prepositore potestati deliquit: eius contra se iudicium: quo sibi prelata est perhorrescat. Nam cum prepositus deliquimus: eius ordinationi qui eos nobis pretulit obuiamus. Unde moyses quoque contra se et aaron populum queri cognouisset. Ait. Nos enim quid sumus? Nec contra nos est murmur vestrum sed contra dominum. Quod aliter admonendi sunt: atque aliter domini. Cap. xxix.

Liter admonendi sunt serui atque aliter domini. Serui scilicet ut in se humilitatem semper aspiciant domini vero: ut nature sue qua equaliter sunt cum seruis conditi: memoriam non amittant. Serui admonendi sunt: ne dominos despiciant ne deum offendant: si ordinationi illorum superbiendo contradicunt. Domini vero admonendi sunt: quia contra deum de munere eius superbiunt: si eos quos per conditionem tenent subditos equales sibi per nature sortitium non agnoscant. Isti admonendi sunt: ut se esse sciant seruos domi-

norum. Illi vero admonendi sunt: ut cognoscant se conseruos esse seruatorum. Istis namque dicitur. Serui obedite dominis carnalibus. Et rursum. Quicumque sunt sub iugo seruitutis: dominos suos omni honore dignos arbitrentur. Illis autem dicitur. Et vos domini eadem facite illis remittentes minas scientes quod illorum et vester est dominus in celis.

Quod aliter admonendi sunt sapientes huius seculi: atque aliter hebetes. L. xxx.

Liter admonendi sunt sapientes huius seculi: atque aliter hebetes. Sapientes quippe admonendi sunt: ut amittant scire que sciunt: hebetes vero ut appetant scire que nesciunt. In illis hoc primum destruendum est quod se sapientes arbitrantur. In istis iam edificandum est quicquid de sapientia superna cognoscitur: quia dum minime superbiunt: quasi ad suscipiendum edificium corda parauerunt. Cum illis laborandum est: ut sapientius stulti fiant: stultam autem sapientiam deserant: et sapientem dei stultitiam discant. Istis vero predicandum est: ut ab ea que putatur stultitia: ad veram sapientiam viciniam transeant. Illis namque dicitur. Siquis inter vos videtur sapiens esse in hoc seculo: stultus fiat ut sit sapiens. Istis vero dicitur. Non multi sapientes secundum carnem. Et rursum. Que stulta sunt mundi elegit deus: ut confundat sapientes. Illos plerumque ratiocina-

tionis argumenta istos nonnunquam melius exempla puerunt. Illis mirum prodest ut in suis allegationibus victi taceant. Istis vero aliquid sufficit: ut laudabilia aliorum facta cognoscant. Unum magister egregius sapientibus et insipientibus dicitur: cum beatorum quosdam sapientes: quosdam vero tardiores admoneret: illis de completionem veteris testamenti loques eorum sapientiam argumento superavit dicens. Deus enim antiquatur et senescit: prope ad interitum est. Cum vero solis exemplis quosdam trahendos esse cerneret: in eadem epistola adiunxit Sancti ludibria et sbera experti: in super et vincula et carceres lapidati sunt: secti sunt: in occisione gladii mortui sunt: temptati sunt. Et rursus. Abemotore prepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbum dei: quorum intuentes exitum conversationis imitamine fidem. Hec dicit: quatenus et illos victrix ratio frangeret: et istos ad maiora conscendere imitatio blanda suaderet. Deus aliter admonendi sunt impudentes atque aliter verecundi. **Cap. xxvi**
 Liter admonendi sunt impudentes atque aliter verecundi. Illos namque ab impudentia vitio non nisi increpatio dura compefcit. Istos autem plerumque ad melius exortatio modesta proponit. Illi se delinquentes nesciunt: nisi et a pluribus increpentur. Istis plerumque sufficit ad conuersi-

onem quod eis mala sua doctor leuiter ad memoriam reducit. Illos melius corrigit qui inuehendo reprehendit. Istis autem maior profectus adducitur: si hoc quod in eis reprehenditur: quasi ex latere tangat. Impudentem quippe plebem indeorum dicit increpans apte ait. Fratris mulieris meretricis facta est tibi noli sciri crubescere. Et rursus: verecundantem refouet dicens. Confusionem adolescentie tue obliuisceris: et opprobrium viduitatis tue non recordaberis: quia dominabitur tui qui fecit te. Impudentes quoque delinquentes galathas paulus increpat dicens. O insensati galathe: quis vos fascinauit? Et rursus. Sic stulti estis ut cum spiritu ceperitis: carne consumamini. Culpas vero verecundum qui reprehendit dicens. Saulus sum in domino vehementer quoniam tandem aliquando refloruitis per me sentire sicut et sentiebatis. Occupati enim eratis: ut et illorum increpatio culpas detergeret: et horum negligentiam sermo mollior reuelaret. Quod aliter admonendi sunt proterui: atque aliter pusillanimes. **Cap. xxvii**

Iter admonendi sunt proterui: aliter vero pusillanimes. Illi enim valde de se presumunt: exprobrando ceteros dedignant. Isti autem dum nimis infirmitatis sue sunt confocij plerumque in desperationem cadunt. Illi singulariter cum

Sancti gregozij pape.

Isti despecta vehemēter esse putāt que faciunt iccirco ī desparatione frāgūtur. Subtiliter itaq; ab arguente discutieda sunt opa pteruoz; vt in quo sibi placēt ostēdatur q̄a deo displicēt. Tūc enī pteruos bene corrigimns : cū ea q̄ benefecisset se credūt male acta mōstremus. Ut vnde accepta gloria creditur inutilis cōfusio subsequatur. Nonnūq̄ vero cuz se vicū pteruic minime ppetrare cognoscūt: compēdiosius ad correptionē veniūt: si alteri culpe manifestioris ex latere requisite iproperio cōfundūtur. Ut ex eo qd̄ defēdere nequū: cognoscāt se tenere iprobe quod defendūt. Unde cū pterue corinthos paulus aduersum se videret inflatos: vt aliū apollo aliū paulū: aliū cephe aliū christi: se esse diceret: incestus culpā in mediū deduxit: que apud eos ppetrata fuerat: z incorrupta remanebat dicēs. Audite inter vos fornicatio qualis nec iter gētes: ita vt vrom patris quis habeat. Et vos in flati estis: z nō magis luctū habuistis: vt tolleretur d̄ medio vestrū q̄ hoc fecit opus. Ac si aperte dicat. Quid vos p pteruitiam huius vel illius dicatis: q̄ per dissolutionē negligētie: nullius vos esse mōstratis.

At contra pusillanimes aptius ad iter bene agēdū reducimus si q̄dā eoz bona ex latere requiramus. Ut dum i eis alia reprehēdēdo corripimus: alia amplectendo laude-

mus. Quatinus eozum teneritadinem laus addita nutriat: quam culpa increpata castigat. Plerūq; aut vtilius apud illos proficimns: si eozum bene gesta memoramus: z que ab eis inordiāte gesta sunt iam non tanq̄ perpetrata corripimus: sed q̄si ad hoc ne ppetrari debeant phibem⁹. Ut z illa q̄ approbam⁹ illatus fauor augeat: z ea q̄ reprehēdim⁹ magis apud pusillāimes exortatio verecūda valeat. Ut idem paulus: cum thesalonicenses in accepta p̄dicatione pdurantes quasi de vicino mundi termino quadam agnosceret pusillanimitate turbatos: prius in eis que fortia pspicit laudat: z caute monēdo postmodum q̄ infirma sunt roborat. At ei. Grās agere debemus p omnibus vobis deo semp fratres: vt dignus est qm̄ sup̄creuit fides v̄ra: z abūdat caritas vniūscuiusq; v̄m i inuicē: ita vt z nos ipsi i vobis glorie mur in ecclesijs dei p patientia v̄ra z fide. Qui cuz blanda hec vite eoz p̄misisset: p̄conia paulopost subdidit dicens. Rogamus autem vos fratres per aduentū domini nostri iesu christi: znostre p̄gregationis in ipsuz: vt nō cito moneami auaro seculi: neq; terramini: neq; p sp̄ritū: neq; per sermones: neq; per epistolam tanq̄ per nos missam: quasi in stet dies domini. Egit enim verus doctor: vt prius audirēt laudari q̄ cognoscerent: z postmodum quod

exortati sequerentur: quatinus eorum
metum ne ammonitio subiuncta cocute
rer: laus pmissa solidaret. Et quod co-
motos eos vicini finis suspitione co-
gnouerat: non iam redarguebat mo-
tos: sed quasi transacta nesciens adhuc
comoueri prohibebat ut dum de ipsa
lenitate monitionis predicatori suo se
incognitos crederet: tanto reprehensi-
biles fieri: quanto et cognosci ab illo
formidaret. Quod aliter admo-
nendi sunt impatientes atque aliter
patientes. *Cap. xxiii.*

Liter admonendi sunt impati-
entes: atque aliter patientes. Dicitur
dum nanque est impatientibus: quia
dum frenare spiritum negligunt: per
multa etiam que non appetunt ini-
quitatum abrupta rapiuntur. Quia
videlicet mentem impellit: furor quo
non trahit desiderium: et agit comota
nesciens: unde post doleat sciens. Di-
cendum quoque est impatientibus quod dum
comotionis impulsu precipites quodam
velud alienati pagunt vix mala sua
postquam fuerint perpetrata cognoscant.
Qui dum perturbationi sue minime
obstant: etiam si qua a se tranquilla
mente obstant fuerant bene gesta con-
fundunt. Et improbitate impulsu de-
struunt: quicquid forsitan diu labore p-
uido construxerunt. Ipsa autem quae ma-
ter est omnium virtutum custosque: per
impatientie vitium virtus charitatis
amittit. Scriptum quippe est. Cha-
ritas patientis est. Igitur cum mini-

me est patientis caritas non est. Per
hoc quoque impatientie vitium ipsa
virtutum nutritrix doctrina dissipat.
Scriptum quippe est. Doctrina vi-
ri per patientiam dinoscitur. Tan-
to ergo quisque minus ostenditur do-
ctus: quanto minus conuincitur pa-
tiens. Neque enim post veraciter bo-
na docedo impendere si viuendo ne-
scit equanimiter mala aliena tolle-
rare. Per hoc quoque impatientie vi-
tium: plerumque mentem arrogante culpa
transfigit. Quia dum despiciuntur
hoc qui quoque non patitur: si quasi
bi bona occulta sunt ostentare cona-
tur. Ac sic per impatientiam versus ad
arrogantiam ducitur. Quia dum fer-
re despectionem non potest: detegere
semetipsum in obstinatione glo-
riatur. Unde scriptum est. Melior
est patientis arrogante: quia videlicet
elegit patientis quelibet mala perpe-
ti: quam per ostentationis vitium bona
sua occulta cognosci. Et contra arro-
gans eligit bona de se vel falsa iacta-
ri ne mala possit vel minima perpeti.
Quia igitur cum patientia relin-
quitur etiam bona reliqua que iam
gesta sunt destruantur: recte ad ege-
chieles esse in altari dei fieri fossa p-
hibetur: ut videlicet in ea holocau-
sta superposita seruentur: si enim in
altari fossa non esset: omne quod in eo
sacrificium reperiret superueniens
aura dispergeret. Quid enim ac-
cipimus per altare dei nisi animas

iusti. Que quot bona egerit: tot sa-
 per se ante eius oculos sacrificia im-
 ponit. Que ante est altaris fossa ni-
 si beatorum patientia: Que dū mē-
 tē ad aduersa tolleranda humiliat:
 quasi more fouee hanc in imo possi-
 tam demonstrat. Fossa autē in alta-
 ri fiat: ne superpositum sacrificium
 aura dispergat idest electorum mēs
 patientiam custodiat: ne commota
 vento impatientie: etiam hoc quod
 bene operata est amittat. Bene autē
 hoc eadem vnus cubiti esse memo-
 rattur. Quia nimirum si patientia nō
 deseritur vnitatis mensura seruat.
 Unde et paul^o ait ad galathas. In-
 uicem onera portate: et sic adimple-
 bitis legem christi. Lex quippe est
 christi caritatis vnitatis q̄ soli pfici-
 unt: q̄ nec cū grauatur excedūt. Au-
 diant igitur impatientes: quod scrip-
 tum est in prouerbis. Melior est
 patiens forti viro: et qui dominat
 aīo suo expugnatore urbium. Meli-
 or est enim victoria urbium: quia
 extra sunt que subiguntur. Valde
 autem est maius: quod per patien-
 tiam vincitur: quia ipse a se animus
 superat: et per semetipsum sibi met-
 ipsi subicit: quando eum patientia
 intra se frenari compellit. Audiant
 impatientes: quod electis suis veritas
 dicit. Impatientia vestra possideb-
 itis animas vestras. Sic enī cōditi-
 sumus vt ratio animā et anima cor-
 pus possideat. Nus nō aīe a corpis

possessione repellit: si nō prius aīa
 a possessione rationis possideatur.
 Custodem igitur cōditōis nostre
 patientiā dominus esse demonstra-
 uit: q̄ in ipsa nos possidere nosmet-
 ipsos docuit. Quanta igitur sit im-
 patientie culpa cognoscimus per q̄
 et hoc ipsum amittim^o possidere q̄
 sumus. Audiant impatientes quod
 per salomonez rursus dicit. Totū
 spiritum suum profert stultus sapi-
 ens autē discretus et reseruat in postre-
 mus. Impatientia vero impellente
 agitur: vt totus foras spiritus pro-
 feratur: quoniam iccirco perturba-
 tio citius eicit: quia nulla interius
 sapientie disciplina concludit. Sa-
 piens autē discretus et reseruat in po-
 stre mū. Lesus enim in presens se
 viciū nō desiderat: quia etiam tol-
 lerans parci optat: s; tamē iuste vi-
 dicari omnia extremo iudicio non
 ignorat. At q̄tra admonēdi sūt
 patientes ne in eo q̄ exterius portāt
 interius doleāt: ne tante virtutis sa-
 crificium quod integrum foras im-
 molant intus malitie peste corrum-
 pant: et cum ab hominibus non ag-
 noscitur: sed tamē sub diuina exa-
 minatōe peccat: tanto deterioz cul-
 pa doloris fiat: quāto sibi aī homi-
 nes virtutis speciem vindicat. Di-
 cendum itaq; est patientibus vt stu-
 deant diligere quod sibi necesse est
 tollerare. Ne si patientiā dilectio nō

Tertia pars pastoralis

sequit: in deteriozem culpam odiū:
 virtus ostēsa n̄tatur. Un̄ cum pau-
 lus diceret: caritas patiēs ē ilco ad-
 iunxit. Benigne est. Uidez ostē-
 dens: quia q̄s ex patientia tollerat
 amare etiā ex benignitate n̄ cessat.
 Un̄ idem doctoꝝ egregius cū pa-
 tientia discipulis suaderet dicēs om-
 nis amaritudo z ira: z indignatio
 z clamor: z blasfemia tollatur a vo-
 bis: q̄li cūctis exterius iā bene cō-
 positis ad iteriora cōuertitur: dum
 subiungit cum omni malitia. Quia
 nimirum frustra i dignatio clamor
 z blasfemia ab exterioribus tollitur
 si iterioribus vitioꝝū mater malicia
 dominat: z icassum foris nequitia
 incidit ex ramis: si surrectura intus
 multiplū in radice seruatur. Un̄
 z p̄ semetipsam veritas dicit. Dili-
 gite inimicos ve stros: bñ facite his
 qui oderunt vos: z orate p̄ p̄sequē-
 tibus z callūniantibus vos. Vir-
 tus itaq; est coram hominibus ad-
 uersarios tollerare: s; maior virtus
 est corā dō diligere. Quia hoc so-
 lum de^o sacrificiū accipit qd̄ a te ei^o
 oculos in altari boni opis flāma ca-
 ritatis accendit. Hinc ē qd̄ quibus-
 dam patiētib^o rursus nectamē di-
 lligentibus dicit. Quid autē vides
 festucā in oculo fratris tui z trabē i
 oculo tuo non vides. Perturbatio
 q̄ppe ipatientie festuca est: malitia
 vero i corde trabis i oculo. Illā nā-
 q; aura temptationis agitat: hanc
 autē p̄sumata nequitia pene imobi-

liter portat. Recte vero illic s̄biun-
 gatur. Hypocrita eice p̄imū trabē
 de oculo tuo: z tunc videbis cicere
 festucā de oculo fratris tui. Ac si di-
 catur inēni iniq; interius dolenti: z
 sanctam se exterius p̄ paciētiam de-
 monstranti. Prius a te malitie mo-
 lem excute: z tūc alios de ipatiētie
 leuitate rephzende: ne dum nō stu-
 des simulationem vincere: peius tibi
 aliena sit praua tolerare. Euenire
 etiā plerūq; patiētibus solet: vt
 eo q̄dem tempore q̄ vel aduersa pa-
 tiuntur: vel cōtumelias audiūt nul-
 lo dolore pullentur: z sic patientiā
 exhibeant: vt custodire etiā cordis i
 nocētiā non obmittant. S; cū post
 paululū hec ipsa q̄ p̄tulerint ad me-
 moriam reuocāt: igne doloris infla-
 mantur: argumēta ultionis iqrunt
 z ināsuētudinē q̄ tolerātes habue-
 rūt retractātes i malitiā n̄tūt. Qui-
 bus citi^o a p̄dicāte succurrit: si q̄ sit
 huiusmōi p̄mutationis causa pan-
 datur. Callidus nāq; aduersarius
 bellum contra duos mouet: vnum
 videlicet inflāmans vt cōtumelias
 prius inferat: alterū puocās vt cō-
 tumelias lesus reddat. S; plerūq;
 dum huius iam victoꝝ est qui inu-
 riam persuasus irrogat ab illo vin-
 citur: qui illatam sibi equanimiter
 portat. Vnius ergo victoꝝ quez cō-
 mouendo subiungant: tota cōtra al-
 terū n̄tute se erigit: eumq; obsisten-
 tem fortit^o z vincētē dolet. Quem
 quia cōmouere in ipsa cōtumeliaz

iaculatione non potuit: ab apto cer-
 ramine iterum quiescens: et secreta
 suggestione cogitatione lacescens:
 aptum deceptionis tempus inquit
 rit. Quia enim publicum bellum p[ro]di-
 dit ad exercendas occulte insidias
 exarscit. Quicquid namque iam tempo-
 re ad victoris animum redit: vel re-
 rum damna vel iniuriarum iacula
 ad memoriam reducit. Lunctaque
 que sibi illata sunt vehementer exag-
 gerans intolerabilia ostendit. T[er]-
 tioque mentem merore conturbat: ut
 plerumque vir patiens: illa se equanti-
 miter tollerasse post victoriam cap-
 tiuus erubescat: sequitur non reddidit
 se contumelias doceat: et deteriora
 rep[er]dere si occasio prebeatur qu[er]at.
 Quibus ergo isti sunt similes: nisi his
 qui per fortitudinem in campo victores sunt:
 sed per negligentiam postmodum itra-
 v[er]bis claustra rapiuntur? Quibus
 sunt similes nisi is quos irruens gra-
 uis languor a vita non subtrahit: sed
 leuiter veniens recidiva febris occi-
 dit. Admonendi sunt igitur patien-
 tes ut cor post victoriam inuolant:
 ut hostem publico bello superatum
 insidiari membris mentis intendat
 ut languorem plus serp[er]em time-
 ant: ne hostis callidus eo in decep-
 tione postmodum maiori exultati-
 one gaudeat: quo illa dudum con-
 tra serigida colla victorum calcat.

Quod alii admonendi sunt beniuoli:
 atque aliter inuidi. Cap. xxiiii
 Liter admonendi sunt beni-

uoli: aliter vero inuidi. Admonen-
 di namque sunt beniuoli ut fiscalienis
 bonis congaudeant: quatinus ha-
 bere etiam propria concupiscant.
 Sic primorum facta diligendo lau-
 det: ut ea etiam imitando multipli-
 cent. Ne si in hoc presentis vite stu-
 dio: ad certamen alienum et uoni fau-
 tores sed pigri spectatores assistunt
 eo post certamen sine brauio reman-
 neat: quo nunc in certamine non la-
 borant. Et tunc eorum palmas affli-
 cti respiciant: in quorum nunc labo-
 ribus occisi perdurant. Valde quip-
 pe peccamus si aliena bene gesta non
 diligimus: sed nil mercedis agimus
 si ea que diligimus inquam pos-
 sumus non imitamur. Dicendum ita-
 que est beniuolis: quia si imitari bona
 minime festinant que laudantes ap-
 probant: sic eis virtutis sanctitas:
 sicut stultis spectatoribus ludicra
 artium et histrionum uanitas placet.
 Illi namque aurigarum ac histrionum
 gesta fauoribus efferunt: nec tamen
 tales esse desiderant: quales illos con-
 spiciunt esse quos laudant. Miratur
 eos placita fecisse: sed tamen similiter de-
 uitat placere. Dicendum est beniuolis:
 ut cum primorum facta conspiciunt ad su-
 um cor redeant: et de alienis acti-
 bus non presumant: nec bona lau-
 det: et agere recusent. Brauius quip-
 pe extrema ultione puniendi sunt: qui
 bus quod imitari noluerunt placuit
 Admonendi sunt inuidi ut pre-
 dant quate[m] cecitatis sunt: qui alie-

Tertia pars pastoralis

no pfecto deficiunt; aliena exulta-
 tione contabescunt; quante infelicitatis
 sunt; qui melioratione proximorum
 deterioriores fiunt. Dumq; augmēta
 aliene p̄speritatis aspiciunt apud se-
 metipsos ārie afflicti cordis sui pe-
 ste moriuntur. Quid istis infelicitas
 quos dum inspecta felicitas affli-
 cit; pena nequiores reddit. Aliorum
 vero bona que habere non possunt
 si diligerēt; sua fecissent. Sic quip-
 pe sunt vniuersi cōsistentes in fide:
 sicut multa membra vno cōtinētur
 in corpore; que p̄ officium quidem
 diuisa sunt; sed in quos sibi vicissim
 congruunt; vnum fiunt. Unde fit vt
 pes per oculos videat; et per pedes
 oculi gradiantur; ori auditus auri-
 um seruiat; et ad vsum suū auribus
 lingua cōcurrat; suffragetur man-
 bus venter; vētrimaⁿ operentur.
 In ip̄a igit̄ corp̄is positione accipi-
 mus. q̄d in actione seruemus. Mi-
 mis itaq; turpe est non imitari q̄d
 sumus. Nostra sunt nimirū; que et
 si imitari non possumus? amamus in
 alijs; et amantiū fiunt queq; aman-
 tur in nobis. Hinc ergo pensent in-
 uidi caritas quante virtutis sit; que
 alieni laboria opera; nostra sine la-
 bore facit. Dicendum nāq; inuidis
 est qz dum se a liuore minime custo-
 diunt; in antiquā versuti hostis ne-
 quitiā d̄mergunt. De illo nāq; scri-
 ptū est. Inuidia aut̄ diaboli mors
 intravit in orbem terrarū. Quis enim
 ipse celum perdidit condito homi-

ni hoc inuidit; et suam dānationem
 perditus ad hec alios perdēdo cu-
 mulauit. Admonēdi sunt inuidi
 vt cognoscant quantis lapsibus sue
 crescentis ruine subiacent; qz duz
 liuorem a corde minime proiciunt;
 ad apertas operū neqtias d̄uoluntur.
 Nisi. n. cayn inuidisset acceptā
 fratris hostiam; minime peruenisset
 ad extinguentā vitam; vnde scri-
 ptū est. Et respexit dominus ad abel
 et ad munera eius. Ad cayn vero et
 ad munera eius non respexit. Fra-
 tusq; est cayn vehementer et con-
 dit vultus eius. Liuor itaq; sacrifici-
 cū patricidij seminariū fuit. Nāq;
 meliores se eē doluit. ne vt cuiq; eēt
 amputauit. Dicendum ē inuidis qz
 dum se ista peste consumunt; et q̄
 quid in se aliud boni habere videntur
 interinunt; vnde scriptum ē. v̄
 ta carniuz sanitas cordis; putredo
 ossium inuidia. Quid enim per car-
 nes nisi infirmus quedam ac terrena?
 Et quid p̄ ossa nisi fortia acta signā-
 tur? Et plerumq; contingit. vt que-
 dam cum cordis innocentia in non-
 nullis actibus suis infirmi videantur;
 q̄dam vero iam quedam ante
 humāos oculos robusta exerceant;
 s̄t tamē erga aliorū bona intus inui-
 die pestilētia tabescant. Vn̄ ergo di-
 cit. vita carniū; sanitas cordis. Quis
 si mentis innocentia custoditur; et
 si qua foris infirma sunt; quando-
 q; roborantur; vñ illic subditur re-
 cte. Putredo ossium inuidia; qz per

liuoris vitiaz: ante dei oculos pere
unt: et que humanis oculis fortia
videntur. Omnia qdem per immidiaz
putrefecere est: quedam et robustiaz
depire. Quod aliter admonedi
sunt simplices: atq; aliter impuri.

Liter admonē La. xxxv.
di sunt simplices. atq; aliter i
puri. Laudādi sunt simplices q; stu
deāt nunq̄ falsa dicere: s; sūt admo
nendi vt nouerint nōnūq̄ vera reti
cere. Sicut. n. semp dicentem falsi
tas lesit: ita nōnūq̄ q̄busdam audi
ta vera nocuerunt: vnde coraz disci
pulis suis domin' locutionem suaz
tempans ait. Multa habeo: vobis
dicere: s; nunc nō potestis illa por
tare. Admonedi sūt igit simplices
vt sicut fallatiam vtliter vitant sem
per: ita veritatem sp vtliter pferāt.
Admonedi sunt vt simplicitatis bo
no prudentiam adiungant quatin'
sic securitatem de simplicitate possi
deant: vt circūspeditionem pruden
tie nō amittant. Hinc nāq; per do
ctorem gentium dī: volo vos sapiē
tes eē in bono: simplices autē i ma
lo. Hinc electos suos per semetipaz
veritas admonet dicēs. Estote pru
dentes sicut serpētes: 7 simplices si
cut colūbe. Quia. v3. in electoz. cor
dibus: debz 7 simplicitatem colum
be astutia serpentis acueri: 7 serpē
tis astutiam colūbe simplicitas tem
perare. Quatinus nec se ducti per
prudentiam calleant: nec ab intelle
ct' studio ex simplicitate torpescāt.

At cōtra admonendi sunt impu
ri vt q̄ grauis sit quem culpabiliter
sustinent duplicitat's labor agno
scant. Dum. n. deprehendi metuūt:
semp improbas defensiones q̄rūt:
semp prauis agitant suspitionib'.
Nū autē ē ad defendēdnz puritate
turtius: nū addicendum veritate fa
cilius. Nam dñ fallatiam suam tu
eri cogūtur: duro cor labore fatiga
tur. Hinc nāq; scriptuz ē. Labor la
biorum ipsoz operiet eos. Qui enī
nunc iplet tunc operit: qz cuius nūc
gūm per blandā inq̄tudinē ererit
tunc per aspm retributionē pimit
Hinc. n. per hieremiam dī. Docue
runt linguam suam loq̄ mendatiū:
vt iniq; agerent laborauerūt. Ac si
apte diceret. Qui amici veritatis
sine labore eē poterāt: vt peccent la
borant. Cūq; viuere simpliciter ne
queūt: laboribus erigunt vt: moriā
tur. Nam plerumq; in culpa depre
hensi: dum quales sunt cognosci re
fugiūt: sub fallacie velamine sese ab
scondunt. Et hoc qd peccant qd; 3
aperte iam cernitur excusare molitū
tur: ita vt sepe is q̄ eoz culpas coz
ripere studet: aspsē falsitatis nebu
lis seductus: pene se amisis euideat
q̄ de eis iam certum tenebar: vnde
recte subinde sp̄ per. pphetam cō
tra peccātē aiām excusantēq; se dī.
Ibi habuit foueam heritius. Iheri
tij q̄ppe noie impure mentis seseq;
calide dīdētis duplicitas dīgnat
qz. v3. heriti' dñ dephēdit ei' caput

cernitur et pedes videtur et corpus
 omne conspicitur: sed cum app. ch. e
 sus fuerit semetipsum in spera col
 ligit: pedes introitus subtrahit: ca
 put abscondit et in terra tenentis ma
 nus totum simul amittitur: quod to
 tum ante videbatur. Sic nimirum
 sic ipse mentes sunt: cum in suis ex
 cessibus comprehendunt. Caput eni
 heritij cernit: quia quod initio ad cul
 pam peccatorum accesserit videtur. Pe
 des heritij conspiciuntur quia quibus
 vestigijs nequitia sic perpetrata agno
 scitur: et tamen adductis repente ex
 cusationibus impura mentes introitus
 pedes colligit: quia cuncta iniquitatis
 sue vestigia abscondit. Caput subtra
 hit quia miris defensionibus nec in
 choasse malum ostendit se aliquod.
 Et quasi spera in manu tenentis re
 manet quia is qui corripit cuncta que
 iam cognouerat subito amittens in
 noluntum intra conscientiam peccato
 rem tenet. Et quem totum iam depre
 hendendo viderat: tergiversatione
 prave illusio defensionis: totum pari
 ter ignorat. Foveam ergo heritij huius
 irreprobis: quia malitiose mentis
 duplicitas sese intra se colligens: ab
 scondit in tenebris defensionis. Au
 diant impuri quod scriptum est. Qui
 ambulat simpliciter: ambulat confidenter
 fiducia quippe magne securitatis
 est: simplicitas actionis. Audiant quod
 sapientis ore dicitur. Spiritus sanctus
 discipline effugiet fictum. Audiant
 quod scriptura rursus teste prohibetur

Cum simplicibus sermocinatio est
 Deo enim sermocinari est per illustrati
 onem sue presentie: humanis sensibus
 archana reuelare. Cum simplicibus
 igitur sermocinari dicitur: quia de
 supernis misterijs illorum mentes radio
 sue visitationis illuminat: quos nulla
 umbra duplicitatis obscurat. Est au
 tem speciale duplicium malum quia dum
 pueris et duplici actione alios sal
 unt: quasi prestantius ceteris pruden
 tes se esse glorientur. Et quia distri
 ctiores retributionis non considerant
 de donis suis miseri exaltant. Audi
 ant autem quoniam sophistas propheta vim
 diuine animaduersionis super illos
 intentat dicens. Ecce dies domini
 venit: magnus et horribilis: dies ire
 dies illa dies tenebrarum et callidis
 dies nebulae et turbis: dies tube et
 clangoris super omnes ciuitates
 munitas: et super omnes angulos
 excelsos. Quid per ciuitates muni
 tas accipitur: nisi suspecte mentes:
 et fallaci semper defensione circumdate
 Que quoties earum culpa corripit
 veritatem ad se iacula non admittunt
 Et quid per excelsos angulos nisi
 impura corda signant: duplex quippe
 in angulis spiritus est paries. Que dum
 simplicitatis fugiunt ad semetipsam
 quodammodo duplicitatis pueritate
 replicantur et quod est deterius apud
 cogitationes suas in fastu prudentie
 et ipsa se culpa impunitatis extollunt
 Dies igitur domini videlicet atque animaduersionis
 plena super ciuitates munitas et

super angulos venit: qz ira extremi iudicij: humana corda z defensionibus contra veritatē clausa destruit z duplicib⁹ involuta dissolvit. Tūc enī cadent munite civitates: qz mētes impenetratē deo damnabūtur. Tūc excelsi anguli cornū: quia corda q̄ se per ipuritatē prudentiā erigunt; p̄ iustitiē sententiā proster nūtur. Q̄saliter admonēdi sūt i colles: atq; aliter egri. Ca. xxxvi.

Liter amonēdi sūt icolumes atq; alī egri. Admonēdi sūt in columes vt sanitates corpis exerceant ad sanitatē mentis: ne si accēptē incolumitatis gr̄am: ad usū nequitie inclinēt: dono dei deteriorēs fiant: z eo postmodū supplitia gravioza mereātur: quo nunc largiozibus bonis dei: male vti nō metūnt. Admonēdi sūt icolumes: ne opozunitatem salutis p̄merētes i perpetuū despiciāt. Scriptum nāq; est. Ecce nūc tps̄ acceptabile: ecce nūc dies salutis. Admonēdi sūt ne placere deo si cū p̄nt noluerit: cum voluerint sero nō possint. Hinc est enī qd̄ post sapia d̄serit quos pri⁹ diuitius renuētes vocavit dicēs: vocaui z renuēstis: extēdi manū z nō suistis q̄ aspiceret. Desperistis oē cōsiliū z increpationes meas neglexistis. Ego quoq; i iteritū vestro ridebo z sublanabo: cum vobis qd̄ timebatis aduenerit. Et rurū. Tūc iuocabit me z nō exaudia: mane: surgent z nō inuenient me. Sal⁹ itaq;

corpōis quādo ad bñ operandū accepta despicitur: quātū sit muneris admīssa sentit: z in fructuose ad vltimū q̄ritur: q̄ cōgruo concessa tēpore vtiliter nō bētur: vñ bene per salomonē rurū d̄r. Ne des alienis tuum honore: z ānos tuos crudelitē forte ipleant extranei virib⁹ tuis: z labores tui sint in domo aliēa z gēn. s̄ inouissimis quando consumpseris carnes z corp⁹ tuū. Qui nāq; a nobis alieni sunt nisi maligni spūs: qz celestis partē sūt forte sepati: Quis vero honor noster est: nisi quid ēt in luteis corpōib⁹ conditi: ad conditoris tñ nostri sum⁹ imaginē creati: Vel q̄s ali⁹ crudelis nisi ille apostata angelus: q̄ z semetipsum pena mortis superbiendo perculit: z inferre mortē hūano generi ēt perdit⁹ nō pepercitur honorem suū alienis itaq; dat: q̄ ad dei imaginē ac similitudinē conditus vite sue tēpora malignozum spūz voluptatib⁹ administrat. An nos ēt suos crudeli tradit: qz ad voluntatem male damnātis aduersarij: accepta viuēdi spatia expendit: vñ bñ subd̄r. Ne forte ipleant extranei virib⁹ tuis: z labores tui sint in domo aliena. Quisquis enī per acceptā vilitudinē corpis per attributā sibi sapiam mentis: nō exercēdis virtutib⁹ s̄ perpetrandis vitijs laborat: nequaquā viribus suis suaz domuz: s̄ extraneozum habitacula. i. imūdozū spūm scā multipli-

Tertia pars pastoralis

eat nimirum luxuriando vel superbiendo agēs: vt et se addito perditorum numerus crescat. Bene autē subdit: et gemas in nouissimis quando consumpseris carnes: et corpus totum. Plerūq; enim accepta salus carnis: per vitia expendit. Sed cum repente subtrahit: cum molestiis caro atteritur: cum tam egredi aia videretur: diu male habita quasi ad bene viuendum salus amissa requiritur. Et tunc gemunt homines quod deo seruire noluerunt: quoniam diuina negligentie sue recuperare seruiendo nequaquam possunt vnde alias dicit. Cum occideret eos inquirere eum. At contra admonendi sunt egri vt eo se dei filios sentiant: quo illos discipline flagella castigant. Nisi enim correctis hereditatem disponderet: erudire eos per molestias non curaret. Hinc namque ad iohannē dominus per angelum dicit. Ego quos amo corripo et castigo. Hinc rursum scriptum est. Filii mihi nolite negligere disciplinam domini: ne fatigeris cum ab eo argueris: quae diligit enim dominus corripit et castigat: flagellat autem omnem filium quem recipit. Hinc psalmista ait. Multe tribulationes iustorum. Hinc beatus ieremias dolore clamans ait. Si iustus fuerit non leuabo caput saturatum afflictione et miseria. Dicendum est egris vt si celestem patriam suam credunt: necessario in hac vita labores velut in aliena patria patiantur. Hinc est. n.

quod extra lapides tonsi sunt: vt in constructione templi domini absque mallei sonitu poneretur. Quod videlicet nunc foris per flagella tondimur: vt intus in templum dei postmodum sine discipline percussione dispondamur quatinus quicquid in nobis est superfluum: modo percussio resecet: et sola nos in edificatione caritatis concordia liget. Admonendi sunt egri vt considerent per percipiendis terrenis hereditatibus quod dura carnales filios discipline flagella castigat. Que ergo nobis diuine correctionis grauis est pena: per quam et nunquam amittenda hereditas percipit: et semper mansura supplentia vitant. hinc et n. paulus ait. Patres quidem carnis nostre habuimus eruditiones et reuerbamur eos: non multo magis obtemperabimus patri spiritus et viuemus. Et illi quidem in tempore paucorum dierum: sed voluntatem suam erudiebant nos. Hic autem ad id quod vtile est: in recipiendo sanctificationem eius. Admonendi sunt egri: vt considerent quanta salus cordis sit molestia corporis que ad sui cognitionem mentes reuocat. Et quam plerūque salus abiicit: in firmitatis memoria reformat: vt animus quod extra se in elationem ducitur: cui sit adiutor subditus ex percussa quam sustinet carne memoretur. Quod recte per balaam si tamen vocem dei subleque obediendo voluisset: in ipsa eius itineris retardatione signat. Balaam

nāq; puenire ad ppositum tēdit: s; ei^o votum aial cui presidet ppediit. Prohibitōe q̄ppe imozata asina videt angelum quē humana nō videt mens. Quia plerūq; caro per molestias tarda flagello suo menti deuz indicat: quem mēs ipsa carni presidens nō videbat. Ita vt anxietatez spūs pficere in hoc mundo cupientis: velut iter tendētis impediāt: donecei inuisibilem qui sibi obuiat inotescat: vnde z bñ per petruz dī. Cozrectionem habuit sue vesanie subingale aial mutum: qđ boīs voce loquens p̄buit pphete insipientiā. Insan^o q̄ppe bō a subiugali muto corripitur: qñ mēs elata humilitatis bonuz qđ tenere debeat ab afflictā carne memoratur: Sed huius cozzectiōis donum balaā nō obtinuit: iccirco quia ad bñdicendum missus fuerat: z ad maledicēdum pergens voces nō mentē mutauit. Admonendi sunt egrī: vt molestia cozzporalis quāti sit muneris considerēt: q̄ z admissa peccata diluit: z ea que poterant admitti cōpescit: que sumpta ab exterioribus plagis: cōcussē mēti penitentie vulnera infligat: vade scriptum est. Lūoz vulneris abstergit mala: z plage isecretioribus ventris. Adala enī lūoz abstergit vulneris: qz flagellorum dolor vel cogitatas vel ppetratas neqtias diluit. Solet vero ventris appellatione mēs accipi: qz sicut venter consumit escas: ita mēs pertra-

ctādo excoquit curas. Quia enī venter mēs dī: ea sentētia docetur: qua scriptum est. Lucerna dñi que inuestigat omnia secreta ventris: spīraculum boīs. Ac si diceret: dñi nī flatus illumiatio cui; i mētem boīs venerit: eam sibi metip̄s illuminās ostēdit: q̄ añ sci spūs aduentum cozzitationes p̄auas z portare poterat: z p̄sare nesciebat. Lūoz. n. vulneris abstergit mala z plage i secretiorib^o ventris: qz dum exterius p̄curimur: ad peccatorum nostrorum memoriam taciti afflictiq; reuocamur. Atq; ante oculos nostros cūcta q̄ a nobis sunt male gesta reducimus z per hoc qđ patimur foris magis itus qđ fecim^o dolem^o: vnde fit vt iter apta vulnera cozzporis ampl^o nos abluat plaga secreta ventris: qz sanat neqtiam p̄auū op̄is occultum vulnus doloris. Admonēdi sunt egrī quatinus patientie virtutem seruēt: vt incessāter q̄ta redemptoz noster: ab hīs quos creauerat pertulit mala cōsiderēt: quod tot abiecta cōuitorum p̄bra sustinuit: q̄ de manu antiq; hostis captiuorum quottidie aias rapiēs insultātium alapas accepit: qđ aq̄ nos salutis abluens: a perfidorum spūis faciem non abscondit: q̄ ad uocatione suaz nos ab eternis sup̄plūijs liberās: tacit^o flagella tollerant. Quō iter angelorum choros p̄enes nobis honores tribuēs: colaphos ptulit: qđ a p̄coz nos pun

Tertia pars pastoralis

et hominibus saluans spinis caput supponere non recusauit: quod eterna nos dulcedine inebrians: in siti sua amaritudine mellis accepit. Qui pro nobis patrem quous diuinitate eum eque lris: adorauit sub irrisione adoratur tacuit: quod vitam mortuis preparas: usque ad mortem ipse vita peruenit. Cur itaque asperum creditur: ut a doctor tolleretur flagella pro malis: si tanta deus pertulit ab hominibus mala pro nobis. Aut sana intelligentia quis de percussione sua ingratus existat: si ipse hunc sine flagello non erit. quod hic sine peccato iuxta? Qualiter admonendi sunt qui flagella metunt: et propterea innocenter viuunt: atque aliter qui sic iniquitate duruerunt: ut neque per flagella corrigantur. *La. xxvij.*

Liter admonendi sunt qui flagella metunt et propterea innocenter viuunt: atque aliter qui sic in iniquitate duruerunt: ut nec per flagella corrigantur. Dicendum namque est flagella timentibus: ut et bona temperantia nequaquam pro magno desiderant: quod ad eum est prauis videtur: et mala penitentia nequaquam velut intollerabilia fugiant: quibus plerumque hic est bonos affici non ignorant. Admonendi sunt ut simulis veraciter carere desiderant: supplicia eterna perhorrescant. Nec in hoc suppliciorum timore permaneant: sed ad amoris gratiam nutrimento caritatis exerceant. Scriptum quippe est. Perfecta caritas foras mittit timorem. Et iterum

scriptum est. Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore: sed spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater: unde idem doctor iterum dicit: ubi spiritus domini ibi libertas. Si ergo adhuc a praua actione formidata pena prohibet profecto formidantis animum nulla spiritus libertas tenet. Nam si penam non metueret: culpam proculdubio perpetra ret. Ignorat itaque mens gratiam libertatis: quam ligat timoris seruitus. Bona enim pro semetipsis amanda sunt et non penis compellentibus exequenda. Nam qui propterea bona facit: quod tormentorum mala metuit: vult non esse quod metuat: ut audenter illicita committat: unde luce clarius constat quod coram deo innocetia admittit: ante cuius oculos ex confiderio peccatur.

Et contra hijs quos ab iniquitatibus nec flagella compescunt: tanto acriore iniectione feriendi sunt: quam insensibilitate maiori duruerunt. Plerumque enim sine dedignatione obdignandi sunt: sine desperatione desperandi: ita durat ut ostensa desperatio formidinem incutiat: et subiecta admotio ad spem reducat. Districte itaque contra illos diuine sententiae proferende sunt: ut ad cognitionem sui animaduersione considerata reuocentur. Audiant enim in se impletum esse quod scriptum est. Si contumderis stultum in pila quasi ipsas feriet de super pilo: non auferet ab eo stulticia eius. Contra hos prophete

ta dño queritur dicens. Attriuisti eos: et reuerſi accipere diſciplinã. Hinc eſt q̄ dom⁹ dicit. Interfeſi et perdati populum iſtũ: et tñ auijs ſuis non ſunt reuerſi. Et ruruſus ait. Populus non ẽ reuerſus ad percutientem ſe. Hinc uoce flagellantiũ p̄pheta cõquerit dicens. Curauimus babilonez et nõ eſt ſanata. Babilon q̄ppe curat nec tñ ad ſanitam reducit: qm̄ mens in praua actione confuſa uerba correctionis audit flagella correctõis percipit: et tamẽ ad recta itera ſalutis: redire cõtẽpnit. Hic captiuo iſrahelitico populo: nec tñ ab iniquitate conuerſo dñs exprobat dicens: uerſa eſt mihi dom⁹ iſrael in ſcoriã. Dñs iſtĩ: eſt ſtãnum: et plũbum: et ferrum: in medio fornacis. Aſci apte dicat. Purgare eos per ignem tribulatiõis uoluit: et argentum uel aurum illos fieri queſiuit: ſed in fornace mihi: i eſt: ſtãnum: ferrũ et plumbũ uerſi ſunt: q̄ nõ ad uirtutem ſed ad uicia ẽt i tribulatione praperũt. Eſ q̄ppe dũ percutit ampli⁹ metallis ceteris ſonitum reddit. Qui igit̄ in tribulatione poſitus erũpit ad murmuratiõnis ſonitum: in eſ uerſus in medio fornacis eſt. Stãnus uero cum ex arte componit argenti ſpẽm mentitur. Qui uero ſimulationis uicio nõ caret in tribulatione ſtãnus factus eſt in fornace. In ferrum aut̄ uertitur: qui uite primi inſidiatur. Ferrum itaq; in fornace eſt: q̄ nocendi

malitiam non amittit in tribulatione. Plũbus quoq; ceteris metallis eſt grauius. In fornace ergo plumbum inuenitur: q̄ ſic peccati ſui pondere p̄mitur: ut ẽt in tribulatiõne poſitus: eternis dñiderijs nõ leuetur. Hinc ruruſus ſcriptum eſt. Multo labore ſudatum ẽ: et non exiit d̄ ea nimia rubigo eius: neq; per ignem. Ignem q̄ppe nobis tribulationis admouet: ut in nos rubiginem purget uitioꝝum. Sed neq; per ignem rubiginem amittim⁹ quãdo et inter flagella uitio nõ carem⁹. Hinc p̄pheta iterũ dicit. Fruſtra conflauit conflator: malitiẽ eoz non ſunt cõſumpte. Sciẽduz uero eſt q̄ nõ nõũq̄ cum inter flagelloꝝum duritiã remanẽt incorrecti dulci ſũt admonitione mulcendi. Quos eni crutia menta nõ corrigunt: nõ nõũq̄ ab iniquis actib⁹ leuia blãdimenta cõpeſcũt. Quia et plerumq; egros quos fortis pigmetozuz portio curare nõ ualuit: ad priſtinã ſalutẽ tepens a qua reuocauit. Et nõnulla inciſiõne uulnera que curari nequeunt ſomẽtis olei ſanãtur: et durus adamas iſciſionem ferr i mĩne accipit: ſed leuĩbircoꝝum ſanguine molleſcit.

Qualiter admonedi ſunt nimis taciti: atq; aliter multiloquio uacãtes. Capitulu. xxxviii.

Liter admonedi ſunt nimis taciti: atq; aliter multiloquio uacãtes. In ſinuari naq; nimis tacitis debz: q̄ dum qdam uicia icauere

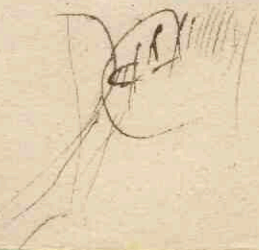
Tertia pars pastoralis

fugiunt: occulte deteriorib⁹ implicā-
tur. Nam sepe lingua quia imode-
ratus frenant i corde graui⁹ mul-
tiloquiū tollerat: vt eo plus cogita-
tiones in mente ferueāt: quo illos
violēta custodia indiscreti silentij
angustat. Que plerunq; tanto la-
tius diffluunt: quāto se esse securi⁹
existināt quia foris a reprehēso-
ribus nō videtur: vnde nōnūq; mēs
in superbiam extollitur: et quos lo-
quentes audit quasi infirmos despi-
cit. Lūq; os corporis claudit: quā-
tum se vitijs superbiendo apertat nō
agnoscit. Lingua et n. premit: mētē
eueat: et cū suaz neq̄tiam mime cō-
siderat: rāto apud se cūctos liberi⁹:
quāto et secreti⁹ accusat. Admonen-
di sūt ergo nimis taciti: vt scire nō
solum sollicitate studeant: quales fo-
ris ostēdere: sed et quales se debe-
ant intus exhibere: vt plus excogi-
tatōib⁹ oculū iudiciū q̄ ex sermo-
nib⁹ reprehētionem metuāt. primo-
rum. Scriptum nāq; ē. Filii mi at-
tēde sapiam meam: et prudentem ee-
dicina aurem tuā: vt custodias cogi-
tatōes. Nil q̄ppe i nobis ē corde fu-
gatius: q̄ a nobis tortiens recedit:
quoties per prauas cogitatōes de-
fluit. Hic et n. psalmista ait. Cor me-
um dereliquit me. Hic ad semetipsum
rediēs dicit. Inuēit seru⁹ tu⁹ cor suū
vt oraret te. Cum ergo cogitatio p-
custodiam restringitur: cor qd fuge-
re consuevit inuenit. Plerūq; autē ni-
mis taciti: cū nōnulla patiūtur inu-

sta: eo i acriore dolore: pdeūt: quo
ea q̄ sustinet nō loquūtur. Nam si
illatas molestias lingua trāq̄lle dice-
ret: mēs a cōscie dolore aliēa mane-
ret. Vulnere eiz clausa: pl⁹ cruiāt.
Nā cū putredo q̄ intus seruet eucit
ad salutē dolor apit. Scire igit d-
bent q̄ plusq̄ expedit tacēt: ne inter
molesta q̄ tolerant: dum linguam te-
nēt: viz doloris exagerent: Admo-
nēdi sūt eim vt si. primos sicut se di-
ligūt: minime illis taceāt vñ eos iu-
ste reprehēdunt: vocis eim medica-
mie vtroq; saluti cōcurrūt: dum
et ab illo q̄ ifert actō praua cōpesci-
iur: et ab hoc qui sustinet doloris ser-
uor vulnere aperto tempant. Qui
enim mala primorum despiciunt: et
tamē silentio linguam premit: quasi
cōspectis vulnerib⁹ vsus medicami-
nis subtrahunt: et eomortis aucto-
res sūt: quo virus quod poterant
curare noluerūt. Lingua itaq; discre-
te frenāda est: nō insolubiliter obli-
gāda. Scriptus nāq; est. Sapiēs
vsq; ad tēpus tacebit: vt nūmūq; cū
oportunum fuerit postposita censa-
ra silentij: loquēdo que cōgruunt in
vsum se vtilitatis ipendat. Et rursum
scriptum ē. Tēpus loquēdi: et tēp⁹
tacēdi. Discrete quidē vicissitudinū
pelandā sūt tempora: ne aut cum re-
stringi lingua debz: per verba inutiliter
defluat: aut cū loq̄ vtiliter potest: se-
metipsam pigre restringat. Q̄ bene
psalmista p̄siderās ait. P̄oe dñe cu-
stodiam orimeo: et hostium circum

stantie labijs meis. Non enim po-
ni ori parietem: sed hostium penit:
qđ videlicet apit̃ z claudit̃. Unde
z nobis caute discendum est: quati-
nus hos discretam: z congruo tem-
pore vor aperiat: z rursus tacitur-
nitas congruo claudat. At p̃tra
admonēdi sūt multiloq̃o vacantes
vt vigilāter aspiciant a quāto recti-
tudinis statu depercūt: dum p̃ mul-
tiplia verba dilabuntur. Humana
etenim mens: aque more z circūdu-
sa ad superiora colligitur: qđ illud
reperit vnde descendit: z relaxata
deperit quia se per ifima inutiliter
spergit. Qđ eni super se vacans ver-
bis a silentij sui censura dissipatur:
quasi tot rivus extra se ducitur: vn-
de z redire interius ad sui cognitio-
nes nō sufficit: qđ per multiloquiūz
spersa: a secreto se intime considera-
tionis excludit. Totam vero se in-
sidiantis hostis vulnerib⁹ detegit:
quia nulla se munitione custodie cir-
cūcludit: vnde scriptum est. Sicut
vrbs patens z absqz muroz am-
bitu: ita vir qđ non potest in loquen-
do cobibere sp̃m suum. Quia eni
murus silentij nō habz: patet inimi-
cis iaculis ciuitas mentis. Et cuz se
per verba extra semetipsam eicit: a
pertam se aduersario ostēdit. Quā
tanto ille sine labore superat: quāto
ipsa que vincitur per multiloquiūz
contra semetipsam pugnat. Perit̃
qz autēz quia mēs desideriosa p̃ quos-
dam gradus in lapsum casus ipelli

tur: dum ociosa cauere verba negli-
gimus: ad noxia peruenimus: vt p̃
us loqui aliena libeat postmodum
detractionibus eozum vitam d̃ qui-
bus loquit̃ mordeat: ad extremum
vero vsqz ad apertas lingua contu-
melias erumpat. Hic seminatur sti-
muli oriuntur rixe: accēduntur faces
odiorum: pax extinguitur cordiuz:
vnde bene per salomonem d̃. Qui
dimittit aquam: caput ē iurgioz.
Aquam q̃ppe dimittere ē: linguaz
influxum eloquij relaxare: cui con-
tra in bona et pte dicit. Aqua p̃fā-
da vba ex ore viri. Qui ergo dimit-
tit aquam caput ē iurgioz. Quia
qui linguam non refrenat concordia
am dissipat: vnde e diuerso scriptū
est. Qui imponit stulto silentiū iras
mitgat. Quatez multiloquio quis
qz seruiens linguam frenare nequē-
uerit: accidit vt rectitudinem iusti-
cie tenere nequaquā possit: qđ te-
statnr propheta qui ait: vir liguosus
non dirigitur in terra. Hic salo-
mon iterum dicit. In multiloquio
peccatū nō deerit. Hinc esaias ait.
Custos iusticie silentium. v. z. idicās
quia mentis iusticia desolatur: quā-
do ab imoderata locutione pascit.
Hinc iacobus ait. Si quis putat se
religiosum esse nō refrenans linguaz
suam: sed seducens cor suum: hui⁹
vana est religio. Hinc rursus ait.
Sit omnis homo velox ad audi-
endum: tardus autem ad loquēdū
z tardus ad iram. hinc iterum ṽm

Tertia pars pastoralis.

lingue diffiniēs adiungit. Lingua i quietum malum: plena venēo mor rifero. Hic per semetipsam nos ad monet veritas dicens. De verbum ociosum quod locuti fuerint homi nes: rōnem reddent de eo in die iuditiū. Ociosum quippe verbū ē: qd aut rōne iuste necessitatis: aut iten tiōe pie vtilitatis caret. Si ergo rō de ocioso sermone erigitur: pense mus que pena multiloquium mane at in quo ēt per noxia verba pecca tur. **Q** aliter admonēdi sunt pi gri: atq; aliter p̄cipites. La. xxxix.

Liter admonēdi sunt pigri: atq; aliter p̄cipites. Illi nā q; suadendi sunt ne agēda bona dū differūt amittant. Isti vero admo nēdi sunt: ne dum bonorum tēpus incaute festinādo p̄ueniunt: eoz merita imutēt. Pigri: itaq; intima dum est: q; sepe dum oportune age re que possumus nolumus: paulop^o cuz volumus nō valemus. Ipa q̄p pe mentis defidia dūz congruo ser uore nō accēditur: a bonorum desi derio funditus conualescēte torpo remactatur: vnde per salomonem aperte dī. Pigredo imittit sopores. Piger enim recte sentiēdo quasi vi galat: q̄uis nil operādo torpescat. Sz pigredo soporem imittere dicitur: q; paulisper ēt recte sentiēdi vi galātia amittit: dū a bene operādi studio cessatur: vbi bene subiūgit. Et aīa dissoluta esuriet. Nam quia se ad superiora stringēdo non diri

git: neglectā se inferi^o per desideria expandit. Et dum studiorum sublt mium vigore nō constringitur: cu piditatis in fine fame sautiatur: vt quo se per disciplina zigare diffimi lat: eo se esuriēs per voluptatū desi deria spergat. Hic ab eodez rursus salomone scribitur. In desiderijs ē ois ociosus. Hinc ipsa veritate p̄re dicāte: vno q̄dem exeunte spū mū da domus dī: sz multiplicatius rede unte dū vacat occupatur. Plerūq; piger dūz necessaria agere negligit quedam sibi difficilia opponit: que dam vero icauere formidat: z dūz q; si inuenit: quid velut iuste metuat: ostēdit q; in ociosus quasi nō iuste torpescat. Qui recte per salomones dī. Propter frig^o. n. piger noluit a rare: mendicabit ergo estate z non dabit ei. Propter frig^o. n. piger nō arat: dū defidia z torpe constrict^o: agere q̄ bona debz dissimulat. Pro pter frigus piger nō arat: dum par ua et aduerso mala metuit: z opari maxima p̄termittit. Bene autem dī. Mendicabit estate z nō dabit ei. Qui n. nūci bonis opib^o non ex sudat: cum sol iuditiū feruentior ap paruerit: quia frustra regni adinū postulat: nil accipiens estate men dicat. Bene huic per eundem salo monem rursus dicitur. Qui obser uat ventum non semināt: z qui cō siderat nubes nūq; metet. Quid n. puētū nisi malignoz spūuz tēptatō expmī^o? Et qd p nubes q; monēt

a vento nisi aduersitates prauorum
 bonis designatur: Auentis v3 impel
 luntur nubes: quia inmundoz spi
 rituz afflati praui excitatur homi
 nes. Qui ergo obseruat ventu non
 seminat: qui considerat nubes nun
 q̄ metet: quia quisquis malignoz
 spirituum: quisquis p̄secutione pra
 uorum hominum metuit: neqz nūc
 grana boni opis seminat: neqz tūc
 manipulos sancte retributionis se
 cat. Ad cōtra admonēdi sunt p̄
 cipites quia dum bonorum actuz
 tempus preueniūt: meritū puertūt
 Et sepe in malis corruūt: dū bona
 minime discernunt. Quia nequa q̄
 que agunt inspiciunt: sed plerūqz
 acta que ita non debuerint agere re
 cognoscūt. Quibus sub auditoris
 specie recte apud salomonē dicit.
 Fili sine cōsilio nihil facias: et post
 factū nō penitebis. Et rursus. Pal
 pebre tue p̄cedāt tuos gressus. Pal
 pebre quippe gressus p̄cedūt: cuz
 opationem nostrā recta consilia p̄
 ueniūt. Qui enim negligit cōsiderā
 do preuidere q̄ facit: gressus rēdit:
 oculos claudit: p̄gendo iter cōficit
 sed preueniendo sibimetipsi nō an
 tecedit atqz iccirco citius corruit:
 quia quo pedem operis ponere de
 beat: per palpebrā consilij non attē
 dit. Quod aliter admonēdi sunt
 mansueti: atqz aliter iracundi. Ca. lx.

Littere admonendi sunt man
 sueti: atqz aliter iracundi. Nō
 nunq̄ autē mansueti cum presunt:

vicinum et quasi iuxta positum tor
 pore patiuntur: et plerūqz nimia
 resolutione lenitatis: ultra q̄ necesse
 est vigorem distractionis emollū
 unt. At contra iracundiciū regimi
 num loca p̄cipiunt: quo impellente
 ira in mētis vesaniam deuoluūtur:
 eo ē subditorum vitam dissipata q̄
 etis tranquillitate p̄fundūt. Quos
 cum furo: agit in p̄ceps ignorant
 quicquid irati faciūt: ignorant q̄c
 qd a semetip̄s irati patiūtur. Nō
 nunq̄ vero q̄ est grauius ire sue sti
 mulum iusticie celum putant: et cū
 viciū virtus creditur sine metu cul
 pa cumulat. Sepe ergo mansueti
 dissolutionis tedio torpescunt. Se
 pe iracundi rectitudinis falluntur
 celo. Illoz itaqz virtuti viciū la
 tenter adiungitur: his autem suoz
 viciū quasi seruēs virtus videtur.
 Admonēdi sunt igitur illi vt fugiāt
 q̄ iuxta ipsos ē: isti q̄ in ipsis ē attē
 dāt. Illi quod nō habēt discernāt:
 isti quod habēt amplectātur. Mans
 ueti p̄ sollicitudine torpore dānēt:
 iracundi p̄ turbationē. Admonēdi
 sunt mansueti vt habere etiam emu
 lationem iusticie studeant. Admo
 nendi sunt iracundi vt emulationi
 quam se habere estimant: mansue
 tudinem iungant. Itcirco spiritus
 sanctus in columba est et igne mon
 stratus: quia videlicet om̄es quos
 implet: et columbe simplicitate mā
 suetos: et igne celi ardētes exhibet.
 Nequa q̄ ergo spiritu sācto plen⁹

Tertia pars pastoralis

ē: q̄ aut i tranquillitate mā̄suetudinis
 feruorē emulatiōis descriit: aut rur
 sum in emulatiōis ardore: virtutē
 mā̄suetudinis amittit. Qd̄ fortal
 se melius ostendimus si in medio
 pauli magisterius proferam⁹. Qui
 duobus discipulis ⁊ non diuisa cari
 tate predictis: diuersa tamen adiu
 toria predicationis impendit. Ti
 motheum nāq; admonens ait. Ar
 gue obsecra increpa in omni paciē
 tia ⁊ doctrina. Titum quoq; admo
 net dicens. Hebe loquere ⁊ exhorta
 re cum omni imperio. Quid est q̄
 doctrinam suam tāta arte disponit
 vt in exhibenda hac alteri imperiū
 atq; alteri paciētiā proponat: nī
 si q̄ mā̄suetudinis spūs titū ⁊ paulo
 feruentioris vidit esse timotheū. Il
 lum per emulatiōis studium in
 flammāt: hunc p̄ lenitatem paciētie
 temperat. Illi q̄ deest iungit: huic
 q̄ superest subtrahit. Illum stimu
 lo impellere nititur: huic freno mo
 deratur. Magnus quippe suscep
 te ecclesie colonus alios palmites
 vt crescere debeant rigat: alios cuz
 plus iusto crescere conspicit resecat
 ne aut non crescendo fructus non
 afferant: aut imoderate crescendo
 quos protulerint amittant. Sz lon
 ge alia est ira que sub emulatiōis
 specie subripit: alia que perturbatū
 eoz: ⁊ sine iustitie pretextu confun
 dit. Ista enim in hoc q̄ debet inoz
 dinare extenditur: hec autem semp
 in hijs que non debet inflammatur.

Sciendum quippe est quia hoc ab
 impatientibus iracundi differunt:
 quia illi ab alijs illata nō tollerant:
 isti autem que tolerentur impoſtāt.
 Naz iracundi sepe et se dedinātes
 insequitur: vix occasione cōmouēt
 labore contentiōis gaudēt. Quos
 tamen melius corrigimus: si in ipsa
 ire sue cōmōtione dedinemus. Per
 turbati quippe quid audiant igno
 rant: sed ad se reducti tanto libēt⁹
 exortationis verba recipiunt: quan
 to se tranquillius toleratos erube
 scunt. Menti autem furore ebriet:
 omne rectum q̄ dicitur: peruersum
 putatur. Unde ⁊ naabal ebrius cul
 pam suam abigail tacuit laudabili
 ter: quaz digesto vino laudabiliter
 dicit. Itcirco enim malum qd̄ fece
 rat cognoscere potuit: q̄a hoc ebri⁹
 non audiuit. Cum vero ita iracun
 di alios impetunt: vt dedinari oīo
 nō possint: non aperta exprobratiōe
 sed sub quadaz sunt cautela reuerē
 tie parcendo ferendi. Qd̄ melius o
 stendimus si abner factum ad me
 dium deducimus. Hunc quippe cū
 asael vi incaute precipitatiōis impe
 teret. Scriptus est. Locutus est ab
 ner ad asabel dicens. Recede noli
 me sequi: ne compellar cōfodere te
 i terra. Qui stempſit audire ⁊ nolu
 it dclinare. Percussit ergo eū abner
 aūsa hasta in inguine: ⁊ trāssodit ⁊
 mortu⁹ est. Qui eim asabel typū te
 nuit: nisi eoz q̄s vebemēter abrip
 ens furoz i preceps ducit: q̄ i eodez

furozis impetu tanto caute declinā
di sunt: quanto 7 insane rapiuntur.
Unde 7 abner qui sermone nostro
patris lucerna dī fugit: qz doctoꝝ
lingua que supernum dei lumen in
dicat: cum per abrupta furoris mē-
tes cuiuspiā ferri conspicit: cūq; cō-
tra irascentem dissimulat verborum
iacula redderet: quasi p sequentem
nō vult ferire. S; cum iracūdi nul-
la consideratione se mitigant: 7 qsi
asabel pseq 7 isanire n̄ cessat: neces-
se ē vrbj q̄ furentes reprimere co-
nantur: nequa q̄ se in furozē erigāt
s; q̄ quid ē tranquillitatis onidant.
Quedam vero subtiliter pferant i
q̄bus ex obliquo furentis animuz
pungant: vnde 7 abner duz contra
persequentē substitit: nō cū recta s;
auersa hasta transforauit. Ex mu-
trone quippe percutere ē: ipetu ap-
te increpatōis obuiare: auersa ve-
ro hasta per sequētem ferire est: fu-
rentē tranq̄lle ex quibusdam tange-
re: 7 quasi p̄cendo supare. Asabel
aut. p̄tin^o occumbit: qz cōmote men-
tes dum 7 perci sibi sentiunt: 7 tñ re-
sponsoꝝ rōne in intimis subtrā-
quillitate rāguntur: ab eo q̄ se erere-
rant statim cadunt. Qui ergo furo-
ris sui ipetu sub lenitatis percussioe
resiliunt quasi sine ferro moriuntur.

Nō aliter admonēdi sunt humi-
les: atq; aliter elati. Capi. xli.

Liter admonēdi sunt humi-
les: atq; aliter elati. Illis in-
timādū ē: quā sit v̄a excellētia quā

tenēt. Illis vero insinuandū ē: quā
sit nulla t̄p̄alis gloria: quā 7 ample-
ctētes nō tenent. Audiant humiles
q̄ sint eterna que appetunt: q̄ vero
sint trāsitoria q̄ cōtēpnūt. Audiāt
elati q̄ sint trāsitoria q̄ ambiunt: q̄
eterna q̄ perdunt. Audiāt humiles
ex magistra voce veritatis: ois qui
se humiliat exaltabitur. Audiāt ela-
ti: ois q̄ se exaltat hūiliabitur. Au-
diant humiles: gloria p̄cedit humi-
litas. Audiāt elati: aī ruina exal-
tatur spūs. Audiāt hūiles: ad quē
respiciā. nisi ad humiles 7 q̄tum 7
tremētē sermōes meos. Audiāt ela-
ti: quid superbis terra 7 cinis. Au-
diāt humiles: de^o humilia respicit.
Audiāt elati: 7 alta a longe cogno-
scit. Audiant humiles: qz fili^o hoīs
nō venit ministrari s; ministrare. Au-
diāt elati: iniriū ois peccati supbia.
Audiant hūiles: qz redemptoꝝ no-
ster humiliavit semetipsū fact^o obe-
diēs vsq; ad mortem. Audiāt elati
quid de eozum capite scriptum est.
Ipse est rex super omnes filios su-
perbie. Occasio igitur nostre per-
ditionis facta est supbia diaboli:
7 argumentum redemptionis no-
stre inuenta est humilitas dei. Iho-
stis enim noster inter omnia condi-
tus videri sup oia voluit elat^o. Re-
demptoꝝ autē noster magnus ma-
nens super omnia inter omnia fie-
ri dignatus est paruus. Dicatur er-
go humilibus q̄a duz se cūtiūt: ad
dei similitudinem ascendunt. Di-

eatur elatis quia dum se erigunt: in
 apostate angeli imitationem cadunt
 Quid itaq; elatione deiectus: que
 dum supra se tenditur: ab altitudi
 ne vltre celsitudinis elogatur? Et
 quid humilitate sublimis: que du
 se in ima deprimit: auro suo manē
 ti super summa coniungitur? Est tri
 aliud q; in eis debeat caute pensari
 quia sepe quidam humilitatis dep
 muntur specie quidaz vero elatōis
 sue ignozantia falluntur. Nā plerū
 q; nonnullis qui sibi vidētur humi
 les: is qui hominibus deferrī non
 debet coniunctus est timor. Plerū
 q; vero elatos comitari solet libe
 re vocis assertio: et cum quedam in
 crepanda sunt vitia: illi reticēt ex ti
 more: et tamen tacere se estimant ex
 humilitate. Istiloquuntur per impa
 tientiam elationis: et tū loqui se cre
 dunt per libertatem rectitudinis. Il
 los vt peruersa non increpent: sub
 specie humilitatis premit culpa for
 midinis. Istos autem ad increpan
 da que non debent: aut magis in
 crepanda q; debent: sub imagine li
 bertatis effrenatio ipellit timoris
 Unde et elati admonendi sunt: ne
 plus q; decet sint liberi. Et humiles
 admonendi sunt ne plusq; expedit
 sint subiecti. Ne aut illi defensionem
 iustitie vertant in execrationem su
 perbie: aut isti cum student plusq;
 necesse hominibus est subiecti: cōpel
 lantur etiam eorum vitia venerari.
 Considerandum vero est q; ple

rumq; elatos vilius corripimus si
 eorum correptionibus quedaz lau
 dum fomenta misceamus. Inferē
 da nāq; illis sunt aut alia bona que
 in ipsis sunt: aut dicendum certe q;
 poterant esse si non sunt. Et tunc de
 mum refecanda sunt mala q; nobis
 displicent: cum prius ad audiendū
 placabilem eorum mentem fecerint
 premissa bona que placent. Nam et
 equos indomitos manu prius blā
 da tāgimus: vt eos nobis postmo
 dum ēt per flagella subigamus. Et
 amaro pigmentorum poculo mel
 lis dulcedo adiungitur: ne ea que
 salutē profutura est: in ipso gustu af
 pera amaritudo sentiantur. Dum
 vero gustus p dulcedinem fallitur
 humor mortiferus per amaritudi
 nem vacuatur. Ipsa ergo in elatis
 inuentionis exordia: permixta sunt
 laude temperanda: vt dum amittūt
 fauores quos diligunt: etiā correp
 tiones recipiant quas oderūt. Ple
 rumq; autem persuadere elatis vti
 lia possumus melius: si profectum
 eorum nobis potius q; illis profu
 turum dicamus: si eorum me liora
 tionem nobis magis q; sibi impen
 di postulemus. Facile eim ad bonū
 elatio flectitur: si ei⁹ inflexio et alijs
 prodesse credatur. Unde moyses q;
 regēte se deo defertiter duce ac rea
 columna pergebat cū iob ab cogna
 tum suum a gentilitatis ritu vellet
 educere: et omnipotentis dei domi
 nio subiugare ait. Profisciamur ad

locum quez dñs daturus est nobis
veni nobiscum vt bifatiamus tibi
quia dominus bona pñisit israli.
Cui cum respōdisset ille: non vadā
tecum: sed reuertar in terrā meam
in q̄ natus sum: illico adiunxit No
li nos derelinquere: tu enim nostri
in q̄bus p̄ desertum castra ponere
debem⁹: et eris ductor noster. Ne
q̄ enim moysi mentē ignorātia an
gustabat itineris: quam ⁊ ad pphe
tie sciam cognitio dimittatis expan
derat: quam colūna exteri⁹ p̄ibat:
quam de cūctis iterius per cōuer
sationem deo sedulam locutio fami
liaris instruebat. Sz. vj. vir prou
idus elato auditori colloquens so
latium petiit vt daret. Ducem requi
rebat i via: vñ dux ei fieri possz ad
vitam. Egit itaqz: vt superbus au
ditor vocat ad meliora suadēti eo ma
gis fieret deuonis quo putaret ne
cessari⁹. Et vñ se exhortationez suū
precedere crederet: ide se sub v̄bis
exhortatōis inclinarēt. Q̄ aliter
admonēdi sunt pertinaces: atqz ali
ter incoḡstātes. *Ca. xliij.*

Liter admonendi sunt incon
stantes: atqz aliter pertina
ces. Illis dicēdum est q̄ plus de se
q̄ sint sentiūt: ⁊ iccirco alienis cōsi
lijs non acquiescūt. Illis vero itimā
dum est: q̄ valde se desp̄tientes ne
gligūt: ⁊ iō leuitate cogitationuz a
suo iudicio per tēporum momenta
flectūt. Illis dicēdum est: qz nisi
meliores se ceteris estimarēt nequa

quā cūctorum cōsilia sue deliberati
oni post ponerēt. Illis dicēdum est
qz si hoc qd̄ sunt vt cūqz attēderēt:
nequaquā eos per tot varietatis la
tera. mutabilitatis aura versarz. Il
lis per paulum dī. Nolite pruden
tes eē apud vosmetipsos. At p̄tra
isti audiūt: nō circūferamur oī ven
to doctrine. De illis per salomonez
dī. Comedent fructus vie sue: suis
qz consilijs saturabūtur. De illis at
ab eo rursum scribitur: cor stultozū
dissimile erit. Cor q̄dem sapiētum
sibi metipsi semp̄ ē simile: qz duz re
ctis persuasiōibus acquiescit: cōstā
ter se in bono opere dirigit. Cor ve
ro stultozum dissimile ē: qz duz mu
tabilitate se variū exhibz: nunq̄
id quod fuerat manet. Et qz q̄dam
vitia sicut ex se metibz gignūt alia
ita ex alijs oriunt. Sciendū sumo
pere ē: qz tunc ea corripēdo melius
tergimur cum ab ipa sue amaritu
dinis fonte siccam⁹. Pertinacia q̄p
pe ex superbia: i cōstātia vero ex le
uitate generat. Admonēdi sūt
igit pertinaces: vt elationez sue cō
gitationis agnoscat: ⁊ semetipsos
vincere studeāt: ne dum rectis alio
rum suasiōibus foris superari des
piciunt: intus a superbia captiuite
neant. Admonēdi sunt solerter vt
aspiciant qz filius hominis cui vna
semper cum p̄ze voluntas est: vt ex
emplum nobis frāgende nostre vo
luntatis preberet dicit. Non que
ro voluntatem meam: sed volunta

rem patris q̄ me misit. Qui vt hui⁹
adhuc virtutis gratiā ꝑmendaret
seruaturum se hoc in extremo iudi-
cio ꝑmisit dicens: Non possum ego
a meipso facere quicquid: sed sicut au-
dio iudico. Quia itaq; conscientia
dedignatur homo volūtati aliene
acquiescere: quādo dei atq; homi-
nis filius cū virtutis sue gloriā: ve-
nit ostendere testatur se nō a semetip-
so iudicare. At ꝑ admonēdi sūt cō-
stantes vt mentē grauitate robozēt
Tunc enim gemmina i se mutabili-
tatis arcfaciunt: cum a corde prius
radices leuitatis absciunt. Quia
z tunc fabrica robusta construitur
cum prius locus solidus in q̄ poni
fundamētum debeat. puidet. Ni-
si ergo ante mentis leuitas caueat
cogitationum icōstantia mīme vi-
ditur. Et q̄b⁹ alienum paul⁹ se fuisse
ꝑhibz eum dicit. Nunquid leuita-
te vsus sum: aut que cogito secū dū
carnem cogito: vt sit apud me est z
non: Et si aperte dicat Hecirco mu-
tabilitatis aura non moueor: quia
leuitatis vitio non subcumbo.

Qualiter admonēdi sūt gule dediti:
atq; aliter abstinentes. Cap. xliij

Liter admonēdi sūt gule de-
diti: atq; aliter abstinentes.
Illos enī supfluitas locutionis: le-
uitas opis: atq; luxuria. Istos ve-
ro sepe ipatientie sepe vero supbie
culpa comitat. Nisi enim gule de-
ditos imoderata loquacitas rapet
diues ille qui epulatus q̄tidie spiē

dide dicit in lingua grauis nō arde-
ret dicens. H̄i abrahā miserere meſ
z mitte lazarum vt intigat extremū
digiti sui in aqua: vt refrige- et lin-
guam meam: qz crutior in hac flā-
ma. Quibus ꝑfecto verbis ostendi-
tur: qz epulando quottidie ebrius i
lingua peccauerat: q̄ tomis ardens
refrigerari se ꝑcipue in lingua re-
quirebat. Rursum q̄ gule deditos
leuitas ꝑtinus operis sequitur: au-
toritas sacra testat dicens. Sedit
populus māducare z bibere: z sur-
rerunt ludere. Quos plerūq; eda-
citas vsq; ad luxuriam pertrahit:
quia dum facietate v̄ter extendit:
aculei libidinis excitāt. vnde z bo-
ſti calido qui ꝑimi hominis sensū:
in ꝑcupiscentia pomi apuit: s; i pec-
cati laqueo strinxit: diuina voce dicit
ꝑdectore z ventre repes. Ac si aper-
te ei diceret. Cogitatione z inglu-
uia sup humana corda dominaris.
Quia gule deditos luxuria sequit
ꝑpheta testat: qui dūz aperta nar-
rat occulta denunciat dicens. Prin-
ceps coquorum destruit muros hie-
rusalē. Princeps coquorum venter
cui magna cura obsequij a coquis i-
pedit: vt ipse delectabiliter cibus i-
pleatur. Auri autē hierusalem vir-
tutes sunt anime: ad desiderium su-
perne pacis elenate. Coquorum igit
ꝑnceps hierusalem muros deicit:
qz dum venter in gluuie tendit: vir-
tutes anime per luxuriam destrui-
tur. Quo contra nisi inentes absti-

mentū plerūq; i patientia a sinu trā
 quilitatis excuteret: nequaq; pe-
 trus cum diceret: minūtrate in fide
 vestra virtutem: in virtute aut scie-
 tiam: in scia autē abstinentiam: pro-
 tinus vigilanter adiungeret dicēs.
 In abstinentia aut patientia? Deesse
 quippe abstinentibus patientia; pre-
 uidit q̄ eis vt adeēt admōuit. Rur-
 sum nisi cogitationes abstinentiū nō
 nūq̄ culpa supbie transigeret: pau-
 lus minime dixiss; Qui nō mandu-
 cat manducantē non iudicet. Qui
 rursus ad alios loquens dūz d̄ ab-
 stinentie virtute glorianantium perce-
 pra perstringeret adiūxit. Que sūt
 rōnem q̄dem hēntia sapie in super-
 stitionem z humilitatem: z non ad
 partēdum corpori: non in honore
 aliquo: s; ad saturitatem corporis.
 Qua in re notādum est: q̄ in dispu-
 tatione sua predicator egregius su-
 perstitioni humilitatis spēm iūxit:
 quia dūz plus q̄z necesse est per ab-
 stinentia; caro atterit: humilitas fo-
 ris ostenditur: sed d̄ hac ipsa humi-
 litate grauitē interius supbiē. Et
 nisi aliquando mēs ex abstinentie
 virtute tumesceret: nequaq̄ hanc
 velut inter magna merita pharise^o
 ille elatus z arrogans studiose nu-
 meraret dicēs. Ieiuno bis in sabba-
 to. Admonēdi sunt ergo gule de-
 diti: ne in eo q̄ escharum: delectatio
 ni incūbūt: mucrone seluxurie trās-
 figant. Quāta sibi per esum loqua-
 citas: quanta mentis leuitas insidi-

etur aspiciant: ne dum venter mollē-
 ter seruiunt: vitiorum laqueis cru-
 deliter astringātur. Tanto eni lon-
 gius a secundo parēte receditur: q̄
 to per imoderatum esum: dum ma-
 nus ad cibum tēditur: parentis pat-
 mi lapsus iteratur. Et cōtra admo-
 nēdi sunt abstinentes: vt sollicitē se
 per aspiciant ne cum gule vitioz su-
 giūt: acriora his vitia ex virtute q̄
 si generentur: ne dum carnem ma-
 cerant: ad ipatientiam spūs erūpāt:
 z nulla tam virtus sit q̄ caro vincit-
 tur: si spūs ab ira superat. Aliquā-
 do autē dum mēs abstinentiaz ab ira
 se deprimit: hanc quasi peregrina
 veniēs leticia corumpit: z eo absti-
 nētie bonū depit: quo se a spūali-
 bus vitijs minime custodit: vnde re-
 cte per pphetam d̄. In die b^o ieiunio-
 rum vestrorum iuenit voluntas
 vestra. Et paulo post: ad iudicia z
 ritas ieiunatis z percutinis pugnis
 volūtas q̄ppe ad leticiam pertinēt:
 pugnis ad iram. Incassum enim p
 abstinentiam corpus atterit: si inoz-
 dinatis dimissa motibus mens vi-
 tijs dissipatur. Rursusq; admo-
 nendi sunt vt abstinentiam suam: z
 semper sine inuagatione custodiāt:
 z nunquam hanc apud districtum
 iudicem ex mie virtutis credant:
 ne fortasse dum magni meriti esse
 creditur: cor in elatione subleuetur.
 Hinc nanq; per prophetam dicit.
 Nunquid tale est ieiunium quod
 elegi? Sed frange esuriēti panem

Tertia pars pastoralis

tuum: et egenos vagosque induc in domum tuam. Quia in re pensanda est virtus abstinentie quam parua respicit: que non nisi ex alijs virtutibus commendatur. Hinc iobael ait. Sanctificate ieiunium. Ieiunium quippe sanctificare est: adiunctis bonis alijs dignam deo abstinentiam carnis ostendere. Admonendi sunt abstinetes vt nouerint: quod tunc placentem deo abstinentiam offerunt: cum ea que sibi de alimentis subtrahunt: indigentibus largiuntur. Solerter namque audiendum est: quod per prophetam dominus redarguit dicens. Cum ieiunaretis et plangeretis in quinto et septimo mense: et per hos septuaginta annos: numquid ieiunium ieiunastis mihi? Et cum comeditis et bibitis: numquid non vobis comeditis et vobis metipsis bibitis? Non enim deo sed sibi metipsis quisque ieiunat: si ea que ventri ad tempus subtrahit: non inopibus tribuit: sed veter postmodum offerenda custodit. Ita que ne aut illos appetitus gula a stomachi mentis deiciat: aut istos afflictio caro ex elatione supplantet: audiatur illi ex ore veritatis. Attendite vobis ne forte grauentur corda vestra in crapula et ebrietate: et curis huius mundi: vbi vultis pauor adiungit: et superueniat vobis repentina dies illa. Tanquam laqueus enim superueniet in omnes qui sunt super facies terre. Audiant isti: non quid intrat in os coinquinat hoies: sed quod pro-

cedit ex ore: hoc coinquinat hoient. Audiant isti: esca ventri: et venter escis: deus autem et hunc et has destruet. Et rursum non in comestationibus et ebrietatibus. Et rursum esca nos non comendat deo. Audiat isti quod omnia munda mundis coinquatis autem et infidelibus nihil est mundum. Audiant isti: quorum deus venter est: et gloria in confusione ipsorum. Audiant isti: discedent quidem a fide: et paulo post: prohibentium nubere et abstinere a cibis: quos deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione: fidelibus: et hijs qui cognouerunt veritatem. Audiant isti: bonum est non manducare carnes: neque bibere vinum neque in quo frater tuus scandalizetur. Audiant isti: modico vino viere propter stomachum: et frequentes tuas infirmitates. Quatinus et illi discant cibos carnis immoderate non appetere: et illi creaturam dicit quam non appetunt non audeant condennare. Quod aliter admonendi sunt quam iam sua misericorditer tribuunt: atque aliter ad hec aliena rapere contendunt.

Capitulum. xliij.

Liter admonendi sunt quam iam sua misericorditer tribuunt atque aliter quam ad hec aliena rapere contendunt. Admonendi namque sunt qui iam sua misericorditer tribuunt: ne cogitatio tumida super eos se quibus terrena largiuntur extollant ne iccirco meliores se esumant: quod contineri per se ceteros vident. Nam terrene

ne domus dominus famulorum; ordines misteriaque dispiciens: hos ut regat: illos vero statuit: ut ab alijs regatur. Istos iubeat ut necessaria ceteris prebeant. Illos ut accepta ab alijs sumat: et tamen plerumque offendunt qui regunt et in pristinis gratia permanent qui reguntur. Fratrem mentur qui dissipatores sunt: sine offensione perdurant qui ex aliena dispensatione subsistunt. Admonendi sunt igitur qui iam que possident misericorditer tribuunt: ut a celesti domino dispensatores se positos subsidiorum temporalium agnoscat: et tanto humiliter prebeant quanto et aliena esse intelligunt que dispensant. Cumque in illorum misterio quibus accepta largiuntur: constitutos se esse considerant: nequaquam eos timore mentis subleuet: sed timore premat: unde necesse est ut sollicite perpendant: ne commissa indigne distribuatur: ne quidam quibus nulla: ne nulla quibus quedam: ne quibus pauca multa: ne pauca prebeant quibus multa impendere debuerant. Ne precipitatione hoc quod tribuunt inutiliter spargant: ne tarditate petentes noxie crucient: ne recipiende hic gratie: subrepat intentio: ne datois lumen: laudis transitorie appetitio extinguat: ne oblatum munus coniuncta tristitia obsideat: ne in bene oblato munere: animus plusquam decet hilarescat: ne sibi quicquam cum totum recte impleuerint attribuant: et simul omnia postquam per-

egerint perdant: ne cum sibi virtutis sue libertatis deputet: audiatur quod scriptum est. Si quis administrat tanquam ex virtute quam administrat deus. Ne in beneficiis imoderatius gaudeant audiatur quod scriptum est. Cum benefeceritis omnia que precepta sunt vobis: dicit: serui inuiles sumus: quod debuimus facere fecimus. Ne largitatem tristitia corrumpat: audiatur quod scriptum est. Hilarem enim datorum diligit deus. Ne ex ipso munere transitoriam laudem queratur: audiatur quod scriptum est. Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. id est pie dispensationi nequaquam se gloria vite presertis admisceat: sed opus reuerentis appetitionem ignoret laudis. Ne impense gratie vicissitudinem requirat: audiatur quod scriptum est. Cum facis prandium aut cenam: non li vocare amicos tuos: neque fratres: neque cognatos tuos: neque vicinos tuos diuites: ne forte ipsi te reuoluerit: et fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium voca pauperes: debiles claudos cecos: et beatus eris: quia non habet unde retribuatur tibi. Neque prebenda sunt citius: sero prebeatur: audiatur quod scriptum est. Ne dicas amico tuo: vade et reuertere. et cras dabo tibi: cum statim possis dare. Ne sub obtentu largitatis ea que possidet inutiliter spergant: audiatur quod scriptum est. Sudet elimo sine in manu tua. Ne cum multa necesse sint pauca largiatur: audiatur

Tertia pars pastoralis

quod scriptum est. Qui parce seminat
parce et metet. Ne cum pauca oportet
plurima prebeant: et ipsi postmodum
nimiam inopiam tollerantes ad ipa-
ritentiam erumpant: audiant quod scri-
ptum est. Non ut alijs sit remissio
vobis autem tribulatio. Sed ex qua-
litate vestra abundantia: illozum
inopia suppleat: ut et illozum abun-
dantia vestre inopie sit supplementum
Cum enim dantis mens ferre inopia
nescit: si multa sibi subtrahit: occasio
ne se se impatientie exquirat. Prius namque
preparatus est animus patientie: et
tunc aut multa aut cuncta sunt largi-
enda: ne dum minus equanimiter
inopia irruens fertur: et simile lar-
gitalis merces pereat: et adhuc me-
tem deterius murmuratio subsequens
perdat. Ne omnino nihil eis prebeat
quibus preferre debent aliquid pariter:
audiant quod scriptum est. Omni pe-
tenti te tribue. Ne saltem aliquid pre-
beant quibus omnino confere nihil
debent: audiant quod scriptum est. Da
bono et non receperis peccatorem.
Bene factum tibi: et non impio de-
deris. Et rursum: Panem et vinum
tuum super sepulchram iusti prestituere
et noli ex eo manducare et bibere cum
peccatoribus. Panem igitur et vinum
suum peccatoribus prebet: qui iniquo
pro eo qui iniqui sunt: subsidium impen-
dit. Unde et nonnulli huius mundi
divites: cum fame crucientur christi pa-
upe res: effusus largitalibus nutri-

unt ministriones. Qui vero id legit et
peccatori panem suum: non quod peccator:
sed quod homo est tribuit: nimirum non pec-
catorem: sed iustum nutrit pauperem:
quod in illo non culpam: sed naturam di-
ligit. Admonendi sunt et qui iam sua
misericorditer largiunt: ut solliciti
studeant custodire: ne cum commissa
peccata elemosynis redimunt: adhuc
redimenda committant: ne venales in-
sticiam dei existiment: si cum curerent
pro peccatis nimios tribuere: arbitretur
se posse inulte peccare. Plus est
namque anima quam escam et corpus plus quam
vestimentum. Qui ergo escam vel ve-
stimentum pauperibus largitur: sed
anime vel corporis iniquitate polluitur:
quod minus est iusticie obtulit: et
quod maius est culpe: sua enim deo de-
dit et se diabolo. At contra admo-
nendi sunt: qui et adhuc aliena rapere
intendunt: ut solliciti audiant
quid veniens in iudicium dominus
dicat. Ait namque. Esurivi et non dedi-
stis mihi manducare. Sitiivi et non
dedistis mihi potum. Hospes eram:
et non collegistis me. Crudus et non
cooperuistis me. Quibus et permittit
dicens. Discedite a me maledicti
in ignem eternum: qui parati estis
diabolo et angelis eius. Ecce nequa
quam audiunt quia rapinas vel que
libet alia violenta commiserunt: et ta-
men eternis gehene ignibus mancipantur:
hinc ergo colligendum est quanta
damnatione peccandi sunt: qui

aliena rapiunt: si tanta aduersio eorum
 pium et feruntur: quod sua indiscrete
 tenuerunt. Perpedant quo eos ob
 liget reat res rapta: si tali subicit
 pene non tradita. Perpedant quid
 meretur iniusticia illata: si tanta p
 cussione digna est pietas non imp
 a. Cum aliena rapere intendunt au
 diant quod scriptum est: ve ei quod mul
 tiplicat non sua: vsquequo aggrauat
 contra se densum lutus. Auaro quod
 pe contra se desus lutus aggrauare:
 est terrena: lucra cum pondere pecca
 ti cumulare. Cum multiplicare lar
 gespatia habitationis cupiunt: audi
 ant quod scriptum est: ve qui coniu
 gitis domum ad domum: et agrum a
 gro cumulatis: vsque ad terminum lo
 ci. Numquid habitabitis soli vos in
 medio terre? Ac si aperte diceret.
 Quousque vos extenditis: qui non
 habere in communi mundo consores
 minime potestis: Coniunctos qui
 dempremitis: sed contra quos vos
 valeatis extendere semper inueni
 tis. Cum augendis pecunijs auari
 inhiant: audiant quod scriptum est.
 Auarus non implebitur pecunia:
 et qui amat diuitias fructus non capi
 et eis. Fructus ex illis caperet si
 eas bene spergere non amando vo
 luisset. Quia vero eas diligendo re
 tinet: hic utique sine fructu derelin
 quet. Cum repleti cunctis simul opt
 bus inardescunt: audiant quod scri
 ptum est. Qui festinat ditari non erit

innocens. Profecto enim qui auge
 re opes ambit: vitare peccatum ne
 gligit: et more auilum captus: cum
 escam terrenarum rerum audius con
 spicit: quo strigatur peccati laqueo
 non agnoscit. Cum quibus precibus mis
 dilucra considerant: et que de futuro
 damna patiuntur ignorant: audiant
 quod scriptum est: hereditas ad quam
 festinatur in principio: in nouissimo be
 nedictione carebit. Et hac quippe
 vita initium ducimus ut ad benedi
 ctionis sortem in nouissimo uentiam.
 Qui itaque in principio hereditari fe
 stinat: sortem sibi benedictionis in
 uissimo amputant: quod dum per aua
 ritie nequitiam hic multiplicari ap
 petunt: illic ab eterno matrimonio
 exheredes fiunt. Cum vel plura am
 bunt vel obtinere cuncta que ambi
 erunt possunt audiant quod scriptum
 est. Quid prodest homini si mun
 dum uniuersum lucretur anime ve
 ro sue detrimentum patiatur? Ac
 si aperte dicat. Quid prodest homi
 ni si totum quod extra se est congre
 gat: si hoc solum quod ipse est perdat.
 Plerumque autem citius raptorum aua
 ritia corrigitur: si in verbis admo
 nentis: quod fugitiua sit presens vi
 ta monstretur: si eorum ad medi
 um memoria deducatur: qui et vi
 tari in hoc mundo: diu conati
 sunt: et tamen in adeptis diuitiis
 diu manere nequieverunt. Qui
 bus festina mors repente et simul

abstulit: quicquid eorum nequicia: nec si
mul: nec repete congregauit: quod hic
rapta reliquerunt: sed secum ad iudi-
cium cas detulerunt. Horum itaque
exempla audiant: quos in verbis su-
is. pauldubio: et ipsi condemnant: ut
cum post verba ad cor redeunt imi-
tari saltem quos iudicant erubescant.

Quod aliter admonendi sunt quod nec
aliena appetunt nec sua largiuntur:
atque aliter quod ea que habent tribuunt
et in aliena rapere non desistunt.

Liter admonendi *Ca. xlv.*
sunt quod nec aliena rapere ap-
petunt: nec sua largiuntur atque ali-
ter quod ea que habent tribuunt: et tamen
aliena rapere non desistunt. Admo-
nendi namque sunt qui nec aliena appe-
runt nec sua largiuntur: ut sollicite sci-
ant: ut ea de qua sumpti sunt: cum-
citis hominibus terra communis est: et in
circo alimentum quoque omnibus con-
ter. profert. In cassum se ergo inocen-
tes putant qui commune dei munus
sibi priuatum vendicant: qui cum ac-
cepta non tribuunt in primorum nece-
trassant quod tot pene quotidie peri-
munt: quot morientium pauperum
apud se subsidia abscondunt. Nam
cum quolibet necessaria indigentibus
largimur: sua illis reddimus: non
nostra misstramus: iusticie potius de-
bitum soluimus: quam misericordie ope-
ra ipsemus: unde et ipsa veritas cum
de misericordia caute exhibenda lo-
quitur: ait. Attendite ne iusticiam ve-
stram faciatis coram hominibus. Cui

inie et psalmista concinens ait. Disp-
sit dedit pauperibus: iusticia eius
manet in seculum seculi. Cum. n. lar-
gitatem ipensam pauperibus pum-
fissis: non hanc vocare misericordiam:
sed iusticiam maluit: quia quod a com-
muni domino tribuit: iustum. pfe-
cto est: ut quicunque accipiunt eo comu-
niter viuunt: et vtant. Ibi et salomō
ait. Qui iustus est tribuit et non cessa-
bit. Admonendi sunt quoque ut solli-
cite attendant: quod ficulnea que fructum
non habuit: contra hanc districtus agri-
cola queritur: dicens quod et terram oc-
cupauit. Terram quippe ficulnea
sine fructu occupat: quando mens te-
natus: hoc quod pdesse multis po-
terat inutiliter seruat. Terras ficul-
nea sine fructu occupat: quando so-
cum quem ex arare alius per solem
boni operis valuit: stultus per desi-
die umbram premit. Hi autem de-
cere non nuntiam solent. Lōcessis vtinur
aliena non querim. Et si digna mi-
sericordie retributione non agimus
nec tamen puerfa perpetrare. Quod
siccirco sentiunt: quod videlicet aurem cor-
dis a verbis celestibus claudunt. Ne-
que enim diues in euangelio qui idue-
bat purpura et bysso: qui epulaba-
tur quotidie splendide: aliena rapu-
isse: sed infructuose propriis vsus su-
isse perhibetur. Cumque post hanc vi-
tam vitrix gelena suscepit: non quod
licitus aliquid gessit: sed quia imode-
rato vsu totum se illicitis tradidit.

Admonendi sunt tenaces ut no-

uerint q̄ hāc primam iniuriarū deo
faciūt: q̄ dātī sibi omnia: nullā mi-
sericordie hostiam reddūt. Hic eis
psalmista ait. Nō dabit deo ppitia-
tiones suā: nec precium redemptionis
aie sue. Precium quippe redem-
ptionis dare est: opus bonum preue-
nienti nos gr̄e reddere. Hic iohan-
nes exclamat dicens. Fas securis ad
radicem arboris posita est. Omnis
arbor que nō facit fructum bonum
excidetur z ī ignem mittet. Qui er-
go se innoxios quia aliēna nō rapi-
unt estimā: ritum securis vicine p̄-
uideāt: z torporem ip̄rouide securi-
tatis amittāt. ne cum ferre fructū
boni operis negligūt: a p̄nti vita sū-
ditus quasi a viriditate radice ex-
siccet. Et cōtra admonēdi sūt q̄ z
ea que habet tribuūt: z tamē aliēna
rapere nō desistūt: ne valde munifi-
ci videri appetāt: z de boni specie d̄-
teriores fiant. Hic eim sua idiserete
tribuētes: nō solum vt supra iaz di-
xim⁹ ad ip̄atiētie proumpunt mur-
muratōem: sed cogēte se inopia v-
q̄ ad auariciā deuoluūt. Quid
vero eorum mēte ifelicis: quib⁹ de
largitate auaritia nascit: z p̄cōz se-
ges: quasi ex virtute semiat. Pri-
us itaq̄ admonēdi sunt vt tenere
sua rōnabiliter sciāt: z tunc demum
vt aliēna nō ambiant. Si enim ra-
dicē culpe ī ipsa effusione nō excutit
nūq̄ per ramos eruberās auariti-
e spina siccatur. Occasio ergo ra-
piēdi subtrahitur: si bene prius ius

possidendi disponatur. Tunc ve-
ro admōiti audiāt: quomodo ea q̄
habēt misericorditer tribuāt: quan-
do nimirum didicerit: vt bona mi-
sericordie per iteriectam rapine ne-
quitiāz nō cōfundāt: violēter ei ex-
cūt q̄ miter largiūt. Sed aliud ē
pro p̄cis misericordiam facere. aliō
pro misericordia faciēda peccare: q̄
iam nec misericordia nūcupari po-
test: quia ad dulcem fructum nō p̄-
ficiūt: que per vīrus pestifere radice
amarescat. Hic est enim q̄ ipsa sacri-
ficia per pp̄betam d̄nis reprobat d̄-
cēs. Ego dominus diligens iudici-
um z odio habēs rapinam ī holo-
caustum. Hic iterum dicit. Hostie ī-
piozam abominabiles: quia ex sce-
lere offerūt. Qui sepe quoq̄ idē-
gentibus subtrahūt: que deo largi-
untur. Sed quāta eos ai aduersio-
ne renuat: per quēdam sapiētez do-
minus d̄mōstrat dicens. Qui offert
sacrificium ex sba paup̄is: quasi q̄
victimat filium ī cōspectu p̄cis sui.
Quid nāq̄ itollerabilius eē pōt: q̄
in ore filij aī oculos p̄cis: hoc ita
q̄ sacrificium quāta ira aspiciatur
ostēditur: qd̄ orbatī p̄cis dolori cō-
paratur. Tamē plerūq̄ quāta tri-
buūt pensāt: quāta aut rapiūt con-
siderare dissimulant: quasi merce-
dem numerant: z perpendere cul-
pas recusant. Audiant itaq̄ quod
scriptum est. Qui mercedem cōgre-
gavit: misit eos in saculum perulsi.
In saculo quippe perulso: videtur

Tertia pars pastoralis

quando pecunia mittitur: sed quādo emittitur non videtur. Qui ergo quāta largiuntur aspiciunt: sed quanta rapiunt non perpedūt: in p. tulo saculo mercedes mittunt. Et profecto has in spem sine fiducia in tuentes congerunt: sed non inuen- tes perdunt. **Q**ualiter admonēdi sunt discordes: aliter vero pacati.

Capitulum .xvi.

Liter admonēdi sunt discor- des: aliter vero pacati. Dis- cordes nāq; admonēdi sunt vt cer- tissime sciant: q; quātibz virtuti- bus polleā: spirituales nullaten^o sic- ri possunt: si per concordiam pri- mis vniri negligunt. Scriptuz q; pe est. Fructus autē sps est caritas: gaudium: pax. Qui vero pacē ser- uare non curat ferre fructum spūs recusat. Hinc paulus ait. Cum sit i- ter vōs cēlus: et contentio nōne car- nales estis? Hinc iterum dicit. Pa- cem seqmīni cū omnibus: et sancti- moniam: sine qua nemo videbit de- um. Hic rursus admonēs ait. Sol- liciti seruire vnitatem spūs in vici- lo pacis. vnum corpus et vn^o spūs: sicut vocati estis in vna spe vocatio- nis vestre. Ad vnam igit spem vo- cationis nequaquā pertingitur: si non ad eam cum proximis mentis vnitatem curratur. At sepe nonnul- li cum quedam spūaliter dona per- cipiant: superbiendo donum cōco- die quod magis est amittunt: vt si

fortasse carnem preceteris q; edo- mat: concordare eis quos supat ab- stinendo contēpnat. Sed qui absti- nentiam a concordia separat: quid admonēat psalmista ppendat. Aut enim. Laudate eum in tympano et choro. In tympano nāq; sic a et p- cussa pellis resonat. In choro autē voces societate concordant. Quis- quis itaq; corpus affligit sed con- cordiam deserit: deum quidem lan- dat in tympano: sed non laudat in choro. Sepe vero dum maior sciē- tia quosdam erigit: a ceterorum so- cietate disiūgit. Et quasi quo pl^o sa- piunt: eo a concordie virtute desipi- unt. Ibi itaq; audiant quid per se- metipsam veritas dicat. Habete sal- tem vobis: et pacem habete inter vos. Sal quippe sine pace: nō virtutis est donum: sed dānationis angū- tum. Quo emz quisq; melius sapit eo deterius delinquit. Et licet in- excusabiliter merebitur supplitiū q; prudenter potuit si voluisset vitare peccatum. Quib^o recte per iacobuz dicit. **Q**ui si celum amarum habetis et contēdēs sunt in cordibus vestris nolite gloriari: et mendaces esse ad- nersus veritatem. Non est ista sa- pientia desursum descendens: sed terrēa animalis diabolica. Que at desursum est sapia: primum qdem pudica est: vnde pacifica. Pudica videlicet: quia iudicat et intelligit ca- ste. Pacifica autem: quia per elatio-

penem seminime a societate proximo
rum disiungit. Admonendi sūt di
sidentes q̄ tandā nullum sacrifi
cium deo bono operis imolant: quā
diu a proximorum caritate discor
dant. Scriptum nāq̄ ē. Si offers
munus tuum ad altare: et ibi recoz
datus fueris q̄ frater tu⁹ h̄z aliqd
aduersus te: relinque ibi munus tu
um an altare: et vade prius reconci
liari fratri tuo: et tunc venies offe
res munus tuum. Ex qua precepti
one pensandum est: quozum bo
stia repellitur: q̄ intollerabilis cul
pa monstratur. Nam cum mala cū
cta bonis sequentibus diluantur:
p̄semus quanta sint mala discor
die: que nisi extincta fuerint fundi
tus: bonū subsequi non permittūt.

Admonendi sunt discordes vt
si aures a mandatis celestibus ōdi
nant: mētis oculos ad consideran
da ea q̄ i istis ōsant aperiat. Qu
aues sepe vnus generis sese volā
do socialiter nō deserunt: q̄ congre
gatim animalia bruta pascunt: q̄
si solerter aspiciamus: concordādo
sibi irrōnalis creatura indicat quā
tum malum per discordias rōnalis
creatura cōmittat: quando hoc cū
ratiōis intēione pdidit: qd̄ illa na
turali motu custodit. At contra ad
monēdi sunt pacati: ne dum plusq̄
necesse est: pacem quam possident
amant: ad perpetuas peruenire nō
appetāt. Plerūq̄ enim graui⁹ mē

tis intentionē rerum tranquillitas
tēptat: vt quo non sunt molesta q̄ te
nent: eo minus amabilia fiant q̄ vo
cant: et quo delectat̄ p̄ntia: eo nō in
quirātur eterna: vñ p̄ semetipsā ve
ritas loq̄ns: cū terrenā pacē a sup
na distingeret: atq̄ ad v̄turam di
scipulos ex p̄ntia puocaret ait. Pa
cem relinquo vobis: pacem meam
do vobis. Relinquo s̄. transitoriā
domansuram. Si ergo in ea q̄ re
licta ē cor figitur: nūq̄ ad illam que
v̄da est p̄uenitur. Pax igit̄ pre
sens ita tenēda ē: vt et diligi debeat
et contēpni: ne s̄imoderate diligit̄
diligentis animus in culpa teneat
vnde et admonēdi sūt pacati: ne dū
nimis humanam pacē desiderant:
p̄rauos hominum mores nequaq̄
redarguant: et consentiendo per
uersis: ab auctoris sui pace disjūn
gant. Ne dū humana foris iurgia
metūt: interni federis discissioe se
riantur. Quid est enim pat̄. transi
toria: nisi quoddam vestigium pa
cis eterne? Quid ergo esse demen
tius potest: quam vestigia in pul
nere impressa diligeret: sed ipsum a
quo impressa sunt non amare. Hic
dauid cum totum se ad federa pa
cis interne constringeret: testat̄ q̄
cum malis concordias non teneret
dicens. Nōne quite oderant deus
oderam illos: et super inimicos tu
os tabescebam. Perfecto odio ode
ram illos: inimici facti sunt mihi.

Tertia pars pastoralis.

Inimicos etenim dei perfecto odio
 odisse est: et quod facti sunt diligere: et
 quod faciunt increpare: mores pra-
 uorum iterumere: vite prodesse. De
 sadum est igitur: quando ab increpa-
 tione quiescitur: quanta culpa cum per-
 sumis par tenetur: si propheta tantus
 hoc velut in hostiam deo obtulit: quod
 contra se prauorum pro domino inimi-
 citias excitauit. Hic est quod leui tribus
 assumptis gladijs per castrorum tra-
 siens media: quod feriendis peccatoribus non
 luit parcere: deo manum deca est conse-
 crasse. Hic finces peccantium cuius
 gratiam spernes: coeutes cum madais
 amicus perculit: et iram domini ira-
 tus placauit. Hinc per semetipsam
 veritas dicit. Nolite arbitrari quia
 venerim pacem mittere in terras: non
 veni pacem mittere sed gladium.
 Malorum namque cum incaute amici-
 tijs iungimur: culpis ligamen: unde
 iosaphat qui tot de afflictis vita pre-
 conijs attollit: de achab regis ami-
 citijs pene periturus increpatur: cui
 a domino per prophetam dicit. Impio
 prebes auxilium: et his qui oderunt
 dominum amicitia iunges. Et sic
 circo fram quidem domini merebaris:
 sed bona opera iuenta sunt in te: eo quod
 abstuleris lucos de terra iuda. Ab
 illo eim qui sume rectus est: eo ipso
 iam discrepat: quo peruersorum ami-
 citijs vita nostra concordat. Ad-
 monendi sunt peccati: ne si ad corre-
 ptionis verba persistat: temporalem
 pacem sibi perturbare formident.

Rursusque admonendi sunt ut ean-
 dem pacem dilectione integra tene-
 ant intrinsecus: quia per inuersiones
 vocis extrinsecus sibi turbant. Quod
 utrumque dauid prouide se perhibet ser-
 uare cum dicit. Cum his qui ode-
 runt pacem eram pacificus: cum lo-
 quebar illis impugnabant me gra-
 tis. Ecce et loquens impugnabatur:
 et tamen impugnatus erat pacificus
 quia nec insaniens cessabat repre-
 hendere: nec reprehensos negligebat
 amare. Hic est paulus ait. Si si-
 eri poterit: quod ex vobis est: cum omnibus
 hominibus pacem habentes. Hoz
 taturus discipulos ut pacem cum ho-
 minibus haberet premisit dicens si sic-
 ri poterit: atque subiunxit: quod ex vobis
 est. Difficile quippe erat: ut si male
 acta corripere: habere pacem cum
 hominibus posset. Sed cum temporalis
 pacem prauorum cordibus ex nostra increpatione
 perfunditur: iniolata necesse est ut in
 corde seruetur. Recte itaque ait quod
 ex vobis est. Ac si nimis dicat. Quod
 pacem ex duapartem sensu subsistit: si
 ab eis qui corripuntur expellitur: ut
 gratiam in via qui corripitis mente tene-
 atur: unde idem rector rursus admonet di-
 scipulos dicens. Si quis non obedit ver-
 bo nostro per epistolam hunc notate: et non
 commiscamini cum illo ut perfundatur: at-
 que illico subiunxit. Et nolite ut inimi-
 cum estimare illum: sed corripite ut
 fratrem. Ac si diceret. Pacem cum
 eo exteriori soluite: sed interiori
 rem circa illum medullitus custo-

dite: vt peccantis mentem sic vestra
discordia feriat quatenus ⁊ par au
reis cordibus nec abnegata disce
dat. **Q**ualiter admonedi sunt se
minantes iurgia: atq; aliter pacifi
ci.

Capitulum. xlvij.

Liter admonendi sunt semi
nantes iurgia: atq; aliter pa
cifici. Admonendi namq; sunt q iur
gia seminant: vt cuius sequaces sint
agnoscant. De apostata quippe an
gelo scriptum est. Cum bone messi
giana fuisset inserta: inimicus ho
mo hoc fecit. De cuius et membro
per salomonem dicit. Homo apostata
vir inutilis: gradit ore peruerso
annuit oculis: terit pede: digito lo
quitur: prauo corde machinat ma
lum: ⁊ in omni tempore iurgia semi
nat. Ecce q seminantes iurgia dice
re voluit: prius apostatam nomina
uit: quia nisi more superbiens ange
liis conspectu conditoris prius int
querfione mentis caderet: foras p
modum vsq; ad seminanda scanda
la non veniret. Qui recte scribit: q
annuit oculis: digito loquitur terit
pede. Interior namq; est custodia: q
ordinata seruat exterius membra.
Qui ergo statum mentis perdidit
subsequenter foras incostantia mo
tionis fluit: atq; exteriori mobilita
te indicat: q nulla interius radice
subsistat. Studiant iurgiorum semi
natores quod scriptum est. Beati
pacifici quoniam filij dei vocabun
tur. Atq; e diuerso colligant: quia

si dei vocantur filij: qui pacem facti
unt: proculdubio filij sathane sint q
confundunt. Omnes autem q se per
discordiam separant: a iudicium di
lectionis arefunt: qui ⁊ si boni ope
ris fructus in suis actionibus pro
ferunt: profecto nulli sunt: qz no ee
vnitate caritatis oriunt. Hinc ergo
attendat seminantes iurgia: quam
multipliciter peccant: qui dum vnā
neq; tam perpetrant ab humanis
cordibus cunctas simul virtutes era
dicant. In vno enim malo vniversa
peragunt: qz seminando discordia
caritatem que nimirum virtutis or
um est mē extinguunt. Quia autem
nihil est pretiosius deo virtute dile
ctionis: nihil desiderabilius ē dia
bolo extinctione caritatis. Quisq;
ergo seminando iurgia proximoz
dilectionem perimit: dei hosti fami
liarius seruit: quia quā ille amissa
cecidit: hanc iste vulneratis cordi
bus subtrahens: eis iter ascensiois
abscindit. At contra admonedi
sunt pacifici: ne tante actionis pon
dus lenigent: si inter quos fundare
pacem debeant ignorant. Nam si
cui malum nocet si vnitas desit bo
nis ita valde est nocū si nō distina
lis. Si ergo peruersorum nequitia
in pace iungit: profecto eorum ma
lis actibus robur augetur: qz quo
sibi i malitia congruit: eo se robu
stius bonorum afflictionibus illu
dunt. Hinc namq; est q contra dam
nati illius vasis. v3. antepi predicat

Tertia pars pastoralis

tores diuina voce beato iob dicit. Membra carnum ei⁹ coherent ū sibi. hic sub squamarum spē d'eius satellitib⁹ perhibet: vna vni coniu git: nec spiraculum incedit q̄dez p̄tas. Sequaces quippe illius quo nulla inter se discordie aduersitate diuisi sunt eo i bonorum nece graui us glomerant. Qui ergo iniquos pace sociat iniquitatis vires admini strat: qz bonos eo d'eterius depmūt quo z vnanimiter persequūtur: vn de predicator egregius graui phariseorum seduceorūqz persecutione deprebensus: inter semetipfos diuidere studuit: quos cōtra se vnitos grauitur vidit: cū clamauit dicens: viri frēs: ego phariseus sum filius phariseorum: de spe z resurrectione mortuorum ego iudico. Dūqz s'adu cci spem resurrectionemqz mortuorum eē denegarent: quam pharisei iuxta sacri eloqui p̄cepta crederēt: facta in persecutorum vnanimitate dissensio est: z diuisa turba illesus paulus exiit: q̄ hunc pri⁹ vnita imā niter p̄ssit. Admonēdi sunt itaqz qui faciente pacis studijs occupā tur: vt prauorum mentib⁹ prius de beant amorē interne pacis infunde re: quatin⁹ eis postmodum valeat exterior pax prodesse: vt dum mēs eorum nullius cogitatione suspēdi aur: nequaquā ad nequitiam ex hu ius perceptiōe rapiant. Dumqz su pernam puidēt: terrenā nullomo do ad ysum sue deteriorationis in

clinēt. Cum vero peruersi quiqz ta les sunt vt nocere bonis nequeant: ēt si concupiscant: inter bos nimirz debz terrena construi pax: z priuū q̄ ab eis valeat superna cognosci: vt hi. s. quos contra dilectionē dei malicia sue impietatis exasperat: saltem ex priui amore mansuescāt: z quasi euicino ad meli⁹ transeant: vt ad illam que a se longe ē pacē condi toris ascendant. Qz aliter ad monēdi sunt qui sacre legis verba nō recte intelligunt. Atqz aliter q̄ recte q̄dez intelligunt: s; humiliter nō loquunt. *Lapi. xlvij.*

Liter admonēdi sunt qui sa cre legis verba nō recte intel ligunt. Atqz aliter qui recte intelli gunt: sed humiliter nō loquuntur. Admonēdi enī sūt qui sacre legis verba recte nō intelligūt: vt perper dant qz saluberrimuz vini potuz in veneni poculū vertunt: ac per medi cinale ferrum vulnere mortali se feriūt: dū per hoc in se sana perimūt per quod salubriter abscidere sauci ata debuerunt. Admonēdi sunt vt perpēdant qd scriptura sacra in no cte vite p̄stitis: quasi quedā lucerna nobis posita est: cuius nimirz ver ba dum non recte intelligunt: de ly mine tenebescunt. Quos. v3. ad in tellectū prauū intētio peruersa non rapet: nisi prius superbia inflaret. Dum enim se pze ceteris sapientes arbitrantur: sequi alios ad meli us intellecta d̄spiciūt: atqz vt apud

imperitum vulgus scie sibi nomen
 extorqueant studet sum opere 7 ab
 alijs recte intellecta: destrinere 7 sua
 peruersa roborare: vnde bñ per p
 phetam dñ. Secuerunt pregnantes
 galaad: ad dilatandum terminum
 suum. Galaad nãq; aceruus testimo
 nij dñ. Et quia cuncta simul congre
 gatio ecclesie per confessionem ser
 uuit testimonio veritatis nõ icõgrue
 per galaad et celsa exprimit: que ore
 cunctozum fidelium de deo queq; sũt
 vera testat. Pregnantes autem vo
 cant anime que itellcũ verbi ex di
 uino amore concipiunt: si ad perfectũ
 tẽpus veniant: conceptam intelligẽ
 tiam operis ostensione pariture.
 Terminum vero suum dilatare est
 opinionis sue nomẽ extendere. Se
 cuerunt ergo pregnantes galaad:
 ad dilatandum terminum suum: q̃a
 nimirum heretici mentes fidelium
 que iam aliqd de veritatis itellcũ
 conceperant: peruersa predicatiõẽ
 perimunt: 7 scie sibi nomen extende
 runt: paruulorum iam corda d̃ ver
 bi conceptione gravida erroris gla
 dio scindunt: 7 quasi doctrine sibi opi
 nionem faciunt. Hos ergo cum co
 namur istruere ne peruersa sentiãt:
 admonemus prius ne inanem glori
 am querant. Si enim radix elatio
 nis abscidit: consequenter rami pra
 ue assertionis arefiunt. Admonedi
 sũt et ne errores discordiasq; gene
 rando: leges dei que iccirco data e
 vt sacrificia sathane phibeat: eadẽ

ipsam in sacrificiũ sathane vertant:
 vnde per phetam dominus queritur
 dicẽs. Dedi eis frumẽtium vinum 7
 oleum 7 argentum multiplicauit eis
 7 aurum: que fecerunt baal. Frumẽ
 tum a domino accepimus quando
 in ocis obscuriorib; sub ducto reg
 mine lre per medullam spũs legis i
 terna sentim: vinũ suum dñs pstat
 cũ scriptare sue alra p̃dicatiõẽ nos
 debiat. Oleũ quoq; suũ nobis tri
 buit: cũ p̃ceptis aperiorib; vitã no
 stram blanda lenitate disponit. Ar
 gentum vero multiplicat: cũ nobis
 luce veritatis plena eloquia submi
 nistrat. Auro quoq; nos ditat. qñ
 cor nostrum itellcũ sumi fulgoris
 irradiat. Que cuncta beñtici baal of
 ferunt: quia apud auditorũ suozum
 corda: corrupte omnia itelligendo
 peruertunt. Et de fructu d̃i vino 7
 oleo argento pariter 7 auro sathane
 sacrificium imolant: qz ad errorem
 discordie: verba pacis inclinãt. Ad
 monendi sunt vt perpendant quia
 dum peruersa mente de p̃ceptis
 pacis discordiam faciunt: iusto dei
 examine ipsi de verbis vite moriun
 tur. Et contra admonendi sunt
 qui verba quidem legis recte intel
 ligunt: s; bec humiliter non loquũ
 tur: vt in diuinis sermonibus pri
 usquam eos alijs proferant: semet
 ipsos requirant: ne insequentes
 aliozum facta se deserant: 7 cum
 recte cuncta de sacra Scriptura
 sentiunt: hoc solum quod per il-

lam contra elatos dñi nō attendant. Improbis quippe et iperitis est medicus qui alienum mederi appetit: et ipse virtus patitur quod nescit. Qui igitur verba dei humiliter nō loquuntur, peccato admonēdi sunt: ut cum medicamina egris imponunt prius virus sue pestis inspiciāt: ne alios medēdo ipsi moriātur. Admoneri debēt ut considerēt ne a virtute dei: dicēdi qualitate discordēt ne loquendo aliud: et ostēdendo aliud predicēt. Audiāt itaq; quod scriptum est. Si quis loquitur quasi sermones dei. Qui ergo verba que proferunt ex propriis nō habēt: cur quasi de propriis tumēt. Audiāt quod scriptum ē. Sicut ex deo et corā deo in xpō loquimur. Ex deo enim coram deo loquimur: qui predicationis verbum: et quia deo accepit intelligit et placere per illud deo non hominibus querit. Audiāt quod scriptum est. Abominatio domini est omnis arrogans. Quia videlicet dum in verbo dei gloriam propriam querit: ius dātis inuadit: eumque laudi sue postponere nequaquam metuit: a quo hoc ipsum quod laudatur accepit. Audiāt quod predicatori per salomonem dicitur. Bibe aquam de cisterna tua: et fluēta putei tui. Deriuentur fontes tui foras: et in plateis aquas diuide habeto eas solus: nec sint alieni participes tui. Aquas quippe de sua cisterna predicator bibit: cuius ad cor suum rediens prius audit ipse quod

dicit. Bibit enim fluēta sui putei si sui irrigatione infunditur verbi: vnde bene subiūgitur. Deriuentur fontes tui foras et in plateis equas diuide. Rectum quippe est: ut prius ipse bibat: et tunc alijs predicando influat. Fontes namque foras deriuare ē: exterius vniū alijs predicationis infundere. In plateis autē aquas diuidere ē: in magna auditorum multitudiē iuxta vniū cuiusque qualitate diuina eloquia dispensare. Et quā plerūque inanis glorie appetitus subrepat: dum sermo dei ad noticiam multorum currit: postquā dictum ē in plateis aquas diuide: recte subiūgitur: habeto eas solus: nec sint alieni participes tui. Alienos quippe malignos spūs vocat: de quibus per prophetam voce temptati hoīs dñi. Alieni in surrexerunt in me: et fortes quesierunt animam meam. Sit ergo aquas in plateis diuide: et tamen solus habē. Ac si apertius dicat. Sic necesse ē ut predicationi exteriū seruitas quatinus per elationem te in mundis spiritibus non coniungas ne in diuini verbi ministerio: hostes tuos ad te participes admittas. Aquas ergo et in plateis diuidimus et tamē soli possidemus: quando et exterius late predicationem fundimus: et tamen per eam laudes humanas assequi minime ambimus.

Quod aliter admonēdi sunt qui cum predicare diuine valeant: premium humilitate formidant. Atque aliter r

quos a p̄dicatione ip̄fectō vel etas
phibet: ⁊ tamen p̄cipitatio impel-
lit. *Cap. xlii.*

Liter admonēdi sunt qui cū
p̄dicare digne valeant: p̄ nimia hu-
militate formidant: atq; aliter ad-
monēdi sunt q̄s a p̄dicatione imp̄-
fectio vel etas phibet: ⁊ tamen p̄-
cipitatio impellit. Admonēdi nāq;
sunt: qui cū p̄dicare vtiliter possūt:
imoderata tñ humilitate refugiant
vt ex minorib; p̄sideratiōe colligant:
q̄tum i maiorib; rebus delinquant
Sic enī indigētib; p̄mis ipsas
quas habent pecunias abscondēt
adiutores p̄culdubio calamitatis
extitissent. Quo igitur reatu p̄strin-
gantur aspiciant: qui dum peccan-
tibus fratrib; x̄bum p̄dicationis
strahūt: morientib; mētibus vite
remedia abscondunt. Unde bene
quidam sapiens dicit: Sapiētia
abscondita ⁊ thesaurus abscondit;
que vtilitas i vtriq; ⁊ Si populos
fames attereret: ⁊ occulta ipsi fru-
menta suarēt: auctores p̄culdubio
mortis existerēt. Quia itaq; pena
plectendi sunt p̄siderēt qui cū fame
verbi anime pereār: ipsi panē perce-
pte gratie nō misstrāt. vñ ⁊ bene per
salomonem dī. Qui abscondit fru-
menta maledicetur in populis. Fru-
menta quippe abscondere est: p̄di-
cationis scē apud se verba retinere.
In populis aut talis quisq; maledi-
citur: q; i n̄ solius culpa silentij. pro
multorum quos corrigere potuit pe-

na dānatur. Si medicinalis artis
minime ignari secandum vuln; cer-
nerēt ⁊ tamē secare recusarent: pro
fecto peccatum fraterne mortis ex
solo torpore cōmitterent. Quanta
ergo culpa inoluant aspiciant: qui
dum cognoscunt mentiu; vulnera:
curare ea negligūt sectōe verborū:
vñ ⁊ bñ p. p̄pheta dī. Maledictus
ois q; phibz gladii suū a sanguine.
Gladiū q̄ppe a sanguine phibere
est p̄dicationis verbū a carnali vi-
te it̄fectōe retinere. De quo gladio
rursū dī. Gladius me; deuorabit
carnes. Ibi itaq; cū apud se sermo-
nem p̄dicationis occultant: dīnas cō-
tra se snias terribiliter audiāt: qua-
tinus ab eorum cordibus timorem
timor expellat. Audiantq; talentū
q; erogare noluit cum sentētia dam-
nationis amisit. Audiant q; paul;
eose a proximorū sanguine mūdū
credidit: quo feriendis eorum vitē
is non pepercit dicens. Contestor
vos hodierna die q̄a mūdus sum a
sanguine oīum vestrum. Nō enim
subterfugi quominus anūciarem
omne cōsiliū dei vobis. Audiant
q; d̄ voce angelica iohānes admōet
cum dicit. Qui audit dicat v̄i: vt
nimirum cui se vox interna isinuat
lluc etiaz clamādo alios quo ip̄era-
pitur trahat: nefozes clausas ēt vo-
catus iueniat: si vocatiuacu; appro-
pinqt. Audiat q; Isaias q; a verbi
mysterio tacuit: illustrat; luie sup-
no: magna voce p̄nie seipse rēphē-

dit dicēs. Uemibi q̄a tacui. Audi
ant q̄ p̄ salomonē in illum p̄dicati/
ōnis sc̄ia multiplicari p̄mittitur q̄
in hoc q̄ iā optinuit torporis vitio
nō tenet. At nāq̄. Anima que be
nedicit impiguabit: 7 q̄ iebziat ip/
se inebziabit. Qui enim exterius p̄
dicādo b̄ndicit interioris augm̄ti p̄
guedinē recipit: 7 dum d̄no eloq̄o
auditorum mētē debziare nō desi
nit: potu multiplicati muneris de/
bziat^o excreſcit: audiāt q̄ dauid hoc
d̄no i munere obtulit: q̄ p̄dicatoris
gratiā quas accepit nō abscondit di
cens. Eccel labia mea nō p̄hibebo:
d̄ne tu cognouisti. Iustitiam tuam
nō abscondidi in corde meo verita
tem tuā 7 salutare tuū dixi. Audiāt
q̄ sp̄ōsi eloq̄o ad sp̄ōsā dicat. Qui
bitas i hortis sponsi ausculta. Fac
me audire vocē tuā. Ecclesia q̄ppe
i hortis bitat: q̄ ad uiriditate itimā
exulta plātaria uirtutū suat. Cui^o
uocem amicos ausculta are ē electos
q̄sq̄ uerbū p̄dicatiois illi^o deside
rare. Quā. v3. uocē sp̄ōsus audire
desiderat: quia ad p̄dicationē eius
p̄ electoz suorum animas anhelat.
Audiāt quod moyses cū irascētes
d̄uz populo cerneret: 7 assumi ad u/
ciscendum gladium iuberet: illos a
parte dei denūciauit existerē: q̄ de
linquētium scelera icuntanter feri
rent dicens. Si quis ē d̄ni iungat
mibi. Donat uir gladius sup femur
suum. Ite 7 redite de porta vsq̄ ad
portā p̄ mediū castrorū: 7 occidat
us quisq̄ fratrem: 7 amicum: 7

primū suū. Gladius quippe super
femur suū ponere ē: p̄dicatiois stu
dium uoluptatibus carnis auferre
ut cū sc̄a q̄s studet dicere: curet ne
cesse ē illicitas suggestiōes edoma
re. De porta uero vsq̄ ad portā ire
necesse ē: a uicio vsq̄ ad uitiū p̄ q̄ ad
mētē mors ingredit: in crepādo
discurrere. Per mediū uero castro
rum ē transire: tanta equalitate in
tra ecclesiam uiuere: ut qui deliquē
tium culpas redarguit: i nullius se
debeat fauore declinare. unde recte
subiungit: occidat fratres 7 amicum
7 primat^o suum. Fratrem. s. 7 ami
cum 7 primū suū interficit: quicuz
punienda iuenit: ab increpationis
gladio: nec eis quos p̄ p̄iunctionē di
ligit p̄ci. Si ergo ille d̄i d̄i qui ad
uitia feriēda celo d̄ni amoris exē
tat: p̄fecto se eē dei denegat: qui
quantū sufficit: i crepare carnalium
uitā recusat. At q̄ admonēdi sūt
quos p̄dicationis offō ip̄fectio uel
etas p̄hibz: 7 tū p̄cipitatio impellit
ne dum tanti sibi onus offitij p̄ci
pitatōe arrogat uia sibi sequentis
melioratōis abscondat. Et cū arripi
unt intēpestiue q̄ nō ualēt: p̄dāt et
q̄ iplere q̄nq̄ potuissēt: atq̄ sciam
quā in cōgrue conant ostēdere: ut
ite ostēdant amississe. Admonēdi
sunt ut p̄siderēt: q̄ pulli antiū si ante
penarum perfectionē uolare appe
tunt: cum in altū ire cupiunt in ima
mergunt. Admonēdi sunt ut con
siderent q̄ structuris recentib^o nec
dūq̄ solidatis si tignozum p̄dus

superponit: non habitaculum: sed
 ruina fabricat. Admonēdi sunt vt
 cōsiderent: qz cōceptas soboles se-
 mine si prius q̄ plene forment pro-
 ferunt: nequa q̄ domos s̄ tumulos
 implēt. Hinc est. n. q̄ ipsa veritas q̄
 repente quos vellet roboreare potu-
 iss̄: vt exēplum sequentib⁹ se daret:
 ne imperfecti p̄dicare p̄sumerent
 postq̄ plene discipulos s̄ virtute p̄-
 dicatōis instruxit: illico adiunxit:
 vos autē sedete i ciuitate quo ad vl-
 qz induamini virtute ex alto. In ci-
 uitate q̄ppe sedemus si intra menti-
 um nostrarū nos claustra constrin-
 gimus: ne exteri loquendo euage-
 mur: vt cum virtute diuina perfecte
 induamur: tūc q̄si a nobis metipsis
 foras ēt istruentes alios exeamus.
 Hinc per quēdam sapientem d̄: A-
 dolescens vix loquere in cā tua: z si
 bis interrogatus fueris: habeat ini-
 tium responsio tua. Hinc ē q̄d idem
 redēptor noster cum in celis condi-
 tor sit: z in sue potētie ostēsiōe sem-
 per doctor angelorum: an̄ tercena-
 le tēpus in terra magister fieri no-
 luit hoium: vt videlicet p̄cipitatis
 v̄ saluberrimi timoris infunderet:
 cū ipse ēt q̄ labi nō poss̄: p̄fecte vite
 gr̄az non nisi p̄fecta etate p̄dicaret.
 Scriptus quippe ē. Cum fact⁹ ess̄
 annorum duodeci remāsit puer ie-
 sus in ierusalem. De quo a parenti-
 bus requisito paulo post subditur.
 Inuenerunt illum i templo sedētes
 in medio: doctorum audientem il-

los z interrogātem: vigilantiaqz
 consideratione pensandum ē. q̄ cū
 Iesus annorum duodecim d̄: i me-
 dio doctorum sedēs: nō docēs sed
 iterrogans inuenit. Quo. s. ex p̄lo
 ostendit: ne infirmus docere quis
 audeat: si ille puer doceri iterrogā-
 do voluit: q̄ per diuinitatis potētiā:
 verbum scie ipsi suis doctoribus
 ministravit. Cū vero p̄ paulū disci-
 pulo d̄: p̄cipe hoc: z nemo adole-
 scētiā tuā contēpnar: sciēduz no-
 bis est qz aliqui i sacro eloq̄o adole-
 scētiā iuuet⁹ vocat: q̄ cit⁹ ostēdit:
 si salomonis ad mediū verba p̄ferā-
 tur q̄ ait. Letare iuuenis i adolescē-
 tiā tua. Si. n. vni eē vtraqz nō de-
 cerneret: quē mōebat i adolescētiā
 iuuenē n̄ vocaret. Qz al̄ admo-
 nēdi sūt q̄ i hoc t̄paliter appetūt. p̄-
 spant: atqz aliter q̄ ea q̄dē q̄ mūdi
 sūt p̄cupiscūt: s̄ i aduersitatis fa-
 tigātur labore. Ca. I.

Alter admonēdi sūt q̄ i hoc
 q̄ t̄paliter appetūt. p̄spāt: atqz al̄
 q̄ ea q̄dē q̄ mūdi sūt p̄cupiscūt: sed
 t̄i labore fatigātur. Admonēdi sūt
 nāqz q̄ i hoc q̄ t̄paliter appetūt. p̄-
 spātur: ne cū cūcta ad votū suppe-
 tūt: dātē q̄rere negligāt: si i his que
 dantur aiūm figāt: ne pegrinat io-
 nem. p̄ patria diligant: ne subsidia
 itineris in obstacula perueniōis
 vertant: ne nocturno lune lumi-
 ne delectati claritatem solis videre
 refugiant. Admonēdi itaqz sunt
 vt queque in hoc Abundo con-

Tertia pars pastoralis.

sequuntur: calamitatis solatia: non autem premia retributionis credat sed contra mundi fauores metem erigant: ne in eis ex tota cordis delectatione succubant. Quisquis enim prosperitatem qua vitur: apud iudicium cordis melioris vite amore non reprimat: fauorem vite transeuntis in mortis perpetue occasiones vertit. Hinc est enim quod sub idumeorum spe qui vicēdos se prosperitatis sue de relinquerant: in huius mundi successibus letantes increpant: cuius dicit. Dederunt terram meam sibi in hereditatem cum gaudio ex toto corde et ex animo. Quibus verbis precipitur quod non solum quia gaudeant: sed quod toto corde et ex animo gaudeant. districta reprehensione fertantur. Hinc enī salomon ait. Aversio parvulorum interficiet illos: prosperitas stultorum perdet eos. Hinc paulus admonet dicens. Qui emunt tanquam non possidentes: et qui vitur hoc mundo tanquam non vitantur: ut videlicet sic nobis exterius que suppetunt seruiant: quatenus a supne delectationis studio: animus non inflectat ne luctum nobis interne peregrinationis tēpent: ea que in exilium positus subsidium prebent: et quasi in transitorijs nos felices gaudeam quod ab eternis nos interij miseros cernimus. Hinc namque est quod electorum voce dicit ecclesia. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me. Sinistra dei prosperitatem

videlicet vite pntis quasi sub capite posuit: quoniam intentiones sumi amoris premit. Dextera vero dei eam amplectitur: quod sub eius eterna beatitudine tota deuotione continet. Hic per salomonem rursus dicit. Longitudo dierum in dextera eius in sinistra vero illius diuitie et gloria. Diuitie itaque et gloria qualiter sint habenda docuit: que posita in sinistra memorauit hinc ait psalmista. Saluum me fac dextera tua. Neque enim ait manus sed dextera: ut videlicet cuius dextera diceret: quia eternam salutem quereret indicaret: hinc rursus scriptum est. Dextera manus tua domine confregit inimicos. Hostes enim dei et in sinistra proficiunt: et in dextera confinguntur: quod plerumque prauos vita prebens eleuat: sed aduentus eterne beatitudinis dānat. Admonēdi sunt qui in hoc mundo prosperant ut solerter considerent quod pntis vite prosperitas aliquādo licet dāat: ut ad meliorem vitam prouocet: aliqui vero ut in eternum amplius dānet: hinc est enim quod plebi israelitice terra chanaan promittitur ut quicquid ad eterna spanda prouocetur. Neque enim rudis ille populus promissionibus dei in longinquum crederet: si a promissore suo non ēt e uicio aliquid precepisset: ut ergo ad eternorum fidem certius roboretur: nequaquam solummodo spe ad res: sed rebus quicquid ad spem trahit. Quilicquid psalmista testat dicens. Dedit eis regiones gentium: et labores populorum possederunt: ut custo

Ant iusticiam eius: et legē ei⁹ req̄
 rant. Sed cum largiētē deum huma
 na mēs boni opis responsiōe nō se
 quit: unde nutrita pri⁹ pie creditur
 iustus ide damnat. Hinc. n. p̄ psal
 mistam rursum dī. Delecasti eos cū
 alleuarentur. Quia videlz reprobi
 cū recta opa dīnis manerib⁹ nō re
 pendūt: cū totos se hic deserūt: et a
 fluentibus prosperitatib⁹ dimittunt.
 Et unde exterius pficiūt: inde abi
 timis cadunt. Hinc est. n. q̄ in ifer
 no dīni cruciatio dī: recepit bona
 in vita tua: Iterco hic recepit bōa
 ēt malus: vt pleni⁹ illuc mala recipe
 ret: q̄ hic nec fuerat per bona con
 uersus. Et p̄ admonēdi sunt q̄
 ea q̄dem q̄ mundi sunt cōcupiscunt
 sed tñ aduersitatis labore fatigant
 vt pp̄dāt cōsideratōe sollicita: cre
 ator dispensat orqz cūctorum quan
 ta super eos gr̄a vigilet: quos i sua
 desideria nō relaxat. Egro quippe
 q̄ medicus despat cōcedit vt cūcta
 q̄ cōcupiscit accipiat: nā qui sanari
 posse credit: a multis que appetit
 phibet. Et nos nūmos subtrahi
 mus q̄bus tota sanū p̄monia re
 seruamus. Hic ergo de spe eterne
 hereditatis gaudium sumāt: quos
 aduersitas vite temporalis humili
 at: q̄ nisi saluandos i perpetuū cer
 neret: erudiendos sub discipline re
 gūnie: dina dispēsatio nō frenaret.
 Admonēdi itaqz sunt qui i his que
 tēporaliter cōcupiscūt aduersitatis
 labore fatigant: vt sollicitē conside

rēt: q̄ plerūqz ēt iustos cū tempora
 lis potentia substatit: velut in laque
 um culpa comprehēdit. Nam sic i
 priorū huius libri parte itaqz dixim⁹:
 dauid deo amabilis rector fuit in
 seruitio: q̄ cum puenit ad regnum.
 Seru⁹ nāqz amore iusticie: depre
 hēlum aduersarium ferire timuit:
 rex aut̄ per suatione luxurie deuoti
 militē ēt sub studio fraudis extirē.
 Quis ergo opes: quis potestates:
 q̄s gloriā q̄rat in orie: si et illi no
 xia extiterunt q̄ hoc habuit nō que
 sita: Quis inter hec sine magni dis
 criminis labore saluabit si ille i his
 culpa iterueniēte turbatus est: qui
 ad hoc fuerat deo eligēte p̄parat⁹?
 Admonēdi sunt vt cōsiderent q̄ sa
 lomō q̄ post tātam sapiāz vsqz ad
 idolatriam cecidisse describit: nil ē
 hoc mūdo prius q̄ caderet aduersi
 tatis habuisse memorat: s̄ cōcessa
 sapia funditus cor deseruit qd̄ nul
 la vel mīma tribulatiōis disciplina
 custodiuit. Quā aliter admonēdi
 sūt coniugis obligati: atqz aliter a cō
 iugij nexibus liberi. La. li.

Viter admonēdi sūt coniugis
 obligati atqz aliter a cōiugij
 nexibus liberi. Admonendi sūt nā
 qz coniugis obligati: vt cū vicissim q̄
 sunt alterius cogitant: eozam sic q̄
 qz placere studeat cōiugi: vt nō di
 spliceat p̄ditori. Sic ea q̄ hui⁹ mun
 di sunt agant: vt tñ appetere q̄ dei
 sunt nō obmittāt. Sic. n. de bonis
 p̄nib⁹ gaudeāt: vt cū intentione solli

Tertia pars pastoratis

cita mala eterna pertimescāt. Sic de malis tēporalib' lugeāt: vt tamē consolatiōe integra spem in bonis perennibus figant: quatinus dum in transitu cognoscunt esse q̄ agunt in mansiōe sciāt q̄ appetūt: nō mala mundi cor frangant: cuz spes bonozū celestū roborat. nec bona vite presentis decipiāt: cū suspecta subsequētis iudiciū mala cōtristāt. Ita qz animus christianoꝝ cōiugum z infirmus est z fidelis: qui z plene cūcta tēporalia despiciere non valet: z tamē eternis se per desiderū cōiungere potest: q̄uis in delectatiōe interim carnis iaceat. supne spei resectiōe cōualescat: z s' hz que mūdi sunt in vsu itinēris: speret q̄ dei sunt in fructu perueniēdis. Nectozū se ad hoc q̄ agit p̄feret. ne ab eo q̄ robuste sperare debuit sūditi' cadat. Qd bene ac bzeuiter paulus exprimit dices. Quia habēt vxores tāq̄ nō habētes sint: z qui vtiuntur hoc mūdo tāq̄ nō vtant: z qui flent tāq̄ nō flentes: z qui gaudēt tāq̄ nō gaudentes: vxores quippe tāq̄ nō habēdo hz: qui sic per illā carnali cōsolatiōe vtiuntur: vt tamē nūq̄ ad praua opera a melioris rectitudinis intentione eius amore flectatur: vxorē quasi nō habēdo hz qui transitoria esse cuncta sp̄itiēs: curā quidē carnis ex necessitate tollerāt: sed eterna gaudia spe ex desiderio expectat. Nō flendo autē flere est: sic ex erio a aduerſa p̄langere: vt tamē noue-

rit eterne spei p̄solatiōe gaudere: z rurſuz nō gaudēdo gaudere est: sic d' infimis animis attollere: vt tamē nūq̄ delinat summa formidare: vbi apte paulo post subdidit dices. Preterit eni figura huius mundi. Ac si aperte dicat. Nolite p̄stāter mūdū diligere: qm̄ z ipse nō potest que diligitis stare. In casuz cor quasi manentes figitis: dum fugit ipse quem amatis. Admonēdi sūt cōiuges: vt ea in quibus sibi aliquādo displicēt z patietes inuicē tolerēt: z exorātes inuicē saluēt. Scriptū nāqz est. Inuicē onera portate: z sic adimplebitis legē christi. Lex quippe christi charitas est: que ex illo nobis z largit' sua bona cōtrulit: z equanimiter mala nostra portauit. Tunc eni legem christi imitādo cōplemus: quando z nostra bona benigne conferimus: z nostrorum mala p̄e tolleramus. Admonēdi quoqz sūt vt eozū quisqz non tā que ab altero tolerat: q̄ q̄ ab ipso tolerantur attendat. Si eni sua: que portantur p̄siderat: ea que ab altero sustinet leui' portat. Admonēdi sunt coniuges vt suscipiēde proliis seneminerint causa coniunctos: z cū immoderate admixtionī seruētcs pro pagationis articulum in sum transferūt voluptatis: p̄pendant q̄ licet extra nō creant in ipso tamē cōiugio: cōiugū iura tranſcendūt: vnde necesse est vt crebris ieiuniis z orationibus delectant: qd puleh'ra specie copule admixtis vo-

luptatibus fedāt. Hinc est enī q̄ pe-
ritus medicine celestis apostolus
nō tā sanos instruit: q̄ infirmis me-
dicamēta monstrauit dices. De qui-
bus scripsistis in hi bonū est homi-
ni mulierē nō tangere. Propter for-
nicatiōe autē vnusquisq; suā vxorē
habeat: z vnaqueq; suū virū ha-
beat. Qui enī in fornicationis metū
premisit: p̄fecto non stantibus pre-
ceptum cōtulit: sed ne forte in terrā
ruerent lectum eadentibus ostēdit
vxori vir debitum reddat: similiter
z vxor viro. Quibꝫ dum in magna
honestate cōiugij: aliquid de volu-
ptate largiret: paulo post adiūxit:
hoc dico autē sin indulgentiā: non
sin imperium. Culpa quippe eē in-
nuitur quod indulgeniā perhibetur:
sed tanto citius relaxatur: q̄ro nō
per hanc illicituz quid agit: s; hoc
quod ēlicitum sub moderamine nō
tenet. Quod bene lothi semetipso
exprimit: qui ardentem sodomam
fugit: s; tamen segoz inueniēs: neq;
q̄ mor montana cōscendit. Arden-
tem quippe sodomā fugere ē: illicita
carnis incēdia declinare. Altitu-
do vero ē mōtuz: mūditiā continē-
tium: vel certe quasi in monte sunt:
qui ē carnalī copulē inherēt: sed
tamen extra suscipiēde plis admix-
tionem debitam nulla carnali volu-
ptate soluiūt. In mōte quippe sta-
re est fructū ppaginis i carne non
qrere. In mōte stare ē: carni carna-

liter n̄ adberere. S; q; sūt multi q̄
qdē scelera carnis dserūt: nec tñ in
p̄iugio positi: vsus solūmodo debi-
tūra cōseruāt. Exiit qdē loth sov-
domam: s; tamē mox ad montana
n̄ puēit: q; tā dānabilis vita relinq;
tur: s; ad hec celsitudo p̄iugalis cō-
ti-ētie subtiliter nō tenet. Est vero
i medio segoz citas: q̄ ifirmū fugiē-
tē saluet: q; v; cū sibi p̄ cōtinētiā
miscēt p̄iuges: z lapsus scelez fu-
gūt: z tñ venia saluant. Quasi par-
uā ciuitatē inueniūt in q̄ ab ignibꝫ
defendant. Quia p̄iugalis hec vi-
ta: nō qdē i virtutibꝫ mira ē: s; tamē
a supplitijs securā: vñ idē loth ad
angelum dicit. Est ciuitas hic iuxta
ad quā possum fugere parua: z sal-
uabor in ea. Quā quid nō modica ē:
z uiuet in carmina mea? Iuxta igitur
dicit: z tamē ad salutē tura perbi-
betur: q; coniuqalis vita: nec amū-
do longe diuisa ē: nec tñ a gaudīo
salutis aliena. S; tūc in actōe hac
vitā suā cōiuges q̄s in pua ciuitate
custodiūt: qñ assiduis deprecatiō-
bus intercedunt: vnde recte per an-
gelum ad eundem loth dicit. Ecce
etiam in hoc suscepi preces tuas:
vt non subue: tam urbem pro qua
locutus es. Quia videlz cū deo de-
precatio fundit: nequa q̄ talis con-
iugij vita damnat. De qua depra-
tione paulꝫ quoq; admōet dicens.
Nolite fraudare inuicem: nisi forte
ex consensu ad tempus: vt vacet
orationi. At contra admonendū
F iiii

sunt qui ligati cōiugiis non sūt: vt celestib⁹ preceptis eo rectius sūnt quo eōs ad curas mundi nequaquā iugum copule carnalis inclināt: ut quos onus licitum nō grauat cōiugū: nequaquā pōdus illicitū terrene sollicitudinis p̄mar: sed tanto eos paraiores dies vltimus: quāto z expe litiores inueniat: ne quo meliōra agere vacātes possūt sed tamē negligunt: eo supplētia deteriora mereātur. Audiāt qđ paulus cum quosdā ad celibatus grām instrueret: non cōiugium spreuit: sed curas mundi nascentes ex cōiugio repulit dicens. Hoc ad vtilitatem vestram dico: nō vt laqueū vobis intiam: sed ad id qđ honestum est: z qđ facultatē p̄beat sine impedimēto domino obsecrandi. Ex cōiugiis quippe terrene sollicitudines p̄deunt: z itāre magister gēnium auditores suos ad meliōra p̄suasit ne terrena sollicitudine ligarētur. Quez igitur celibez curarum secularium impedimētū p̄pediūt: z cōiugio se nequaquā s̄didit: z tñ cōiugij onera non euasit. admonēdi sunt celibes ne sine damnationis iudicio miserī se feminis vacantib⁹ putēt. Lumen p̄ paulus fornicatiōis vitium tot erimūtib⁹ exercēdis inseruit: cuius sit reatus indicauit dicens. Neqz fornicatores: neqz idolis sūlētēs: neqz adulteri: neqz molles: neqz masculorum cōcubitores: neqz sures: neqz auari: neqz ebrioli: neqz

maledici: neqz rapaces: regnū dei possidebūt. Et rursum. Fornicatores autem: et adulteros iudicabit dñs. Admonēdi sūt itaqz: vt si tēptationū p̄cellas cū difficultate salūtē tolerant: cōiugij portum petāt. Scriptum quippe est. Melius est nubere qđ vri. Sine culpa ad cōiugium quippe veniunt: si tñ nec duz meliōra deo vouerunt. Nam q̄squis bonū maius subire p̄posuit: bonū min⁹ quod licuit: illicitum fecit. Scriptū quippe est. Nemo mittens manū suā ad aratrum: z aspiciens retro aptus est regno dei. Qui igitur fortiōri studio itenderat retro: conspice re: quincit: si relictiis bonis amplioribus: ad mīna retroqueat. Quā aliter admonēdi sunt p̄cōrū carnis p̄scij. Atqz alii ignari. Cap. liij.
Liber admonēdi sunt p̄cōrū carnis p̄scij: atqz aliter ignari. Admonēdi sunt p̄cā carnis exp̄ti: vt mare saltem post naufragium memant: perditionis sue discrimina vel cognita per horrescant: ne q̄ pie post perpetrata mala seruati sunt: hec ip̄robe repetēdo moriant: unde peccanti anime nequaquā a peccato desinēt dñ. Frōs mulieris mēretricis scā est: tibi: nolūisti erubescere. Admonēdi itaqz sunt vt studeant: quatinus si accepta nature bona integra seruare noluerūt: saltem scilla resarciant. Quibus nimirum necesse est vt perpendant vitā magno fidelium numero: q̄ multi z se

illibatos custodiant: et alios ab ero-
 rore couertat. Quid igitur isti dictu-
 ri sunt: si alius in integritate stantibus?
 ipsi nec post damna resipiscunt?
 Quid igitur dicturi sunt: si cum mul-
 ti et alio et secus ad regnum defecerunt?
 hi expectanti domino: nec semetipsos
 reducant. Admonendi sunt ut pre-
 terita admittenda considerent: et imine-
 tia dimittent: unde et sub iudee specie
 per prophetam dominus corruptis in
 hoc mundo mentibus transactas cul-
 pas ad memoriam reuocat: quatinus
 polluti in futuris erubescant di-
 ctes. Fornicate sunt in egypto in ado-
 lescentia sua. Ibi subacta sunt vbera
 earum: et fracte sunt mammae puberta-
 tis earum. In egypto quippe verba
 subiungunt: cum tibi huius mundi de-
 siderio humane mentis voluntas
 libest. In egypto pubertatis mam-
 me fracte sunt: quando naturales se-
 sus adhuc in semetipsis integri pul-
 sant: concupiscentie corruptioe vici-
 ant. Admonendi sunt peccata carnis ex-
 perti: ut vigilantia cura conspiciant
 post delicta nobis ad se redeuntibus
 deus quam a beniuolentia sinu sue
 pietatis expandat: cum per propheta-
 tam dicat. Si dimiserit vir uxorem
 suam: et illa recedens duxerit alteram
 viram: numquid reuertet ad eum vl-
 tra? Numquid non contaminata: et
 postura erit mulier illa? Tu autem
 fornicata es cum amatoribus tuis
 multis: tamen reuertere ad me dicit
 dominus. Ecce de fornicante et reli-

eta muliere argumentum iusticie pro-
 ponit: et tamen nobis post lapsum
 redeuntibus non iusticia: sed pietas
 exhibet: ut hinc vniuersum colligamus
 si nobis delinquentibus tanta pieta-
 te peccati: a nobis nec post delicta re-
 deuntibus: quanta improbitate pec-
 cat: aut que ab illo erit super impro-
 bos vindicta: qui non cessat vocare:
 post culpam. Que nimirum bene per
 prophetam post delictus misericor-
 dia vocationis exprimit: cum a ver-
 so homini dicit. Et erunt oculi tui
 videntes preceptorem tuum: et aures
 tue audient verbum post tergum i-
 nuentis. Humanum quippe genus do-
 minus in facie monuit: quando in pa-
 radiso condito homini atque in libe-
 ro statu: arbitrio quid facere: quod
 ue non facere deberet in dicit. Sed
 homo in faciem dei terga dedit cum
 superbiens eius iussa contempsit: nec
 tamen deus superbientem deseruit
 qui legem ad reuocandum homines de-
 dit: et exhortantes angelos misit: in
 carne nostre mortalitatis apparuit
 Ergo post tergum stans nos admo-
 nuit: qui ad recuperationem nos gra-
 tie et contemptus vocauit. Quid igitur
 generaliter simul potuit dici de
 cunctis: hoc necesse est specialiter se-
 tiri de singulis. Quasi enim coram
 deo positus quisque eius verba mo-
 nitionis percipit: cum priusquam peccata
 perpetret: voluntatis eius precepta
 cognoscit. Ad hec enim ante eius fa-
 ciem stare est: nec dum peccato eius

Tertia pars pastoralis.

contempnere. Cum vero iam dere-
 licto bono innocentie; iniquitate eli-
 gens appetit terga iam i eius facie
 mittit. Sed ecce adhuc et post tergum
 dūs sibi quēs monet: q̄ et post cul-
 pam ad se redire p̄suadet. Aversū
 reuocat: cōmissa nō respicit: reuer-
 tenti sinum sine pietatis expandit.
 Voces igitur post tergum monēdis
 audimur: si ad inuitantem nos do-
 minum saltem post peccata reuertimur.
 Debemus igitur ad pietatē vo-
 cantis erubescere: si iusticiam nolu-
 mus formidare. Quia tanto graui-
 ori improbitate contēpnit: quanto et
 contēptus ad hec vocare non dedi-
 gnatur. At cōtra admonēdi sūt
 pctā carnis ignozantes vt tanto sol-
 licitius p̄cipitē ruina mētiar: quā-
 to altius stant. Admonēdi sūt vt cō-
 siderēt: qz quo magis in loco p̄mi-
 nētī cōsistūt: eo crebrioribus sagit-
 tis insidiatoris ip̄erunt: qui tanto
 ardentius solet erigi quāto se robu-
 stius cōspicit vinci. Tātoqz itollera-
 bilius dedignat vinci: quāto cōtra
 se videt per integra infirme carnis
 castra pugnari: admonēdi sunt vt i-
 cessanter: p̄emia suspiciant: et liben-
 ter p̄culdubio tēptationum quas
 tollerant labores calcabūt. Si n. at-
 tendat felicitas: q̄ sine transitu atti-
 git: leue sit quod transeūdo labora-
 tur: audiant quod per prophetā di-
 cit. Hec dicit dominus. Eunuchis
 qui custodierint sabbata mea: et ele-

gerent que volui et tenuerit meus se-
 dus: dabo eis in domo mea et in iu-
 ris meis locū et nomē melius a filiis
 et filiabus. Eunuchi quippe sunt q̄
 compressis motibus carnis: affectū
 i se prauis op̄is abscidūt. Quo autez
 apud p̄m loco hēant ostēdit: q̄ i
 domo p̄is videlicet mansionē eter-
 na ē filiis preferunt: audiant qd̄
 p̄ iobānem d̄. Hi sunt qui cū mul-
 tibus nō sunt coinquati virgines
 enim sūt. Hi sequunt agnum quo-
 cūqz ierit. Et quod canticum cantat:
 quod nemo possit dicere: nisi illa cē-
 tū quadraginta quattuor milia. Sin-
 gulariter q̄ppe agno canticum cāta-
 re ē: cum eo ip̄erpetuū p̄e cunctis
 etiam de incorruptōe carnis gaude-
 re. Quā tamē electi ceteri canticūz au-
 dire possunt: licet dicere nequeāt: qz
 per caritatem q̄dem in illorum cel-
 situdine leti sunt: q̄uis ad eorum p̄-
 mia nō assurgant. Audiāt peōrum
 carnis ignari: quod p̄ semetipsā d̄
 hac itegritate vitas dicit. Nō oēs
 capiunt verbum hoc: qd̄ eo inouit
 sūmū: q̄ denegauit eē oīum. Et d̄
 predicat qz difficile capitur: audien-
 tibus inuicē ceptū cū qua cautela te-
 neatur. Admonēdi itaqz sunt pctā
 carnis ignozantes: vt et p̄minere
 virginitatem coniugis sciant: et m̄
 super coniuges se nō extollant: q̄ti-
 nusd̄ uni et virginitatem preferunt
 et se postponunt: et illud nō deserāt:
 q̄ esse melius extimant: et se custodi-

ant q̄ se inaniter non exaltent: Ad
monendi sunt vt considerent quod
plerūq; actione secularium: vita cō
funditur continētium: cum z illi vl
tra habitū assumūt opera: z isti iu
rta ordinem pprium nō excitāt cor
da: vnde per ppbetam dī. Erube
sce sidon ait mare. Quasi enim per
vocem maris ad verecūdiam sidō
edducitur quādo per comparatio
nem secularium vite: atq; i hoc mū
do fluctantium: eius qui munitus
z quasi stabilis cernitur vita repro
batur. Sepe. n. nōnulli ad dominū
post carnis pctā redeuntēs: tāto se
ardentius in bonis operibus exhi
bent: quanto se damnabiliores de
malis vident: z sepe quidam in car
nis integritate perdurātes: cum mi
nus se respiciunt h̄e q̄ desicāt: ple
ne sibi sufficere vite sue inocētā pu
tant: atq; ad feruorem spūs nullis
se ardozis stimulis inflāmant. Et fit
plerūq; deo gratioz: amoze ardēs
vita post culpam: q̄ securitate toz
pens inocētā: vnde z voce iudicis
dicit. Remittuntur ei pctā multa:
quoniam dilexit multuz. Et gaudi
um erit angelis dei in celo sup vno
pcōze penitente: q̄ super nonagin
nouem iustis: quibus nō est opus
pnia. De citius ex ip̄o vsu colligim⁹
si nostre iudicia mentis pensemus.
Plus nāq; terrā diligimus q̄ post
spinas fruct⁹ vberes pducit: quam
que nullas spias habuit: sed tamē

ex culta sterilem segetē gignit. Ad
monēdi sunt pctā carnis ignoran
tes: ne superioris ordinis celsitudi
ne se ceteris preferant: cum ab infe
rioribus quāta se meli⁹ agant igno
rant. In examine autem recti iudi
cis: mutat merita ordinuz qualitas
actionum. Quis enī consideratis
ipsis rerum imaginibus nesciat q̄ i
natura gēmarum carbūculus prefe
ratur iacinto? Sed tamē cerulei co
loris iacintus preferē pallēti carbū
culo: qz z illi quod nature ordo sub
trahit: spēs deozis adiūgit. Et hūc
quem naturalis ordo preuulerat co
loris qualitas sedat. Sic ergo i hu
mano genere z quidam in meliori
ordine deterio: es sunt: z quidam i
deterioze meliores. Quia z isti for
tē extremi habitus: bñ viuendo trā
scendunt: z illi superioris loci meri
tum moribus nō exequēdo dimi
unt. **Q** aliter admonēdi sunt q̄
peccata deplozant operum: aliter q̄
cogitationum. **Ca.** liij.

Liter admonendi sunt qui
peccata deplozant operum:
aliter qui cogitationum. Admonē
di quippe sunt qui peccata deplozāt
operum: vt consummata mala perfe
cta diluant lamentatione: ne plus
astringantur i debito ppetrati ope
ris: z minus soluantur i fletibus sa
tisfactionis. Scriptum quippe est
Potū dedit nobis i lacrimis i mēsu
rā. Ut videt; vnusquisq; mēs tm̄

penitendo compunctionis sue bibat lacrimas: quantum se a deo minuit aruisse per culpas. Admonēdi sunt vt incessanter admissa aī oculos reducant: atq; viuendo agant: vt a districto iudice videri nō debeat: vnde dauid cum peteret dicēs auerte oculos tuos a peccis meis: paulo superius intulit. Delictus meum coram me ē semp. Ac si diceret. Peccatum meū ne respicias postulo: q; hoc ipse respicere nō cesso: vnde per ppbetaz domin' dicit. Et peccatorū tuorum memor nō ero: tu autem memor esto. Admonēdi sūt vt singula queq; admissa considerent: z dum per vnū quodq; erroris sui in quinationem deflent: simul se actos lacrimis mundēt: vnde p hie remiā dicit. Cum iudex singula dicta pensare f: diuisiones aquarū deduxit oculus me'. Diuisas quippe ex oculis aquas deducim': quādo peccis singulis dispartitas lacrimas dam'. Neq; .n. vno eodēq; tēpore equemēs dolet de omnibus: s; dū nūc huius: nūc illius culpe memoria acrius tangit: simul de omnib' in singulis cōmota purgatur. Admonēdi sunt vt misericordia quam postulant presūmāt ne vniuersitate afflictionis intereant. Neq; enī pie domin' ante delinquētium oculos flenda peccā opponeret: si per se metipsuz ea districte ferire voluiss;. Constat enī q; a suo iudicio abscōdere voluit: quos miserando pūē-

ens semetipsos iudices fecit. Hinc enim scriptū est. Preueniamus faciem ei' in confessione. Hinc per paulum dicit. Si nos metipsos diiudicauerimus: non vtiq; diiudicauerimur.

Kursiq; admonēdi sunt vt sic d' spe fiduciam habeant: ne tamē incauta securitate torpescāt. Plerūq; nāq; hostis calidus mētem quaz pccō supplantat: cū de ruina sua afflictā respicit: securitatis pestifere biā d' tuis seducit. Quod figurate exprimitur: cum scām dīne memoratur.

Scriptum quippe est. Egredia ē dīna vt videret mulieres regionis illius. Quam cum vidiss; sichei filius emor enei princeps terre illi' ad amauit: z rapuit: z dormiuit cum illa: vt opprimens virginem: z aglutinata est anima eius: cuz illa: tristē q; blanditijs definuit. Dīna quippe vt mulieres videat ex rance regionis egreditur: quando vnaqueq; mēs sua studia negligēs: actiones alienas curans: extra habitum atq; extra ordinem pprium vagatur. Quam sichei princeps terre opprimat: quia videlicet inuentaz incuris exterioribus diabolus corrumpit. Et conglutinata est anima eius cū ea: q; vnitam sibi per iniquitatem respicit: z quia cum mēs a culpa respiscit: ad se reducit atq; admissum flere conatur. Corruptor autem spes: ac securitates vacuas: ante oculos reuocat: quatinus, utilitatem tristitie: subtrahat

subtrahat: recte illic adiungit. Tri-
stisq; blanditijs delinuit: modo n.
aliozum scā grauiora: modo nil esse
quod perpetratum est: modo mise-
ricordem deum loquitur: modo ad
huc tēpus subsequens ad penitenti-
am pollicetur: vt dum per hec mēs
decepta ducitur: ab intēione peni-
tentie suspendatur: quatin^o tūc bo-
na nulla p̄cipiat: quānūc mala nul-
la contristat: et tūc plenius obua-
tur supplicijs: et tūc plenius gaudet de
litijs. Et contra admonēdi sunt
qui peccata cogitationum desēt: vt
solicite considerēt intra mentis ar-
chana: vtrum delectatōe tamūno-
do: an ēt consensu deliquerint. Ple-
rūq; enim tēptatur cor: et ex carnis
nequitia delectatur: et tamē eidē ne-
quitiē ex rōne renitit: vt in secreto
cogitationis et contristet quod libz
et libeat quod contristat. Nōnūq;
vero ita mēs baratro tēptatiōis
absorbetur vt nullatenus renitatur:
sed ex deliberatione hoc sequitur:
vnde ex deliberatōe pullatur: et fa-
cultas si exterior suppetit rez: mor-
effectibus interiora vota consumat
q̄ videt: si iusta ai aduersio districti
iudicis respicit: non ē cogitationis
culpa: s; operis. Quia et si reruz tar-
ditas foras peccatum distulit: int^o
ex consensionis opere voluntas im-
pleuit. In primo autem parente di-
dicimus quia tribus modis omnis
culpe nequitiaz per petram^o. Sug-
gestionē. s. delectationē: et consensu

Primum itaq; per hostes: s; vero p
carnem: tertium per sp̄ritum ppe-
trat. Insidiator enim praua sugge-
rit: caro se delectationi subdit: atq;
ad extremum sp̄s vitius delecta-
tioni consentit: vnde et illic serpens
praua suggestit: eua autem qualica-
ro delectationem se subdidit: adam
vero velut sp̄s suggestionē ac de-
lectationē superatus assensit. Sug-
gestionē itaq; peccatuz agnoscin^o
delectationē vincimur: consensu et
ligamur. Admonēdi sunt igit^o qui
nequitias cogitationis flent: vt sol-
licite considerēt: in qua peccati men-
sura ceciderūt: quatinus iuxta rui-
ne modum quam in semetipsis in-
trosum sentiunt: et mensura lamē-
tationis exigatur: ne si cogitata ma-
la minus cruciant: vsq; ad ppetran-
da opa perducant. S; inter hec ita
terrendi sunt: vt tamen minime frā-
gantur. Sepe enim misericors de-
o cit^o pctā cordis diluit: quo hoc
exire ad opera nō p̄mittit: et cogita-
ta nequitia q̄ totius soluitur: qz esse
ctu operis districtius non ligatur:
vnde recte per psalmistam dī. Dixi
p̄nūciabo aduersuz me iniusticias
meas domino: et tu remisisti impieta-
tem cordis mei. Qui enim impietates
cordis subdidit: q̄a cogitationū in-
iusticias p̄nūciare vellet indicauit:
dūq; ait: dixi p̄nūciabo: atq; illico
adixit: et tu remisisti: q̄ super hoc
sit facilis venia ostendit: qui dūz se
ad hec p̄mittit petere: hoc quod

se petere p̄mittebat optinuit: quanti-
nus quia vsq; ad opus nō venerat
culpa: vsq; ad cruciamentum nō p-
ueniret p̄nia. Sed cogitata afflictō
m̄tem tergeret: quam nimirū tan-
tūmodo cogitata iniquitas inquinat
set. **Q** aliter admonēdi sunt q̄
admissa plangūt: nec tamē deserūt.
nec tamē plangūt. *Ca. liij.*

Liter admonēdi sunt q̄ ad-
missa plangūt: nec tamē dese-
rūt: atq; aliter q̄ deserūt: nec tamē
plangūt. Admonēdi sunt q̄ admis-
sa plangūt: nec tamē deserūt: vt sol-
licite sciāt q̄ flēdo inaniter mūdant
qui vivēdo se nequiter in q̄nāt: cuz
iccirco se lachrymis lauet: vt mundi
ad sordes redeant. **H**ic. n. scriptum
est. *L*anis reuersus ad vomitum su-
um: 7 sus lota i volutabro luti. *Ca-*
nis quippe cum vomit. p̄fecto cibū
q̄ pectus deprimebat. p̄icit: s̄cum
ad vomitum reuertit: vnde leuiga-
tus fuerat rursus onerat. **E**t q̄ ad-
missa plangūt: p̄fecto nequitia d̄ q̄
male faciat fuerat: 7 que mētis inti-
ma deprimebat: cōfitendo. p̄iciūt:
quā post confessionē dum repetūt
resumūt. **S**us vero cum in voluta-
bro luti lauat: sordidior redditur.
Et qui admissum plangit: nec tamē
deserit: pene grauioris culpe se subij-
cit: qui 7 ipsam quā flēdo impetra-
re potuit veniā contēpnit: 7 quasi i
lutosā aqua semetipsus inuoluit: qz
d̄ flēdibus suis vite mūditiā sub-
trahit: an̄ d̄ oculos sordidas ipas

lachrymas facit. **H**ic rursus scriptū
ē. **N**ō iteres verbum in orōne tua:
verbum igit in orōne iterare ē: post
fletum cōmittere: q̄ rursus necesse
sit flere. **H**inc enim per elaiam dici-
tur. *L*auamini mundi estote. **P**ost
lauacrum enim mundus esse negli-
git quisq; post lachrymas vite ino-
cētiam non custodit. **E**t lanant er-
go 7 nequaquā mūdi sunt: qui cō-
missa flere non desinunt: sed rursus
flēda cōmittunt. **H**ic per quēdam
sapientē d̄. **Q**ui baptizatur a mortuo
7 iterum. tāgit illum: qd̄ p̄ficiat
lauatio eius. **B**aptizatur quippe a
mortuo: qui mūdatur fletib; a pec-
cato. **S**ed post baptismum mortuo
uni tāgit: q̄ culpam post lachrymas
reperit. **A**dmonēdi sunt qui admis-
sa plangunt nec tamē deserunt: vt an-
te districti iudicis oculos teis se esse
similes agnoscant: q̄ veniētes ad fa-
ciem quorūdam hoīum magna vis
submissione blādiant: recedētes at
inimicitias ac damna q̄ valēt atro-
citer iferunt. **Q**uid est eim culpam
flere: nisi humilitatem deo sue duo-
tionis ostēdere? **E**t quid est post fle-
rum praua agere: nisi superbas i cū
quem rogauerat inimicitias exerce-
re: iacobo attestāte qui ait. **Q**uicūq;
voluerit amicus eē huius seculi:
inimicus dei constituitur. **A**dmo-
nēdi sunt qui admissa plangunt:
nec tamen deserunt: vt sollicite con-
siderent: quia plerunq; ita mali in-
utiliter compunguntur ad iusticiā:

sicut plerumque innochie boni temptan-
 tur ad culpam. Fit quippe mira eri-
 gentibus meritis dispositionis; in-
 terne mensura ut illi dum de bono
 aliquid agunt; quod tamen non perfici-
 unt: superbe inter ipsa: que etiam
 plenissime perpetrant mala confidant
 et isti dum de malo temptantur: cui
 nequaquam consentiunt: quo per infirmi-
 tatem titubant: eo gressus cordis
 ad iusticiam per humilitatem veri-
 figant. Balaam quippe iustorum ta-
 bernacula respiciens ait. *Moziat
 anima mea morte iustorum: et si-
 ant nouissima mea horum similia.*
 Sed cum compunctionis tempus ab-
 scessit contra eorum vitam quorum
 se similem fieri etiam moziendo po-
 poscerat prebuit. Et cum occasione
 de auaritia reperit: illico oblitus est
 quicquid sibi de inocentia optauit.
 Paulus quoque ait: video aliam le-
 gem in membris meis repugnante le-
 gi mentis mee: et captiuum me ducen-
 tem in lege peccati que est in membris
 meis. Qui profecto iccirco tempta-
 tur: ut in bono robustus ex ipsa sue
 infirmitatis cognitione solidetur.
 Quid est ergo quod ille compungitur
 et tamen iusticie non appropinquat:
 iste temptatur: et tamen eum culpa non
 inquinat: nisi hoc quod aperte osten-
 ditur: quia nec malos bona imper-
 secta adiuan: nec bonos mala in-
 consummata coindenant. At contra
 admonedi sunt qui admissa deservi-
 nec tamen plangunt: ne iam relaxatas

estimant culpas: quas et si agendo
 non multiplicat: nullis tamen flexi-
 bus purgant. Neque enim scriptor
 si a scriptioe cessauerit: quia alia non
 addidit: et illa que scripserat deleuit:
 nec que contumelias irrogat si solu-
 modo tacuerit satisfecit: cum profe-
 cto necesse sit: ut verba premissa sup-
 bie: verbis subiuncte humilitatis in-
 pugnet. Nec debitor absolutus est:
 quod alia non multiplicat: nisi et illa que li-
 gauerat soluat. Ita et cum deo delin-
 quimus: nequaquam satisfecimus si ab
 iniquitate cessamus: nisi voluptates
 quoque quas dileximus e contrario la-
 mentis appositum in sequamur. Si enim
 in hac vita nulla operum culpa ma-
 culasset: nequaquam hic nobis de gen-
 tibus ipsa ad securitatem innocetia
 nostra sufficeret: quia illi citam aium
 multa pulsarent. Quia igitur mente
 securus est qui perpetratis iniquita-
 tibus: ipse sibi testis est quod innocens non
 est: Neque enim deus nostris cruci-
 atibus pascit: sed delictorum mor-
 bos mendicamentis contrariis me-
 det: ut qui voluptatibus delectati
 discessimus: fletibus amaricati re-
 deamus: et qui per illicita defluen-
 do cecidimus: et a licitis nosmet-
 ipsos restringendo surgamus. Et
 cor quod in sana leticia effuderat salu-
 bris tristitia exurat. Et quod vulnera-
 uerat elatio superbie: curet abiectio
 humilis vite. Hinc enim scriptum
 est. Dixi iniquis nolite inique age-
 re: et delinquentibus: nolite exalta

re cornu. Cornu quippe delinquentes exaltant: si nequaquam se ad penitentiam ex cogitatione sue iniquitatis humiliant. Hinc rursum dicitur. Cor contritum et humiliatum deus non spernit. Quisquis enim peccata plangit nec tamen deserit: cor quidem coterit: sed humiliare coteripit. Quisquis vero peccata iam deserit: nec tamen plangit: iam quidem humiliat: sed tamen conterere cor recusat. hinc paulus ait. Et hic quidem fuistis: sed abluti estis: sed sanctificati estis. Quia nimirum illos emendatio et vita sanctificat quos per penitentiam ablutiens afflictio fletuum mundat: hinc petrus cum quosdam terribos malorum suorum consideratione conspiceret: admonuit dicens. Penitentiam agite et baptizetur unusquisque vestrum. Diciturus enim baptisma promissit penitentiae lamenta: ut prius se aqua suae afflictionis infunderent: et postmodum sacramento baptismatis lauantur. Quia igitur mente qui transactas culpas flere negligunt: viuunt securi de venia: quando ipse summus pastor ecclesiae huic: etiam sacramento ad dendam penitentiam credidit: quod peccata precipua liter extinguit. Quod aliter admonendi sunt qui illicita que faciunt et laudant: atque aliter qui accusant praua: nec tamen deuitant. Cap. lv.

Liter admonendi sunt qui illicita que faciunt etiam laudant atque aliter qui accusant praua: nec

tamen deuitant. Admonendi sunt qui illicita que faciunt etiam laudant ut considerent quod plerumque plus ore: quam opere delinquant. Opere namque per semetipsos solos praua penetrat: ore autem per tot personas iniquitatem exhibent: quot audientium mentes iniqua laudantes docent. Admonendi sunt ergo ut si eradicare mala dissimulant: saltem seminare permiscant. Admonendi sunt ut eis perditio praua sufficiat. Rursumque admonendi sunt ut si mali esse non metuit saltem timeant et erubescant videri quod sunt. Plerumque enim dum culpa absconditur effugatur: quod dum mens erubescit videri: quod tamen esse non metuit: erubescit quandoque esse quod fugit videri. Cum vero prauus quisque impudenter inotescit: quo liberior omne facinus perpetrat: eo etiam licitum putat. Et quod licitum suspicatur in hoc, proculdubio multiplicius mergitur: unde scriptum est. Peccatum suum sicut sodoma praedicauerunt nec absconderunt. Peccatum enim suum si sodoma absconderet: adhuc sub timore peccaret. Sed funditus frena timoris amiserat: que ad culpas nec tenebras requirebat unde scriptum est. Clamor sodomorum et gomorreorum multiplicatus est. Peccatus quippe in voce est: culpa in actione. Peccatum vero est cum da more est: culpa cum libertate. Et contra admonendi sunt qui accusant praua nec tamen deuitant: ut pro-

uide provideat: qđ in districto dei iudicio pro sua excusatione dicturi sunt: qui de reatu suozū criminū: et senentis iudicibus nō excusant. Ibi itaq; qđ aliud q̄ precones sui sunt: voces p̄tra culpas proferunt et semetip̄os opibus reos trahūt. Admonēdi sūt vt videant quia de occulta iā retributiōe iudicij est qđ eoz mēs: malū qđ perpetrat illum natur vt videat. s; nō conat vt vincat: vt q̄ melius videret: eo deterius pereat: quia intelligētie lumē percipit: et actiōis p̄raue tenebras nō relinquit. Nā cū acceptā in adiutoriū scientiā negligūt: hāc p̄tra se in testimonij vertūt: et delumine itelligētie augēt supplicia: qđ profecto accēpant vt possent delere peccata. Quozū nimirū nequitia cū malum agit qđ diiudicat: venturū iāz iudicij hīc degustat: vt cū eternis supplicijs seruat obnoxia: suo hīc iterum examine nō sit absoluta: tanto q; illic grauiora tormēta percipiat: quāto hīc malum nō deserit etiā qđ ipsa condēnat. Ihic enim veritas dicit. Seruus sciēs voluntatē domini sui et nō faciēs: plagis multis vapulabit. Ihic psalmista ait. Descendant in infernū viuētes: viui quippe que circa illos aguntur sciunt et sentiūt. Mortui autē sentire nihil possunt. Mortui enī in infernū descenderent: si mala nesciēdo perpetrarent. Cum vero sciunt mala et faciunt: ad iniquitatis infernū miseri

viuētes sentientesq; descendunt.

Et aliter admonēdi sunt qui repentina concupiscentia superantur: atq; aliter qui culpa ex cōsilio ligantur. Capitulum. lvi.

Liter admonēdi sunt qui repentina concupiscentia superantur: atq; aliter qui culpa ex cōsilio ligantur. Admonēdi sunt quos repentina concupiscentia superat: vt in bello vite presentis q̄ntidie se positos intendant: et cor qđ preuidere vulnera non potest scuto solliciti timoris tegat: vt occulta insidiantis hostis iacula perhorrescat: et in taz caliginoso certamine intentione cōtinua intra mētis castra se muniāt. Nā si a circūspectōis sollicitudine cor destituit: vulneribus aperitur. Quia hostis callidus tāto liberius corpus percutit: quāto nudū a prouidētiōe dep̄bēdit. Admonēdi sunt qui repentina concupiscentia superantur: vt curare terrena nimis desuescant: quia intentionē suā duz rebus trāsitorijs immoderatus implicat: quibus culparum iaculis transfigantur ignorant. vnde et per salomonem vox percussi et dormientis exprimitur q̄ ait: verberauerunt me sed non dolui. Traxerunt me et ego non sensi. Quando euigilabo et rursum vina reperiā? Mens quippe a cura sue sollicitudinis dormiēs verberatur et non doler: quia sicut imminētia mala non prospicit: sic nec q̄ perpetraverit agnoscit. Tra

Tertia pars pastoralis

bitur et nequaquam sentit: quia per illi
 citavitiorum ducitur: nec tamen ad
 custodiam sui suscitatur. Que qui-
 dem euigilare optat: ut rursus vincta
 reperiat: quia quis somno corporis
 a sui custodia premitur: vigilare
 tamen ad curas seculi nititur: ut se
 per voluptatibus ebrietur. Et cum
 ad illud dormiat in quo solerter vigi-
 lare debuerat: ad illud vigilare ap-
 petit: ad quod laudabiliter dormi-
 re potuisset. Hinc superius scriptum
 est. *Et eris quasi dormiens in me-
 dio mari: et quasi sopitus guberna-
 tor amisso clauo.* In medio enim
 mari dormit: qui in huius mundi te-
 ptationibus positus providere mo-
 tus irruentium vitiorum quasi imi-
 nentes undarum cumulos negligit.
 quasi gubernator clauum amittit:
 quando mens ad regendam nauem
 corporis: studium sollicitudinis per-
 dit. Clauum quippe in mari perde-
 re: est intentionem providam iter per-
 cellas huius seculi non tenere. Si
 enim clauum gubernator sollicitate stri-
 git: modo in fluctibus ex aduerso
 naues dirigit: modo undas calcit:
 modo alta providens declinat: mo-
 do ventorum impetus per obliquum
 findit. Ita mens cum vigilanter ani-
 mam regit: modo alta superans cal-
 car: modo alta providens declinat
 ut et presentia laborando subijcet:
 at: et contra futura certamina pro-
 spiciendo conualescat: hinc de forti-
 bus superne patrie bellatoribus di-

cit: unius cuiusque ensis super femur
 suum propter timores nocturnos.
 Ensis enim super femur ponitur: quoniam
 acumine lancee predicationis pra-
 ua suggestio carnis edomiat. Per
 noctem vero cecitas nostre infirmi-
 tatis exprimitur: quia quicquid ad
 ueritatis in nocte iminet non vide-
 tur: unius cuiusque ensis super femur
 suum propter timores nocturnos po-
 nitur: quia videlicet sancti viri dum ea que
 non vident metuunt: ad intentiones
 certaminis parati semper assistunt:
 hinc rursus sponse dicit. *Nasus tuus*
 sicut turris que est in libano. *Rem-
 nansque quae oculis non videtur: ple-
 rumque odore presentimus.* Per nasum
 quoque odoris fetoreque discernitur.
 Quid enim per nasum ecclesie: nisi
 sanctorum provida discretio designa-
 tur: Qui etiam turri que in libano
 est similis dicitur. quia discreta eorum
 providentia ita in alto sita est: ut te-
 ptationum certamina et prius quam ve-
 niant videat: et contra ea dum vene-
 rint munita subsistat. Que enim fu-
 tura presentem cum presentia fue-
 rint minoris virtutis sunt: quod dum
 contra ictum quisque paratio red-
 ditur: hostis qui se inopinatus cre-
 didit: eo ipso quo premissus est enervatur.
 At contra admonendi sunt
 qui in culpa ex consilio ligantur: qui
 tunc consideratione provida per-
 pendant: quia dum mala ex iudi-
 cio faciunt: districtius contra se iu-
 dicium accendunt: ut tanto eos du-

Sancti gregori pape

rior inia feriat: quanto illos in culpa artius vincula deliberationis ligant. Citius fortaſſe delicta abluerent: ſi in his ſola precipitatione cecidiſſent. Nam tardius peccatum ſoluitur qđ ꝛ per conſilium ſolidat. Niſi enim mēs omnimodo eterna deſpiceret in culpam et iudicio non periret. Hoc ergo ꝛ precipitatōe laꝑſis: per conſilium pereuntes: diſſerunt: qđ cum a ſtatu iuſticie peccādo concidunt: plerūqꝫ ſimul ꝛ in laqueuz damnationis cadunt. Hic eſt enim qđ per prophetam dominꝰ non tam precipitationum praua: qđ delictoruz ſtudia reprehendit dicens. Ne forte egrediarur vt ignis indignatio mea ꝛ ſuccedatur: ꝛ nō ſit qui extinguat propter maliciam ſtudiorum veſtrozum. Hinc irarꝰ iterum dominus dicit: viſitabo ſuper vos iuxta fructum ſtudiorum veſtrozum. Quia igitur a peccatis alijs differunt: peccata que per conſilium perpetrantur: non taz praua facta dominus: qđ ſtudia prauitatis inſequitur. In factis enim ſepe infirmitate: ſepe negligentia: in ſtudijs vero malicioſa ſepe intentione peccatur. Duo contra recte beati viri exꝑreſſione per prophetam dicitur. Et in cathedra peſtilentie non ſedit. Cathedra quippe iudicis vel preſidentis eſſe ſolet. In cathedra enim peſtilentie ſedere: eſt ex iudicio praua cōmittere. In cathedra peſtilentie ſedere: eſt ex ratione ma

la diſcernere: ꝛ tamen ex deliberatione perpetrare. Quasi in peracti conſilij ſedet cathedra: qui tanta iniquitatis elatione attollit: vt implere malum etiam per conſilia conetur: ꝛ ſicut aſſiſtentibus turbis ꝑ lati ſunt: qui cathedre bonoꝛe fulciunt: ita delicta eorum qui precipitatione corruunt: ex quaſita per ſtudium peccata tranſcēdunt. Admonendi ſunt ergo vt hinc colligant qđ in culpa per conſilia ſe etiam ligāt: quanta quandoqꝫ vltione ferendi ſunt qui nunc prauorum non ſoluꝫ ſocij: ſed ꝑncipes ſunt. Quāliter admonēdi ſunt qui licꝫ minima crebro tamen illicita faciunt: atqꝫ aliter qui ſe a paruis cuſtodiuꝫ: ſꝫ aliquando in grauibꝫ demerguntur. Capitulum. lviij.

Uter admonēdi ſūt qđ ſꝫ minima crebro tñ illicita faciūt: atqꝫ aliter qđ ſe a paruis cuſtodiuꝫ: ſꝫ aliquā in grauibꝫ demergunt. Admonēdi ſūt qđ qđuis i mimis: tñ frequēter ecedūt: vt nequa qđ ꝑſiderēt q̄lia ſed quāta ꝑmittūt: ſcā. n. ſua ſi ꝑſpicūt timere cū ꝑſant: debēt formidare cū numerāt. Altos qđ ꝑpe gurgites fluminum parue ſꝫ innumere replēt gutte pluuiarꝫ. Et hoc agit ſentina latenter creſces: qđ patenter ꝑocel la ſeniens. Et minuta ſunt que erūꝫ punct i membris per ſcabiēꝫ vulnera: ſed cum multitudo eorum innumere rabiliter occupat: ſic vitam corporis ſicut vnuz graue inlicituz ꝑectori

Tertia pars pastoralis.

vulnus necat. Hinc videlicet scriptum est. Qui modica spiritus paulatim decedit. Qui enim minima peccata flere ac deuitare negligit: a statu iusticie non quod est repete sed propter torum cadit. Admonendi sunt qui in minimis frequenter cadunt: ut sollicite considerent quod nonnunquam in parua deterius quam in maiori culpa peccatur. Maior enim quo citius quia sit culpa agnoscitur eo etiam celerius emendat. Minor vero dum quasi nulla creditur: eo peius quo et securius in usu retinetur unde fit plerumque ut mens assueta malis leuibus nec grauius perhorrescat atque ad quandam auctoritatem nequicie per culpas nutrita perueniat: tanto in maioribus contineat pertimescere: quanto in minimis didicit non timendo peccare. At contra admonendi sunt qui se a paruis custodiunt: sed aliquando in grauius demergunt ut sollicite se ipsos deprehendant: quia dum cor eorum de custoditis minimis extollitur: ad perpetranda grauiora ipso elationis sue baratro deuorat: et dum foris sibi parua subiiciunt: sed per ianem gloriam intus itumescunt: languore superbie intrinsecus vitrammetes et foris per maiora prosterunt. Admonendi sunt ergo qui se a paruis custodiunt: sed aliquando in grauius demergunt: ne vbi se stare extrinsecus estimant: ibi intrinsecus cadant: et iuxta districti iudicis retributionem elatio minoris iusticie fiat via ad foueam grauioris culpe. Qui

enim vane elati minimi boni custodiam suis viribus tribuunt: iuste derelicti culpis maioribus obauntur: et cadendo discunt non fuisse proprium quod steterunt: ut mala inmensa cor reprimant: quod bona minima exaltant. Admonendi sunt ut considerent quod in culpis grauius alto reatu se obligant: et tamen plerumque in paruis que custodiunt deterius peccant: quod et in illis iniqua faciunt: et per ista se hominibus quod iniqui sunt tegunt: unde fit ut cum maiora mala perpetrant coram deo iniquitatis sint aperte: et cum parua bona custodiant coram hominibus similitate scitatis. Hic est enim quod pharisaeis dicit. Liquantes culicem: camelum autem glutientes. Ac si apte diceretur. Ad minima mala discernitis: maiora tolleratis et deuoratis. Hic est enim quod rursum ore veritatis increpatur cuius audiunt. Decimatis metram et anatum et cininum: et que grauiora sunt legis relinquitis: iudicium: misericordiam et fidem. Neque enim negligenter audiendum est: quod cum decimarum minima diceret: extrema quidem de oleribus maluit: sed tamen bene ostentia memorare: ut profecto ostenderet quia simulators cum parua custodiunt: odorem de se ostendere sancte operationis querunt: et quis maxima implere pretermittant: ea tamen minima obseruant: que humano iudicio longe lateque redoleant. Quasi ter admonendi sunt qui bona non inchoant: atque aliter qui inchoata

minime consumant. Ca. lviij
 Litter admonēdi sunt qui bona nō inchoant: atq; aliter q̄ inchoata minime consumant. Qui enim bona nō inchoant: non sūt eis prius edificanda q̄ salubriter diligant sed destruenda ea i quibus semet ipsos nequit versant. Neq; enim sequitur q̄ inexperta audiunt nisi prius q̄ perniciosa sint ea q̄ sibi sunt experta deprehendant: qz nec leuari appetit: qui et hoc ipsum qd̄ cecidit nescit et q̄ dolore vulneris nō sentit salutis remedia nō requirit. Prius ergo ostendenda sunt q̄ sint vana q̄ diligunt: et tunc demum vigilanter intīmāda q̄ sint vtilia q̄ p̄mittūt. Prius videant fugienda q̄ amant: et sine difficultate postmodū cognoscant amanda esse q̄ fugiunt. Melius enim inexperta recipiunt: si de expertis quicquid disputatiōis audiunt veraciter recognoscūt. Tunc ergo pleno voto discunt bona vere querere: cum certo iudicio deprehēderint falsa se vacue tenuisse. Audiunt ergo q̄ bona presētia et a delectatione citius trāsūra sint: et tamen eorum causa ad vltionem sine trāsitu permāsura: qz et nunc qd̄ libet inuitis subtrahitur et tunc qd̄ dolet inuitis in supplicium reseruat. Itaq; eisdem rebus terreat: vt dum percussa mens alta ruine sue damna cōspicit: sese in preceptis venisse deprehendat: gressum post tergum reuocet:

et pertinens q̄ amauerat: discat diligere que contemnebat. Hinc est enim q̄ hieremie misso ab predicationē dō. Ecce constitui te hodie super gētes et regna: vt euellas et destruas: et dispdas: et dissipas: et edifices: et plantes. Quia nisi prius peruersa destrueret: edificare vtiliter recta non posset: nisi ab auditorum suorum cordibus spinas vani amoris euelleret: nimirum frustra in eis sancte predicationis vba plātaret. Hic est q̄ petr⁹ pri⁹ euertit vt postmodū construat: cū nequaquā iudeos monebat quid iā facerent: sed de his que fecerant increpabat dicens. Iesum naçarenum virum approbatu; a deo i vobis virtutib⁹ et pdictis et signis: que deus p̄ illū fecit i medio vestri sicut vos scitis: hunc deffinito consilio et p̄sciētia dei tradidit p̄ manus iniquorum asfuges interemistis: que; et deus suscitauit solutis doloribus iserni. Ut videlz crudelitatē sue cogitatione destructi: edificationē sancte p̄dicationis quāto anxie quererēt: tāto vtiliter audirent. Unde et illico responderunt. Quid ergo faciem⁹ viri fratres. Quibus mox dicitur. Agite penitētiā et baptizetur vnus quisq; vestrum. Que edificationis verba profecto cōtemnerēt nisi pri⁹ salubriter ruina; sue destructionis inuenissent. Hinc est q̄ saulus cum super eum lux diuina celis emissa

Tertia pars pastoralis

resplenduit: nō iam quid recte deberet facere: s; quid prave feciss; audit. Nam cum pstratus req̄reret dicens: q̄s es de? protinus respōdetur. Ego sum Iesus naçaren' que tu persequeris. Et cum repēte subingeret: domine quid me vis facere? ilico adiungit. Surge et ingrederere civitatem: et ibi tibi dices qd te oporteat facere. Ecce domin' de celo loquens psecutoris sui scā corripiciens: nectamē ilico que eēt faciēda monstravit. Ecce elationis ei' fabrica ias̄ tota corruerat: et post ruinam suam humilis edificari req̄rebat. Et cum superbia destruitur: edificationis tamē verba retinent: videlicet vt persecutor immanis diu destructus iaceret: et tanto post in bonis solidius surgeret: quāto prius funditus eversus a pristino errore cecidiss;. Qui ergo adhuc multa bona agere ceperūt: a rigiditate antea sue pravitatis correptionis manuevertendi sunt: vt ad statū postmodum recte operationis erigant. Quia et iccirco altum silue lignum succidimus: vt hoc in edificij tegmine subleuemus. S; tamē nō repente in fabrica ponit: vt nūmrum pri' eius vitiosa viriditas exsiccet. Cuius quo plus in isimis humor excoquit: eo ad summa solidi' lenatur. At contra admonēdi sunt q̄ inchoata bona mime consumant: vt caute considerēt: quia dum ppo

sita non perficiunt etiaz que fuerāt cepta cōuellunt. Si enī qd videt gerendum sollicita itētionē nō crescit: et quod fuerat bñ gestum dērescit. In hoc quippe mūdo humana anima quasi more navis cōtra iccū fluminis cōscendentis: vno in loco nequaquā stare permittit: qz ad ima relabit: nisi ad summa conet. Si enim inchoata bona fortis operantis man' ad perfectionem nō subleuat ipsa operādi remissio: s; hoc quod operatum ē pugnat. Hinc est enim q̄ per salomones dicit. Qui mollis et dissolutus est in opere suo: frater ē sua opera dissipantis. Quia videlicet qui cepta bona districte non exequē dissolutione negligēte manu distraentis mutatur. Hinc sardis ecclesie dicit. Esto vigilans et confirma cetera que mortura erāt: nō enim in uēto operata tua plena corā dō meo. Quia igit̄ plena coram deo ei' opera iuenta nō fuerant: mortura reliqua etiam que erant gesta predicabat. Si enī qd mortuum in nobis est ad vitam non accēditur: hoc certū azertiguntur: qd quasi adhuc viuū tenet. Admonēdi sūt vt ppēdāt q̄ tollerabili' eē potuiss; rectam viam nō arripe: q̄ arreptaz post tergū redire. Nisi n. retro respicerēt: erga ceptū studium nullo torpore lāguerent. Audiant ergo quod scriptum est. Melius erat eis nō cognoscere viam iusticie: q̄ post cognitionem

verti retrofus. Audiant quod scri-
ptum est: vti nam frigidus es aut
calidus. Sed quia tepidus es inci-
piam te euomere ex ore meo. Cali-
dus quippe est: qui bōa studia z ar-
ripit z consumat. Frigidus vero ē
qui sūmāda nec ichoat. Et sicut a
frigore per teporē trāsitur ad calo-
rem: ita a calore per teporem redit
ad frigus. Quisquis ergo amissio i
fidelitatis frigore viuūt: s; nequaquā
tepoze superato ex crescit vt ferueat
pauldubio calore temperato: duz
noxio i tempore dimozat agit vt fri-
gescat. Sed sicut ante teporem fri-
gus sub spe est: ita post frig^o tepoz
in desperatōe. Qui. n. in pctis ē con-
uersionis fiduciaz nō amittit. Qui
vero post conuersionē tepuit: z spē
que eē potuit de pctōze subtrahit.
Aut calidus quisq; eē aut frigidus
querit: ne tepidus euomat: vt vi-
delic; aut necdū conuersus adhuc
de se conuersionis spē prebeat: aut
iam conuersus in virtutibus tarde-
scat: ne euomat tepidus: qui a ca-
lore quem proposuit: tepoze ad no-
xium frigus redit. Q; aliter ad-
monēdi sunt qui mala occulte agūt
atq; aliter qui bona que faciunt ab-
scondunt: z tamē quibusdam fcis
publice de se mala opinari permit-
tunt.

Capitulum. lix.

Liter admonendū sunt q; ma-
la occulte agunt: z bona pu-
blice: atq; aliter qui bona que faci-

unt abscondūt: z tamē quibusdam fa-
ctis publice de se mala opinari per-
mittūt. Admonēdi sūt cū qui ma-
la occulte agunt z bona publice: vt
pēsent humana iudicia quāta velo-
citate euolāt: diuina aut quāta imo-
bilitate perdurāt. Admonēdi sunt
enī vt i sine rerum: mētis oculos fi-
gant: q; humane laudis attestatio
peterit: z superna snia que z absco-
dita penetrat ad retributionē ppe-
tiam conualescit. Cum igit occul-
ta sua mala diuinis iudicijs: recta
autem sua humanis oculis antepo-
nūt: z sine teste est bonuz qd publi-
ce faciūt: z non sine eterno teste est
quod latenter deliquunt. Lupas
itaq; suas occultando hominibus
virtutesq; pādendo z vnde puniri
debeāt abscondendo detegūt: z vn-
de remunerari poterāt detegentes
abscondunt. Quos recte sepulchra
dealbata speciosa exterius: s; mo-
rtuorum ossib; plena veritas vocat:
q; vitiozū mala intus cōtegunt: hūa-
nis vero oculis quozūdā demōstra-
tōe opez de solo sozis iusticie colo-
re blādiunt. Admonēdi itaq; sunt
ne q; agūt recta despiciant: s; ea me-
riti melioris credant: valde nanq;
male bona sua diiudicant: qui ad
eorum mercedem sufficere huma-
nos fauores putant. Cum enim
pro recto opere: laus transitoria
queritur: eterna retributione res
digna vili p̄cio venūdatur. De quo

Tertia pars pastoralis.

videt percepto precio veritas dicit
Amen dico vobis receperunt mer-
cedem suam. Admonedi sunt vt cō-
siderent qz dum se in occultis exhibent:
sed tamē exempla de se publice in bonis operibus prebēt: ostendunt sequēda que fugiunt: clamāt amāda que oderāt: viuūt postreō alijs: z sibi moriuntur. Admonedi sunt qui bona occulte faciunt: z tamen quibusdam factis publice de se mala opinari permittūt: ne cum se metiplos actionis recte virtute viuificant: in se alios per exemplum prauę estimationis occidant: ne minus q̄ se proximos diligant: z cum ipsi salubre potū vini sorbeāt: itētis in sui consideratione mentib⁹ pestiferū venēi poculū fūdāt. Ibi nūm̄z i vno. primoꝝz vitā min⁹ adiuuāt in altero multū grauāt: tūz studēt z recta occulte agere: z quibusdam seis ad exemplum de se praua seminare. Quisquis enim laudis concupiscentiam calcare iam sufficit: edificationis fraudem perpetrat: si bona que agit occultat: z quasi iactato semine radices germinandi subtrahit: qui opus qd̄ imitandū ē nō ostendit. Hinc nāqz in euangelio veritas dicit: videant opera vestra bona: z glorificent p̄m̄ vestrum q̄ in celis est: vbi illa quoqz sine a premitit: que longe aliud precepisse videtur dicens. Attendite ne iusticiā vestram faciatis coraz hominibus vt

videamini ab eis. Quid ē ergo q̄ opus nostrum ē ita faciēdū est ne videatur: z tamen vt debeat videri precipitur: nisi q̄ ea q̄ agimus z oc cultanda sunt ne ip̄i laudemur: z tamen ostēdenda sunt: vt laudez eter nī p̄is angeamus. Nāz cum nos iusticiam nostram coram hominibus facere prohiberet: ilico adiunxit: vt videamini ab eis. Et cūz rursus videnda ab hominibus bona opera nostra preciperet: p̄m̄ subdidit: vt glorificent p̄m̄ vestrum qui i celis est. Qualiter igitur vidēda cēt vel qualiter nō videnda: ex finiarum sine mōstrauit: quatinus operantis mens opus suum z propter se videri non quereret: z tamē hoc propter celestis p̄is gloriā nō celaret: vnde fit plerūqz vt bonum opus ē in occulto sit cum sit publice. Et rursus i publico cum agit i occulto. Qui. n. i publico bono opere nō suam sed superni patris gloriā q̄rit: qd̄ fecit abscondit: qz illū solum testem habuit cui placere curauit. Et qui i secreto suo bono opere deprehendi ac laudari cupiscit: z null⁹ fortasse vidit quod exhibuit: z tū hoc coram hoib⁹ facit: qz testes secū i ope bono duxit quos humanas laudes i corde req̄ fuit. Cū vero praua estimatio in quātum sine pctō valet ab inuentium mente nō tergīt: cūctis mala credentib⁹ per exēplum culpa propinatur: vñ

de 7 plerūq; contingit: vt qui de se negligēter mala opinari permittūt per semetipſos quide; nulli iniqua faciāt: s; tamē per eos qui se imitari fuerint multipliciter delinquātur. Hinc est q; paulus imūda quedā sine pollutione comedentibus: sed i perfectis temptationis scādalum sua hac comestione mouētib; dicit: videre ne forte hec vestra leticia offendiculum fiat infirmis. Et rursum. Et peribit infirmus in tua conscientia frater: propter quem xps mortuus est. Sic autem peccantes in fratres 7 percutientes cōscientiam eorum infirmam in xps peccatis. Hinc cum moyses diceret nō maledices surdo protinus adiunxit. Nec coram ceco pones offendiculum. Surdo quippe maledicere est absentī ac nō audiēti derogare. Coram ceco vero offendiculum ponere: est discretam q̄des rem agere sed tamen ei qui lumen discretiōis non habet: scandali occasionem prebere. De exhortatiōe multis adhibenda: vt sic singulorum virtutes adiuuet quatinus per hanc contraria virtutib; nō ex crescant. Cap. lx.

Esunt que presul animarū in predicationis diuersitate custodiat: vt sollicitus congrua singulorum vulneribus medicamina opponat. Sed cum magni sit studij vt exhortandis singulis seruitur ad singula: cum laboriosum sit

vnūquēq; d. pprijs sub dispensatione debite considerationis instruere: longe laboriosius est tamē auditores innumeros: ac diuersis passionibus laborantes: vno eodēq; tempore voce vnus 7 cōmunis exhortatiōis admonere. Ibi quippe vox tanta arte tempanda est: vt cum diuersa sint auditorum vitia: 7 singulis inueniatur congrua: 7 tamen si bimetipſi non sit diuersa: vt inter passiones medias vno quidem ductu transeat: sed mox bicipitis gladij tumores carnalium cogitandiū ex diuerso latere incidat: quatinus sic superbis predicetur humilitas: vt tamen timidus non augeatur metus. Sic timidus infundat auctoritas: vt tamē superbis nō crescat esfrenatio. Sic ociosis ac torpētibus predicetur sollicitudo boni operis vt tamen inquietis non augeatur imoderate licentia actionis. Sic inquietis ponatur modus: vt tamen ociosis non fiat torpor securus. Sic ab impatientibus extinguat ira: vt tamen remissis ac lenibus non crescat negligētia. Sic lenes accēdantur ad celum: vt in iracūdis nō accēdant incēdiū. Sic tenacibus largiēdi largitas: vt in pdicatis effusiōis frena nūme relaxet. Sic pdicatis pdicet pietas: vt in tenacibus peritura rez custodia nō augeatur. Sic p̄nētibus laudetur cōingitū: vt in iā p̄nētes nō reuocēt

ad luxum. Sic continentibus laudet
virginitas corporis: ut tamē si con-
iugio positus nō fiat despecta fecū-
ditas carnis. Sic p̄dicāda sunt bo-
na: ne ex latere inuēt z mala. Sic
laudāda sūt bona sūma: ne despici-
ant vlūma. Sic nutrienda sunt vl-
tima: ne dum credunt sufficere: ne
quāq̄ tēdat ad sūma. De exhor-
tatōe que vni adhibēda ē p̄rijs pas-
sionibus laborāti. *Ca. lxi.*

L grauis quide; predicator
ri labor ē in cōi z predicatori-
nis voce ad occultos singulorū mo-
tus: cās q; vigilare z palestritarum
more in diuersilateris arte se verte-
re: multo tamē acriori labore sangā-
tur: quādo vni z p̄rijs vnijs ser-
uienti predicare cōpellitur. Plerūq;
enim quis lete nimis complexiōis
existit: s; tamē cū repente aborta tri-
sticia imamiter deprimit. Curādus
itaq; est predicatori quatū sic ter-
gat tristicia q̄ venit ex tēpore: ut nō
augeat leticia q̄ suppetit ex cōple-
xione: z sic frenetur tristicia que ex
complexione ē: ut tamē non crescat
tristicia q̄ vēit ex tpe. Ille grauat
vlu imoderate p̄cipitatiois: z aliqñ
tamē ab eo qd̄ festine agēdū ē: cum
vis p̄pedit subito nate formidinis.
Ille grauat vlu imoderate formidi-
nis: z aliqñ tamē i eo qd̄ appetit te-
meritate ipellit p̄cipitatiois. sic ita-
q; i isto rep: imat subito aborta for-
mido: ut tamen nō crescat enutrita

diu p̄cipitatio. Sic in illo reprimā-
tur repete aborta p̄cipitatio: ut ta-
mē nō qualescat ipressa ex comple-
xione formido. Quid mirū si mēti-
um medici ista custodiūt: dū tāta di-
cretiōis arte se tēpat q̄ nō corda s; z
corpa medet: Plerūq; n. obile cor-
pus opp̄mit lāguoz imanis: cui lā-
guoz. s. obuiari adiutorijs fortib; o; z
s; corp; debile adiutorij forte nō su-
stinet. Studet igit q̄ medet: qua-
tin; sic superistente mor: bñ subtra-
hat: ut nequaq̄ supposita corporis
debilitas crescat: ne fortasse lāguoz
cum vita deficiat. Tāta ergo adiu-
torij discretōe cōponit: ut vno eo-
dēq; tpe: z lāguoz obuiet z obilita-
ti: si ergo medicina corporis indui-
se adhibita: seruire visibiliter p̄ oī:
tunc enim vere medicia ē: quādo sic
p̄ eā vitio superistente succurrit: ut
et suppositē cōplexiōi seruiat: cur
medicia mētis vna eadēq; p̄dica-
tōe apposita: mox morbis ordine
diuerso obuiare nō valeat: q̄ tanto
subtilior agit: quāto de invisibilib;
tractat. **Q** aliquādo leuioza vi-
tia relinquēda sūt: ut grauiora sub-
trahant. *Capitulū. lxiij.*

Ed qz plerūq; dū duoz vi-
tiorum lāguoz irruat: hoc le-
uius illud grauius fortasse p̄mit: et
nimiz vitio recti sub celeritate sub-
uenit: p̄ qd̄ festine ad iteri um ten-
ditur. Et si hoc a vicina morte re-
stringi non potest: nisi illud etiā qd̄

eristit drium crescat: toleradum pdi
 catorie: vt p exhortationez suam ar
 tificiose moderantie vnu patiat
 crescere: quatinus possit aliud a vici
 na morte retinere qd cu agit no mor
 bu exagerat: sed vulnerati cui medi
 camen adhibeat vita suat: vt exq
 rende salut congruu tepus iueniat.
 Sepe eni quis a ciboꝝ ingluuie se
 minime teperas: iam taqz pene su
 patis luxurie stimulis pmit d hui
 pugne metu territ: du se p abstinē
 tia restringere nititur: inanis glorie
 temptatōe fatigat: in quo nimiruz
 vnu vitium nullatenus extinguit:
 nisi aliud nutriat. Que igit pestis
 ardentius isequenda est: nisi que pe
 riculosius premit: Toleradum qp
 pe e vt per virtute abstinētie interiz
 arrgogātiam ptra viuente crescat:
 ne eni per igluuiem fundit luxuria
 a vita extinguat. Hinc est q paul
 cu infirmu auditoꝝ suum perpēde
 ret: aut praua adbuvelle agere aut
 de actōe recta humane laudis retri
 burōe gaudere ait: vis non timere
 potestatem: fac bonum z habebis
 laudem ex illa. Neqz enim ideo bo
 na agenda sunt: vt potestas huius
 mudi nulla timeatur: aut p hoc glo
 ria trāsitorie laudis sumatur. Sed
 cum infirmā metē ad tātum robur
 ascēdere nō posse pēlaret vt z prau
 tatem simul vitaret z laudem predi
 cator egregius ei admonendo ali
 quid obtulit: z aliquid tulit. Con/

cedendo enim leuia subtraxit acri
 ora: vt quia ad deserenda cuncta si
 mul non assurgeret: dum i quodaz
 suo iudicio aius familiariter relin
 quit: a quodam suo sine dolore to
 leretur. De infirmis membris:
 non obet oio alta pdicari. Ca. lxiij.
 Sciendū vero est predicatori:
 vt auditoris sui animuzyl
 tra vires non trabat: ne vt ita dicā
 duz plusq̄ valet rēditur choꝝda mē
 tis rumpat. Alta etenim queqz de
 bent multis audientibus contegi z
 vit paucis aperiri. Hinc nanqz per
 semetipsam veritas dicit. Quis
 putas est fidelis seruus z prudēs:
 que cōstituit domin⁹ super familiā
 suam vt det illis in tepore tritici mē
 surā. Per mensuras qppe tritici ex
 primitur modus verbi: ne cum an
 gusto cordi in capabile aliquid tri
 buit: extra fundatur: Hic paulus
 ait. Non potui vobis loqui quasi
 spiritualibus sed quasi carnalibus:
 tanq̄ paruulis in christo lac vobis
 potum dedi non escam. Hinc moy
 ses a secreto dei exiens corruscan
 tem coram populo faciem velat:
 quia nimirum turbis claritatis in
 time archana non indicat. Hinc
 per eum voce diuina precipitur: vt
 is qui cisternam foderit: si operire
 neglexerit: corruentis in eaz bonis
 vel asini precium reddat. Quis ad
 alta scientie fluentia perueniens cū
 hec apud bruta audientium corda

non cōtegit pene reus adiutur: si per verba eius in scādālū siue mūda seu mēs in mūda capiatur. Ibi ad beatum iacobum dicitur. Quis dedit gallo intelligētā. Predicator etenim sanctus: dū caliginoso hoc clamat i tempore: quasi gallus cantat cum dicit. Hora est iam nos de somno surgere. Et rursum. Euigilate iusti z nolite peccare. Gallus aut in profundioribus noctis horis alios edere cātus solet: cum vero matutinū iam tempus an proximo est: minutas ac tennes voces format: quia nimirum qui recte predicat ob scuris ad hec cordibus aperta clamat: nū d occultis misterijs iudicat vt tunc subtiliora queq; de celestib; quadiant euz luci veritatis appropinquāt. De ope predicatoris z voce.

Capitulum. lxiii.

Ecce de voce galli diximus: s; inter hec ad ea que iam superius dixim; charitatis studio retorqueamur: vt predicator quisq; plus acibus q̄ vocibus insonet: z bene viuendo vestigia sequacibus imprimat: priusq; loquendo quo gradiatur ostendat: quia z gallus iste quē pro exprimenda boni pdicatoris specie in locutione sua dominus assumit: cum iam edere cantus parat: prius alas excurrit: z semetipsum feriens vigilantiorē reddit: quia nimirum necesse est: vt q̄ bona verba sancte predicationis monēt: prius

studio bone actionis euigilēt: ne in semetipsis torpentes opere: alios excitet voce. Prius se per sublimia facta excutiant: z tunc ad bene viuēdum alios sollicitos reddāt. Prius cogitationū aliis semetipos feriant et quicquid in se inutiliter torpet: sollicita inuestigatione reprebendāt: districta animaduersione corrigant z tunc demum aliorum vitā loquendo cōponant. Prius punire propria veris fletibus curent: et tunc que aliorum sunt punienda denuncient: z anteq̄ verba exortationis insonent: omne quod locuti sunt opib; clamēt. *Explicit tertia pars huius opis. Incipit quarta pars: qualiter pacis rite omnibus predicator ad semetipsum redeat.*

Capitulum. lxv.

Ed quia sepe dū predicator modis congruentibus vberit; fundit: apud semetipsum de ostensione sui oculata leticia loquētis animus subleuatur: magna cura necesse est timoris laceratione se mordeat: ne qui aliorum vulnera medēdo ad salutem renocat: ipse negligentia sue salutis intumescat: ne proximos inuadendo se deserat: ne alios erigens cadat. Nam quibusdā sepe magnitudo virtutis: occasio perditionis fuit: vt cū de confidentia virium inordinate securi essent: per negligentia sopiate morerētur: virtus nāq; dū vitijs remittit: quadam

delectatione ei: sibi metipsum animam
blandit. Fitque ut bene agens mens
metum sue circumspectionis abiciat:
atque in sui confidentia securam quiescat:
cuius torpenti seductor callidus
omne quod bene gessit enumerat:
causamque quasi preceperis prepollentem in
tumore cogitationis exaltat: vni agitur
ut ante iusti iudicis oculos: fo-
uea mentis sit memoria virtutis: qua
remiscendo quod gessit: dum se apud
se erigit: apud humilitatis auctorem
cadit. Hinc namque superbiendi aie dicit.
Quo pulchrior es descende. Ac si
aperte diceret. Quia ex virtutum
decoro te eleuas: ipsa tua pulchritudine
impelleris ut cadas. Hic sub hie
rusalem spiritu virtute superbiens aia
reprobat cum dicit. Perfecta eras in
decore meo quem posueram super
te: dicit dominus: et habes fiducia
in pulchritudine tua fornicata es in
nomine tuo. Fiducia quippe ani-
mae sue pulchritudinis attolitur cum
de virtutum meritis leta apud se
curitate gloriatur. Sed per hanc eadem
fiduciam ad fornicationem ducitur
quia cum interceptam mentem cogi-
tationes sue decipiunt: hanc mali-
gni spiritus per innumera vitia sedu-
cendo corrumpunt. Notandum vero
quod dicitur. Fornicata es in nomine
tuo. Quia cum respectum superni
rectoris mens deserit: laudem pro-
tinus peruersam querit et sibi incipit ar-
rogare omne bonum: quod ut largito-
ris precum seruiret accepit. Opinio

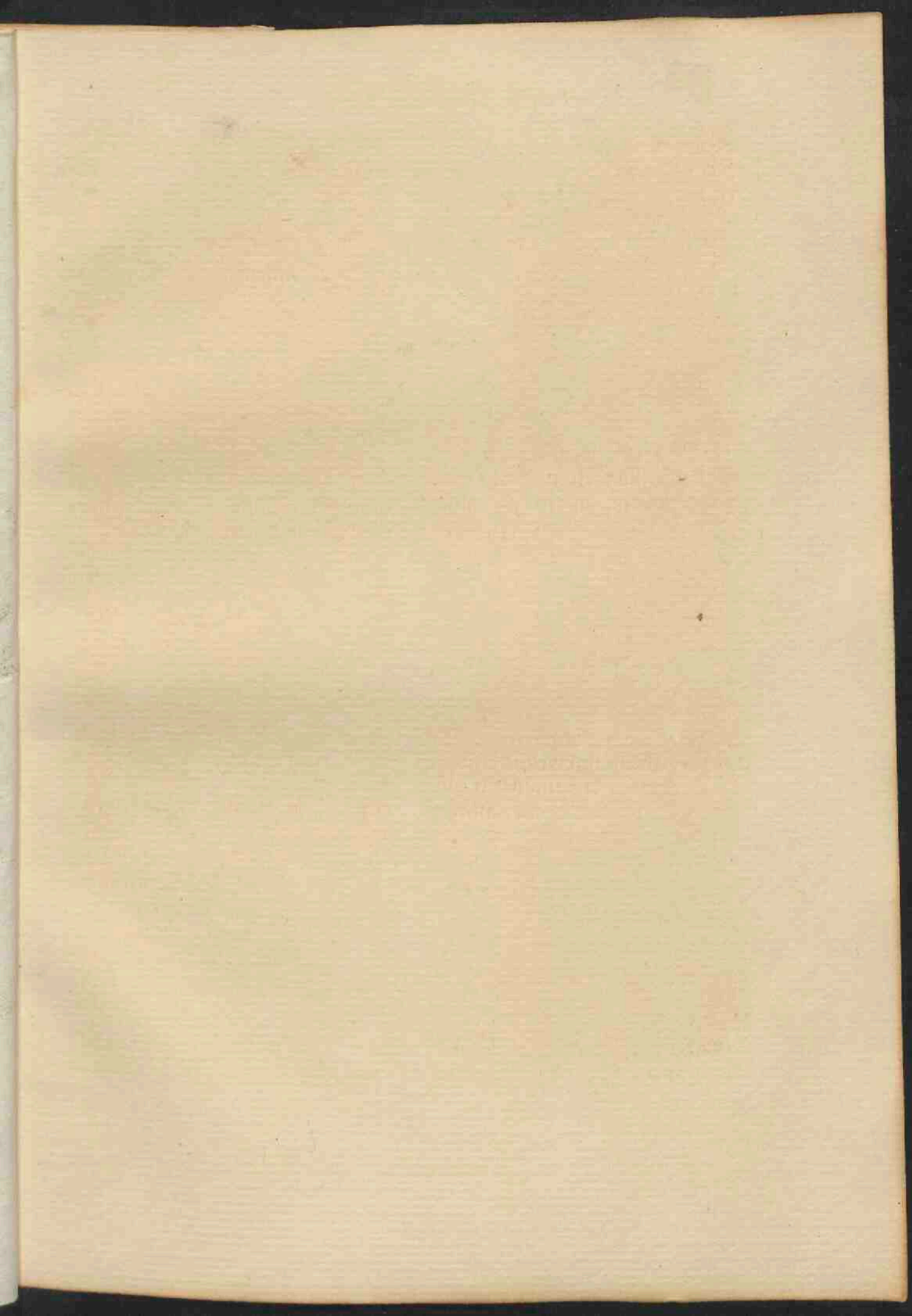
nis sue gloria dilatare querit et fatagit
ut mirabilis cunctis innotescat. In
suo ergo nomine fornicatur: quae lega-
lis tibi conubium deserens: corru-
ptori spiritui in laudis appetitu sub-
sternitur. Hinc david ait. Tradi-
dit in captiuitatem virtutem eorum:
et pulchritudinem eorum in manus
inimici. In captiuitatem enim et vir-
tus et pulchritudo in manus inimici
tradit: cum decepte menti antiqui
hostis ex boni operis elatione domina-
tur. Que virtutis elatio quis ple-
ne non superat: utique tamen et electo-
rum adum sepe temptat. Sed cum
subleuatur destituitur: destituitur ad
formidinem reuocat. Hinc enim da-
uid iterum dicit. Ego dixi in abun-
dantia mea non mouebo in eter-
num. Sed quia de confidentia vir-
tutis intumuit: paulo post quid per-
tulit adiunxit. Auertisti faciem tu-
am a me: et factus sum conturbatus.
Ac si aperte dicat. Fortem me iter
virtutes credidi: sed quate infirmi-
tatis sum derelictus agnoui. Hinc
rursum dicit. Iuravi et statui custo-
dire iudicia iusticie tue. Sed quia
eius virtum non erat manere in cu-
stodia quam iurabar: debilitatem
suam protinus turbatus inuenit:
vnde et ad precis operam repente se
conuulit dicens. Humiliatus sum
usquequaque: domine viuifica me hie
verbum tuum. Nonnunquam verosim-
perna moderatio prius quam per mu-
uera puebat: infirmitatis memoria

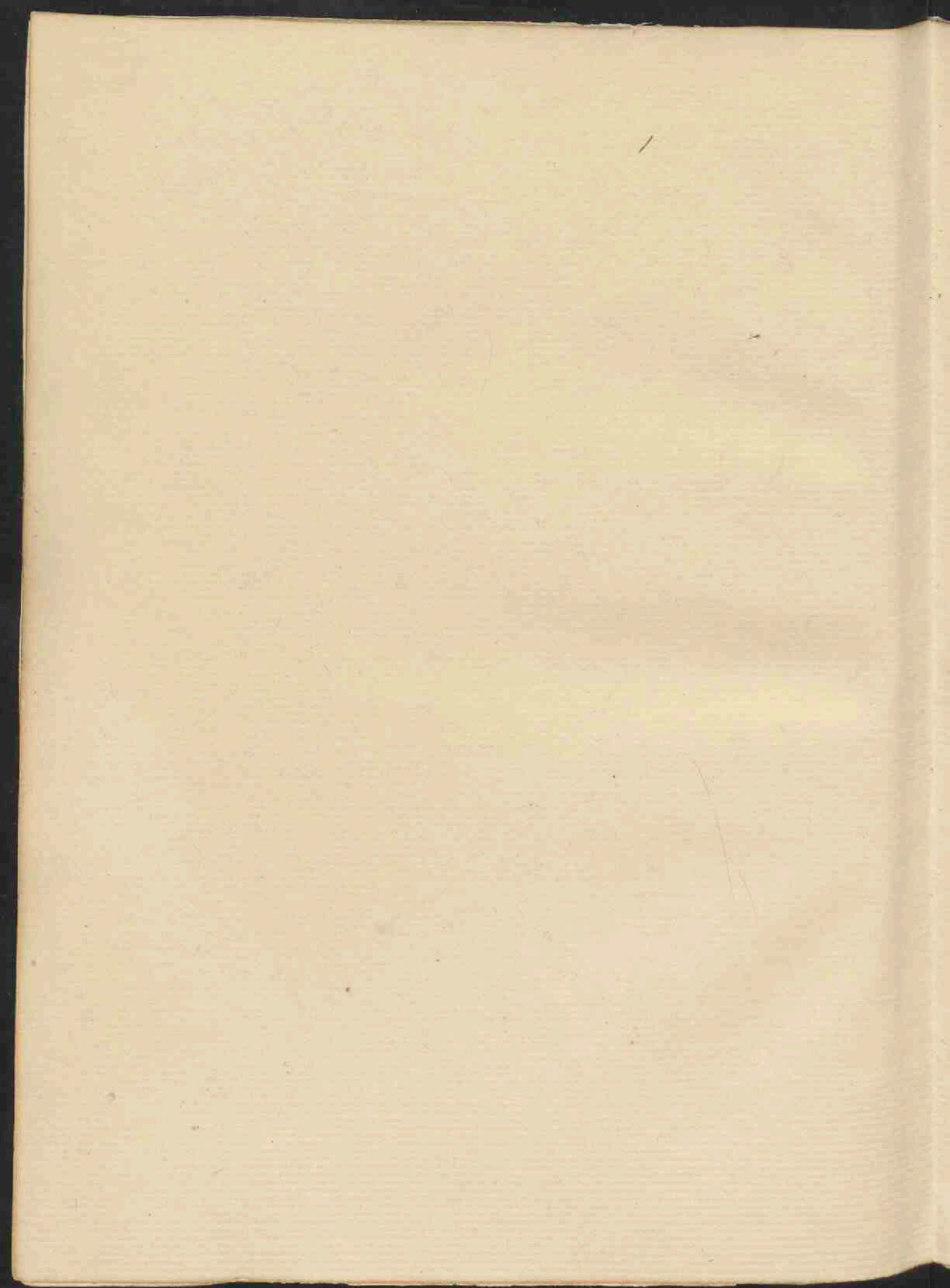
ad mentem reuocat: ne de acceptis virtutibus intumescat. Unde et Geziel propheta quoties ad templam da celestia ducitur prius filius hominis vocat. Ac si hunc dominum a parte admoneat dicens: Ne de his que vides in elatione subleues cor: cantus perpende quod es: ut cum summa penetras: esse te hominem recognoscas: quatinus dum ultra te raperis: ad temetipsum sollicitus infirmitatis tue freno reuocaris. Unde necesse est ut cum virtutum nobis copia blanditur: ad infirma sua oculus mentis redeat: seseque salubriter deorsum premat: ne recta que egit: sed que agere neglexit aspiciat: ut dum cor ex memoria infirmitatis atteritur: apud humilitatis auctorem robustius in virtute solidetur. Quia et plerumque omnipotens deus in circo rectorum metes: quous ex magna parte perficiat: imperfectas tamen ex parua aliqua parte derelinquit: ut cum minus virtutibus rutilant: imperfectionis sue tedio tabescant: et nequaquam se de magnis erigant: cum adhuc contra minima inuitentes laborent. Sed quia extrema non valent vincere: de precipuis actibus non audeant superbire.

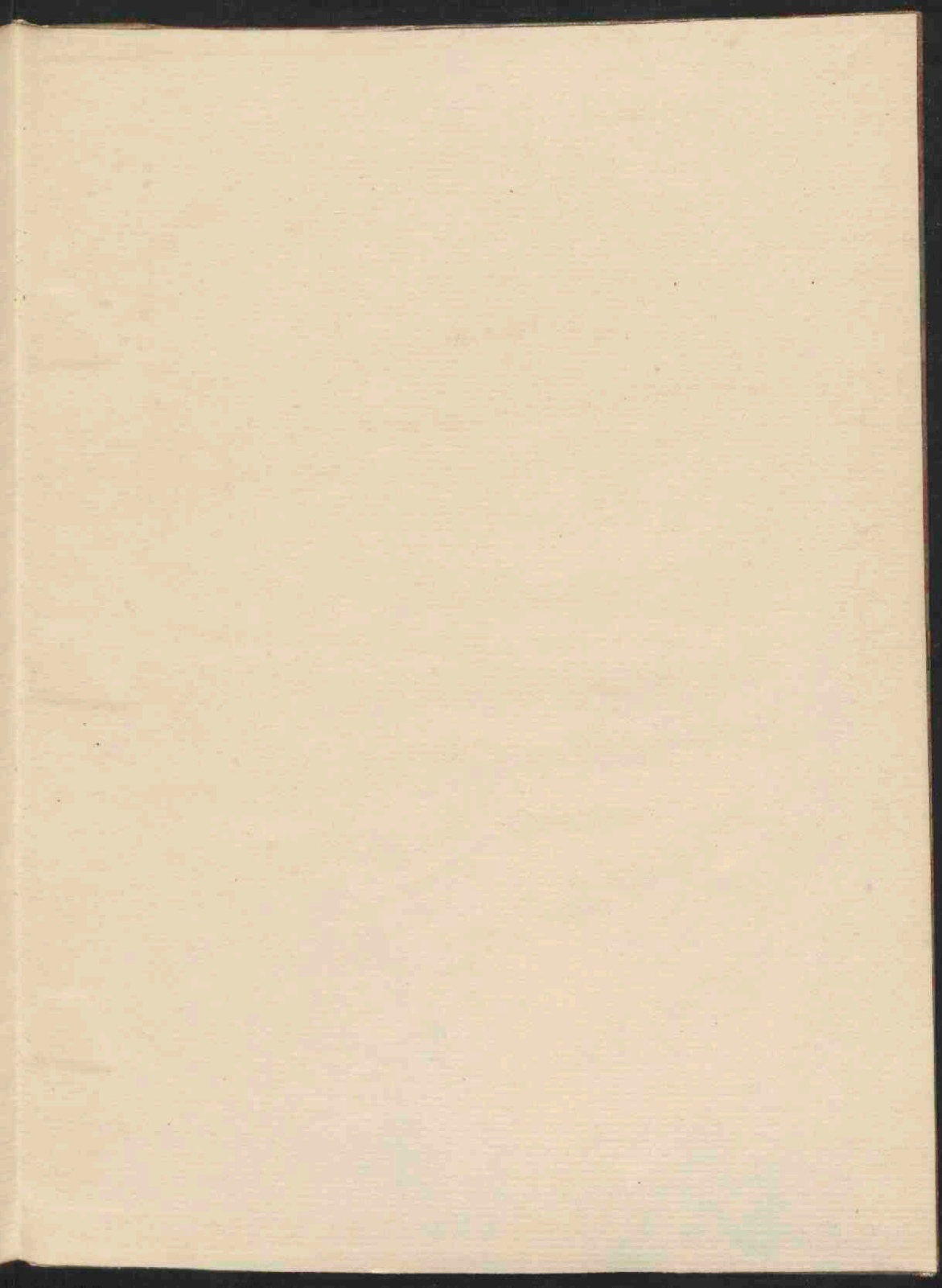
Cec bone vir reprehensibilis mee necessitate compulsum dum monstrare qualis debeat esse pastor inuigilo: pulchrum deprimi hominem pictor sedus. Aliosque ad perfectionis

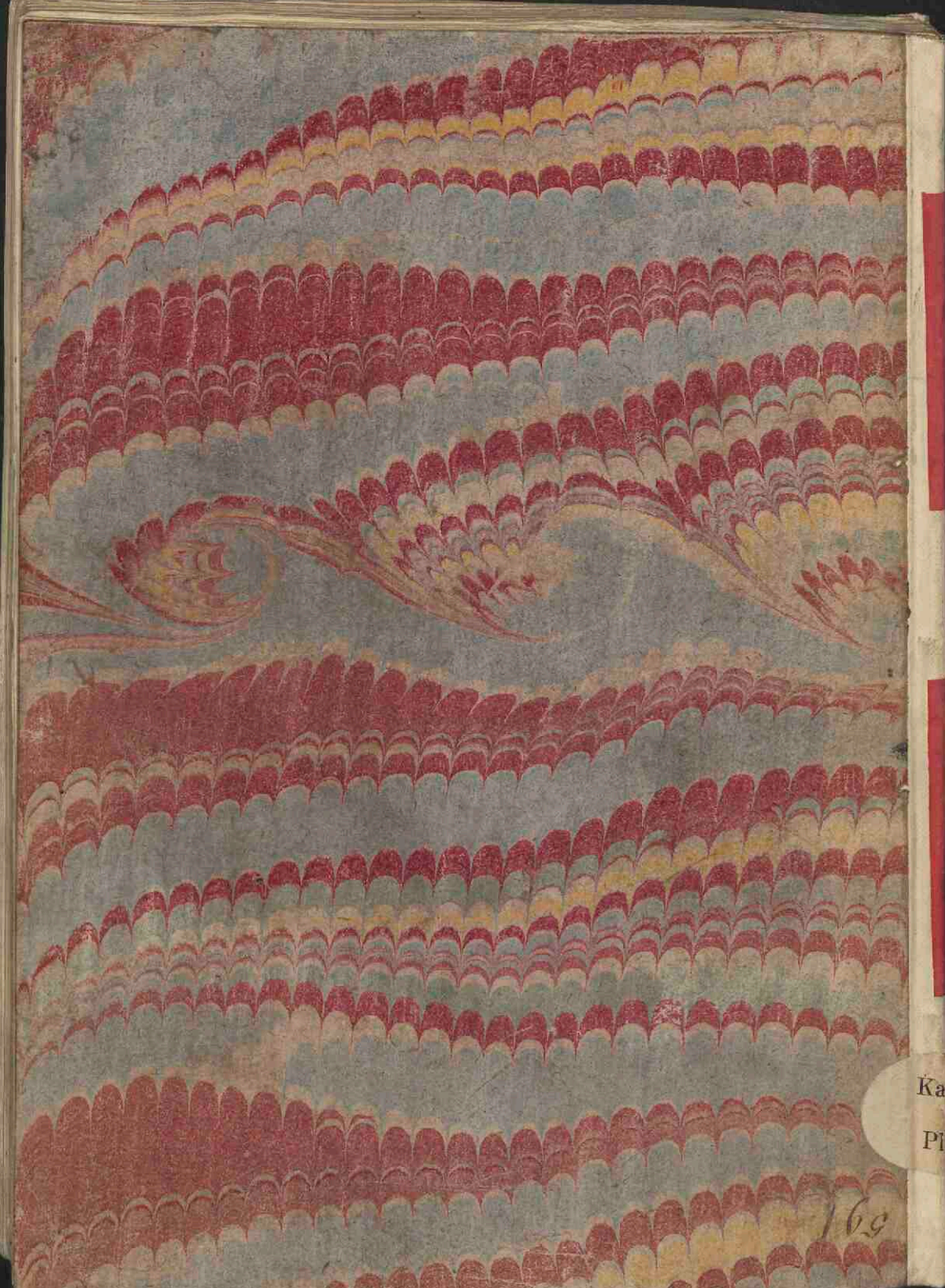
linus dirigo: qui adhuc in delictorum fluctibus versor. Sed in huius queso vite naufragio: orationis tue me tabula sustine: ut que pondus proprium deprimit: tui meriti manus leuet. Amen.

Ad laudem domini nostri Iesu christi ac omnium sanctorum et sanctarum: Liber pastoralis sancti Gregorii pape: quem ad Joannem Rauenne archiepiscopum conscripsit: et magnus Anastasius postea de latino in grecum translulit explicit feliciter. Venerijs per Hieronymum de Saganinis Brixiensem sollicito et ad instar emendatissimi exemplaris impetus. Anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo: Idibus decembris.

Ka
Pl

169